

AZ

ERDÉLYI EV. REF. EGYHÁZKERÜLET

KOLOZSVÁRT, 1883. MÁJUS HÓ 16—20 NAPJAIN

TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

SZERKESZTETTÉK:

SZÁSZ DOMOKOS ÉS BODOR ANTAL
KÖZJEGYZŐ. TITKÁR.

KOLOZSVÁRT,

NYOMATOTT AZ EV. REF. FŐTANODA BETŪVEL STEIN JÁNOS NYOMDÁSNÁL.

1883.

103922

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I-ső ülés 1883. május 16-án.

Elnök: *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jeggyő: *Szász Domokos*,
közjegyző.

Főtiszt. püspök afának Isten segedelméért s áldásáért esdeklő
buzgó imádsága után:

I. Elnök afia a közgyűlés tanácskozását a következő köztetszész-
sel fogadott s jegyzőkönyvre vétetni rendelt beszéddel nyitja meg:

Főtiszteletü egyházkerületi közgyűlés!

Midőn nagyméltóságú báró Kemény Gábor, megválasztatásánál
fogva idősb főgondnok társamnak, f. hó 14-ről írott s csak tegnapi
vett hivatalos tudósításából sajnálattal értesültem az ezen gyűlésen
való meg nem jelenhetéséről, nekem jutott a szerencse, ezen főt. egy-
házker. közgyűlés tanácskozásait vezetni s önöket üdvözölni.

A közelmúltban Debreczenben tartott zsinatunkon hasonló he-
lyettesítés kötelezettségében részesültem, azokkal együtt, kiket a fő-
tiszt. egyházkerület képviselőjében megbizott. Anyaszentegyházunk al-
kotmányának újjá-alkításában tehetségünk szerint közreműködtünk;
meggyőződhetek a felől, hogy fel nem adva általunk mindig gyako-
rolt és országos törvényen alapuló jogainkat, készséggel járultunk egy
oly újabb egyházi alkotmány alkotásához, mely a már összeolvadt
egy hazában ref. anyaszentegyházunk közös jogait biztos alapra fekt-
etni törekedett, azon hitben, hogy egyesült erővel és egyetértéssel
inkább ki tudjuk fejteni s védeni, ha kell, felekezeti önállóságunkat,
a törvényeink által annyira biztosított vallási egyenjoguság alapján.

Törekvéseinket siker követte. Felséges Urunk, Királyunk, elég-
gé meg nem hálálható alkotmányos érzületének újabb bizonyítékául,
sietett legfelső jóváhagyásával szentesíteni felterjesztett egyházi tör-
vényeinket.

Ezen törvénynek az ez ideig hatályban levő alkotmányos szervezetünkkel való összeegyeztetése leendő közgyűlésünk teendőinek egyik legfőbbike. Felkérem ezért ezen főt. egyházker. közgyűlés minden egyes tagját, miszerint tapasztalt higgadságukkal működjenek közre ezen reánk nézve oly fontos, mondhatni, életkérdés megoldásában, miután ezen törvény eddig gyakorolt törvényes jogainkat jövőre is biztosítja. Óvakodjanak feladni oly jogokat, melyeket százados törvényeink alapján a gyakorlat mindig fenntartott.

Ismételtelten szívélyesen üdvözölve a főt. közgyűlés minden egyes tagját, egyházkerületünk 1883-ik évi közgyűlését ezennel megnyitottnak nyilvánítom.

2. Olvassatik a közgyűlés tagjairól az állandó igazgató-tanács által egybeállított következő

N É V S O R :

- I. Egyházkerületi főgondnokok:** *Dr. Kovács Ödön igazgató tanácsos.
 * Bodor Antal titkár.
 * Deák József pénztárnok.
 * Szabó Ádám számvevő.
 Balogh György ügyvéd.
- Báró Kemény Gábor
 * Bánffy Albert
 * Tisza László
 Gr. Bánffy Miklós
 * Nagy Péter püspök
 * Zeyk Károly.
- II. Tiszteletbeli tag:**
 * Kovács Sándor.
- III. Egyházkerületi hivatalnokok:**
 * Szász Domokos közjegyző
 * Benkő János közügyigazgató.
 * Br. Bánffy Dániel igazg. tanácsos.
 Benkő János " " (l.f.)
 * Gyarmathy Miklós " "
 * Dr. Kolozsvári Sándor " "
 * Lészay Ferencz " "
 * Dr. Szász Béla " "
 * Szabó Pál " "
 * Dr. Jenei Victor " "
 * Parádi Kálmán " "
 és tanügyi előadó
- III. Egyházmegyei gondnokok, esperesek, jegyzők és képviselők:**
 A v.-hunjad-zarándi egyh.-megyéből:
 Gr. Kun Kocsárd főgondnok.
 * Pogány György "
 Szilvási László "
 Balogh Sándor algondnok
 Kirinyi Lajos "
 Bágya Károly "
 Barcsai Béla "
 * Bartha Lajos esperes.
 * Jánó Albert jegyző.
 Gr. Kun Géza képviselő.
 * Réthy Lajos "
- Gyulafehérvári egyházmegyéből:
 Zeyk Károly főgondnok. (l. f.)
 Barcsay Ákos "

Br. Kemény László algondnok. * Deésy Gyula képviselő.
 * Zeyk Gábor " * Timár Lajos "
 * Tókos Sándor esperes.
 *Dr. Elekes Victor jegyző. Szilágy-szolnoki egyházmegyéből:
 * Zeyk Dániel képviselő.
 * Köblös Miklós "

N.-enyedi egyházmegyéből:

Tisza László főgondnok (l. f.)
 Pogány György " (l. f.)
 Gr. Thoroczkai Miklós algondnok.
 * Szentpáli Ignác "
 * Hegedüs Lajos esperes. * Magyarósi István "
 * Sándor János jegyző. * Viski Pál "
 Szilágyi Farkas képviselő. * Szathmári Dániel "
 * Gáspár János " * Bakcsi Sándor "
 Damokos Antal " * Ifj. Dombi Lajos "
 * Barabás József " * Balog Károly "
 Török Dániel " * Id. Dombi Lajos "
 * Mezei Albert "

Kolozsvári egyházmegyéből:

Nagy Péter főgondnok (l. f.) * Benkő Lajos "
 *Dr. Szócs Emil "
 *Gr. Bánffy Béla algondnok.
 *Dr. Kolozsvári Sándor " (l. f.) * Br. Wesselényi Ferencz főgondnok.
 * Szász Gerő esperes. * Bánffy Dániel " (l. f.)
 * Baló Sándor jegyző. * Roth Pál algondnok.
 *Dr. Szabó Károly képviselő. * Simó Lajos "
 * Inczédi Sámuel " * Nagy Lajos esperes.
 * Benedek József " * Pap István jegyző.

Kolozs-kalotai egyházmegyéből:

*Gr. Csáki György főgondnok. * Szacsvai Sándor képviselő.
 * Br. Bánffy Ernő "
 * Lészai Ferencz " (l. f.) * Miklósi József "
 * Lészai Lajos "
 * Gyarmathy Zsigmond algondnok.
 * Szakács István esperes. Br. Bánffy Dániel főgondnok (l. f.)
 * Ignác Károly jegyző. Gr. Wass Albert "
 * Baresay Domokos képviselő. * Br. Inczédi Zsigmond algondnok.
 * Zeyk Károly " Gr. Wass Ádám "
 * Viski Zsigmond " Báthori Dániel esperes.
 * Lészay Gyula " * Csizsár László jegyző.

A deési egyházmegyéből:

A széki egyházmegyéből:

- * Schiling Rudolf képviselő.
- * Br. Bánffy Dezső " "
- Boros József " "
- * Pergő Márton " "
- * Péter Antal " "

N.-sajói káptalanból:

- Gr.id. Bethlen Sándor főgondnok.
- Cserényi Dániel " "
- Bod Károly algondnok. "
- Gr. Bethlen Béla " "
- * Vályi Elek dékán.
- * Muzsnai K. Károly jegyző.
- * Fejérvári Károly képviselő.
- *Dr. Vályi Gyula " "

Görgényi egyházmegyéből:

- Gr. Teleky Miklós főgondnok.
- * Gyárfás Domokos " "
- * Horváth Mihály " "
- Br. Kemény Kálmán algondnok
- Deésy Sándor " "
- Benkő János esperes (l. f.)
- * Szabó József jegyző.
- *Br. Kemény György képviselő.
- * Gyárfás Benedek " "
- * Bod Sándor " "
- *Gr.id. Teleki Domokos " "
- * Erce Miklós " "

Marosi egyházmegyéből:

- Nagy Sámuel főgondnok.
- Berezki Sándor algondnok.
- Ilyés Károly " "
- * Rákosi Lajos esperes.
- * Vass Tamás jegyző.
- * Kövér András képviselő.
- Berezky László " "
- * Szász Károly " "
- * Madaras János " "
- *id. Erdélyi Sámuel " "
- * Simó Géza " "

- * Ravasz János képviselő.
- Nagy Pál " "
- * Gönczi János " "
- Küküldői egyházmegyéből.
- Szilvási Sándor főgondnok.
- Thuróczi Pál " "
- * Kinisi Mihály algondnok.
- Réz Mihály " "
- Vita Sándor " "
- * Kispál Sándor " "
- * Benedek Ferencz esperes.
- * Kovács Elek jegyző.
- * Erődsdi Pál képviselő.
- * Sámuel József " "
- * Bartalus Sámuel " "
- * Dr. Ujvárosi Gábor " "
- * Nagy János " "

Nagy-szebeni egyházmegyéből:

- *Br. Bánffy Jenő főgondnok.
- * Timár Károly " "
- Kiss Károly algondnok.
- * Kelecsényi Károly esperes.
- * Cseresnyés Ödön jegyző.
- Sylveszter Domokos képviselő.
- Szalánczy Lőrincz " "

Udvarhelyi egyházmegyéből:

- Gyárfás Domokos főgond. (l. f.)
- Br. Kemény Béla " "
- Mihály Pál algondnok.
- Gr. Haller János " "
- * Solymosi István esperes.
- * Dáné Mózes jegyző.
- Zágoni Mózes képviselő.
- * Györke János " "
- * Beke Dénes " "
- Apáthy Péter " "
- * Kelemen János " "
- * Gyárfás Endre " "
- * Kádár Domokos " "
- * Szentgyörgyi Mózes " "

Erdővidéki egyházmegyéből:

Székely Gergely főgondnok.
 * Lázár Mihály "
 Lányi Sándor algondnok.
 Bartha Sándor "
 * Szász József esperes.
 * Zajzon Mihály jegyző.
 Nagy Lajos képviselő.
 Zathureczki Gyula "
 * Révay Pál "

Kovács István algondnok.
 Bodor Zsigmond "
 * Szini János esperes.
 Borbáth Pál jegyző.
 Kun István képviselő.
 Damokos Albert "
 Kovács Károly "
 * Bathó János "

V. Püspöki vizsgálat alatti egyházak gondnokai és képviselői:

Sepsii egyházmegyéből:

Székely Gergely főgondnok (l. f.)
 Lázár Mihály " (l. f.)
 Ujvárosi József algondnok.
 Sylveszter Dávid "
 * Csiszér Gábor esperes
 * Kisantal Sámuel jegyző.
 Szász Károly képviselő.
 * Tóth Zsigmond "
 Imre Albert "
 * Nagy Sándor "
 * Kiss Albert "
 * Fejes Károly "
 Pünkösti Ferencz "

A marosvásárhelyi egyházközségből:

Dr. Antal László főgondnok.
 * Vass Tamás képviselő.
 * Deésy Farkas "

A fogarasi egyházközségből:

* Gr. Bethlen Gábor főgondnok.
 * Pánczél Károly képviselő.

A deési egyházközségből:

Dr. Szöcs Sámuel főgondnok.

Orbai egyházmegyéből:

Székely Gergely főgondnok l. f.)
 Lázár Mihály " (l. f.)
 Donáth József algondnok.
 Horváth László "
 * Magyarosi Ferencz esperes.
 * Demeter Sámuel jegyző.
 Kovács Albert képviselő.
 Gr. Bánffy György "
 Földes Bálint "
 Molnár Károly "

A sz.-udvarhelyi egyházközségből:

Kassay Ignác főgondnok.

A kézdi-vásárhelyi egyházközségből:

Kovács Áron főgondnok.

A sepsi szentgyörgyi egyh.-községből:

Daczó János főgondnok.

A bukaresti egyházközségből:

Székely Gergely főgondnok (l. f.)
 Lázár Mihály " (l. f.)

Salamon János főgondnok.
 Barthalus János képviselő.

A megjelent tagok számából kitűnően a közgyűlés határozatképessége, elnök afa a szervezeti törvény 4-ik fejezete értelmében, a közgyűlést törvényesen megalakultnak jelenti ki.

3. Titkár afa jelenti, hogy a marosi egyházmegyében Rákosi Lajos afa esperessé, Vas Tamás afa jegyzővé; a nagy-szebeni egyházmegyében Kelecsényi Károly afa esperessé, Cseresnyés Ödön afa jegyzővé választottak s az illető egyházmegyék a választottak felesketését kérik.

Nevezett afiai a közgyűlés színén az esküt leteszik.

4. Elnök afa közgyűlésünk tartamára segédjegyzőkül Demeter Sámuel, Sándor János egyházmegyei jegyző, — továbbá Bedőházi János és dr. Török István tanár afiait ajánlja.

Közgyűlésünk elnök afa ajánlata értelmében nevezett afiait segédjegyzőkké kinevezi.

5. Elnök afiának a házszabályok d.) pontja értelmében tett ajánlatára

Közgyűlésünk:

a.) Az indítványok átvizsgálására s véleményes jelentéstételre br. Inczédi Zsigmond, Csiszér Gábor és dr. Szász Béla;

b.) a kérvények tárgyában vélemény adásra Solymosi István, Rákosi Lajos, dr. Jenei Viktor és Zeyk Gábor;

c.) a sérelmi ügyek előterjesztésére Horváth Mihály, Kisantal Sámuel és Bihari Sándor;

d.) feliratok szerkesztésére br. Kemény György, Bartha Lajos és Hegedüs István;

e.) az egyházkerületi pénztár megvizsgálására dr. Szabó Károly, Szakács István és br. Bánffy Ernő;

f.) a püspöki kezelés alatt álló pénzek kezeléséről vezetett számadások megvizsgálására Pogány György, Szini János és Bihari Sándor;

g.) a királyhágóntúli egyházkerületek jegyzőkönyvei átnézésére Csató János, dr. Kovács Ödön és Hegedüs Lajos;

h.) szavazatok beszédésére Gyárfás Domokos, Sárkány Ferencz, Konez József, Mezey Albert, Demeter Károly és Timár Lajos;

A megjelent tagok számából kitünvén a közgyűlés határozatképessége, elnök a fia a szervezeti törvény 4-ik fejezete értelmében, a közgyűlést törvényesen megalakultnak jelenti ki.

3. Titkár a fia jelenti, hogy a marosi egyházmegyében Rákosi Lajos a fia esperessé, Vas Tamás a fia jegyzővé; a nagy-szebeni egyházmegyében Kelecsényi Károly a fia esperessé, Cseresnyés Ödön a fia jegyzővé választottak s az illető egyházmegyék a választottak felesketését kérik.

Nevezett aiai a közgyűlés színén az esküt leteszik.

4. Elnök a fia közgyűlésünk tartamára segédjegyzőkül Demeter Sámuel, Sándor János egyházmegyei jegyző, — továbbá Bedőházi János és dr. Török István tanár aiait ajánlja.

Közgyűlésünk elnök a fia ajánlata értelmében nevezett aiait segédjegyzökké kinevezi.

5. Elnök a fiának a házsabályok d.) pontja értelmében tett ajánlatára

Közgyűlésünk:

a.) Az indítványok átvizsgálására s véleményes jelentéstételre br. Inczédi Zsigmond, Csiszér Gábor és dr. Szász Béla;

b.) a kérvények tárgyában vélemény adásra Solymosi István, Rákosi Lajos, dr. Jenei Viktor és Zeyk Gábor;

c.) a sérelmi ügyek előterjesztésére Horváth Mihály, Kisantal Sámuel és Bihari Sándor;

d.) feliratok szerkesztésére br. Kemény György, Bartha Lajos és Hegedüs István;

e.) az egyházkerületi pénztár megvizsgálására dr. Szabó Károly, Szakács István és br. Bánffy Ernő;

f.) a püspöki kezelés alatt álló pénzek kezeléséről vezetett számadások megvizsgálására Pogány György, Szini János és Bihari Sándor;

g.) a királyhágóntúli egyházkerületek jegyzőkönyvei átvezetésére Csató János, dr. Kovács Ödön és Hegedüs Lajos;

h.) szavazatok beszédésére Gyárfás Domokos, Sárkány Ferencz, Koncz József, Mezey Albert, Demeter Károly és Timár Lajos;

i.) az 1884-dik évi költségvetés átvizsgálására Inezédi Sámuel, Török István és dr. Vályi Gyula fiait — kinevezi s jelentéseiket elvárja.

6. Titkár afa előterjeszti, hogy a deési egyházmegye tanítói kara képviselőjéül Miklósi József személyében oly egyén választatott meg, ki közkereset alatt állott s így igazolhatása kétes lévén, az állandó igazgató-tanács az igazolás felett érdemleges határozat hozatalra közgyűlésünket kéri föl.

Közgyűlésünk tekintettel arra, hogy nevezett afa ellen lejártatott fegyelmi kereset hatása az által, hogy újra pappá választatott, megszűnt, Miklósi József afiát igazolt képviselőnek jelenti ki.

7. Titkár afa előterjeszti, hogy a küküllői egyházmegye bonyhai kerületében megválasztott képviselő lemondván, helyette az elrendelt új választás folytán dr. Ujvárosi Gábor választatott meg.

Közgyűlésünk dr. Ujvárosi Gábor afiát igazolt képviselőnek tekinti.

8. Titkár afa jelenti, hogy a szilágy-szolnoki egyházmegyében Magyarosi István két kerületben lett megválasztva, ki az egyikről lemondván, a szilágy-csehi kerületben Benkő Lajos afa választatott meg.

Közgyűlésünk Benkő Lajos afiát igazolt képviselőnek jelenti ki.

9. Elnök afa előterjeszti a következő beadványokat:

a) Gyárfás Domokos főgondnok levelét, melyben jelenti, hogy akadályozva lévén, a közgyűlésnek csak második napján jelenhetik meg.

Szolgál tudásúl.

b) Gróf Bánffy Miklós levelét, melyben tudatja, hogy egészségi állapota miatt a közgyűlésen részt nem vehet.

Sajnálattal tudomásúl vétetik.

c) Sylveszter Domokos képviselő levelét, melyben tudatja, hogy családi körülményei miatt a közgyűlésen nem jelenhetik meg.

Szolgál sajnós tudásúl.

d) Gyárfás Domokos görgény-egyházmegyei főgondnok jelentését, melyben tudatja, hogy gróf Teleky Miklós előre haladott kora miatt a főgondnoki állásról lemondott s a lemondást tárgyazó nyilatkozatát beterjeszti.

Sajnos tudomásúl vétetvén, útasittatik az illető egyházmegye, hogy a szabályszerű kijelölést terjessze föl.

e) A széki egyházmegye fölterjesztését, mely szerint Csiszár László h. esperes nem teljesíthetvén egyidejűleg a főjegyzői teendőket is, azoknak végzésével Balázs József aljegyzőt bizta meg s kéri, hogy nevezett a fia a közgyűlés tagjául tekintessék.

Közgyűlésünk Balázs József fiát, mint h. főjegyzőt, jelen ülés szakára. tagjául jelenti ki.

f) Ifj. Dombi Lajos képviselő és Cseresnyés Ödön indítványát a lelkeszi szolgálatok díjazása tárgyában.

g) Kézdí egyházmegye indítványát az egyházmegyei értekezletek életbe léptetését és könyvtárak felállítását illetőleg.

h) Kézdí egyházmegye indítványát a népiskolai tantárgyak egyszerűsítése tárgyában.

i) A m.-vásárhelyi collegium előjárósága javaslatát az 1877 évi egyházkerületi közgyűlés 61. jkvsz. 5. dik pontjában foglalt határozat megváltoztatását illetőleg.

k) A marosi egyházmegye indítványát a kros élőtőkéről 1862-ben hozott törvénynek mindenik egyházmegyére leendő kiterjesztését illetőleg.

Áttétetnek az indítványi bizottsághoz.

l) A zágoni egyházközség kérését a kepeváltás engedélyezése ügyében.

Tárgyaltatni fog a kepe részleges megváltása tárgyában beadott javaslattal kapcsolatban.

m) A marosi egyházmegye kérvényét a gyalakuti egyház tornya befedetésére a házi pénztár alap 5% kamataiból 100 frtnyi segély iránt.

Tárgyaltatni fog az állandó igazgató-tanácsnak a domesticai segély kiosztása tárgyában beadott javaslatával kapcsolatban.

n) A f. évben Zilahon tartott tanári értekezlet indítványát a legatio tárgyában.

Tárgyaltatni fog az igazgató-tanácsnak a zsinati törvények kihirdetését tárgyzó javaslatával kapcsolatban.

o) A marosi egyházmegye kérvényét a torboszlói papi díjlevél módosítása tárgyában.

A kérvényi bizottsághoz útasittatik.

p) A zilahi collegium előjáróságának az igazgató-tanács által az egyházkerületi közgyűléshez áttett felterjesztését a Szilágyi B. János volt collegiumi pénztárnok által okozott 1436 frt 93 kr. kár megtérítésének ügyében.

Áttétetik a sérelmi bizottsághoz.

q) Az igazgató-tanács felterjesztését Horváth Mihály főgondnok és Benkó János esperes afia között felmerült viszály ügyében.

Tárgysorozat rendén tárgyalatni fog zárt ülésben.

r) Gróf Kún Kocsárd afia nyilatkozatát tudomásvétel végett, az általa a hunyadmegyei iskolák segélyezésére tett alapítványt illetőleg.

Napi rendre fog kitűzetni.

s) A marosi egyházmegye felterjesztését a csikfalvi papi állomásnak 200 frt domesticai segélyben való részesítése tárgyában.

Tárgyalatni fog az igazgató-tanácsnak a domesticai segély kiosztása tárgyában beadott javaslatával kapcsolatban.

10. Gróf Bethlen Gábor küküllői egyházmegyei főgondnok afia benyújtja a bonyhai egyházközség tekintélyes számú tagjainak kérvényét az iránt, hogy papjuk t. Hegyi Sándor afia papi állomásáról mozditassék el s főgondnok afia a maga részéről hangsulyozza, hogy nevezett egyházközség s papja közti viszály oly mérvet öltött, mely méltán hívja föl a közgyűlés figyelmét sürgős és beható intézkedésre.

Áttétetik a kérvényi bizottsághoz, azon meghagyással, hogy véleményes jelentését lehető rövid idő alatt adja be.

11. Püspök afia tekintettel arra, hogy a zsinati törvényhozás nyomán a törvényszékek szervezése küszöbön van, javasolja, hogy a köztörvényszék biráinak mandatumá még egy évi időtartamra hosszabbítassék meg.

Közgyűlésünk, püspök afia javaslatát elfogadván a köztörvényszék biráinak megválasztását ez ülésről elhalasztja.

12. Püspök afia előterjeszti, hogy Vályi Pál esperes halála folytán a kijelölő bizottságban egy hely megürülvén, a szabályok értelmében e helyre a választás még a jelen ülés folyama alatt megejtendő, hogy a kijelölő bizottság még a mai nap folytán tisztében eljárasson.

Közgyűlésünk az esperesi karból egy kijelölő bizottsági tagnak még ez ülése folyama alatt leendő megválasztását elrendeli s e végett elnök afia az ülést fél órára felfüggeszti.

13. Az ülés újra megnyitván, a szavazatszedő bizottság jelenti, hogy a kijelölő bizottsági tagságra beadatott összesen 112 szavazat s ebből Rákosi Lajos afia 59 szavazatot s így általános többséget nyert.

Közgyűlésünk Rákosi Lajos afiát a kijelölő bizottság megválasztott tagjául jelenti ki.

14. Targyaltatik az állandó igazgató-tanácsnak közgyűlésünk tárgysorozatára vonatkozó javaslata.

Közgyűlésünk az előterjesztett javaslatot határozattá emeli azon hozzáadással, hogy a 16. pont c.) alpontja után az állandó igazgató-tanácsnak a papi fizetés minimumának megállapítása s a konventnek a tanügy szervezetére vonatkozó előterjesztéseit fogja tárgyalni.

15. Targysorozat rendén főtiszt. püspök a fia felolvassa elmúlt évi működését föltüntető következő jelentését:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Közel egy év folyt le, a mióta egyházkerületünk közgyűlésének igen tisztelt tagjait e teremben üdvözölni szerencsés voltam; az egyén életében sokat jelent egy év, mert, ha eseményekben nem is gazdag, de egyike azoknak az időszakoknak, melyekből a legkedvezőbb esetekben hetven, vagy kivételesen legfőlebb nyolczvan juthat a halandó részébe; a kinek pedig minden vagyona hetven, vagy nyolczvan forint, arra nézt fontos esemény ez összegnek egygyel-egygyel való apadása. Másként áll ez testületekkel, a melyek lételének nincs ily szűk korlát szabva és viszont másként azzal az egyházzal, a mely azénak vallja magát, a ki teljes joggal elmondhatta: „az ég és föld elmúlnak, mint a ruha megavulnak, de az én beszédem megmarad”. És mégis, habár ez intézmény életében egy-egy év nem is több, az idő nagy fővény-órájában lesiklott egy-egy porszemecskénél, nekünk, a kiknek az esztendőket oszttják részekre időnköt, nagyon is érdekünkben áll minden esztendő határkövénél megállani és számot vetni, valjon csak helyt állott, haladott, vagy épen hanyatlott az ügy, melynek szolgálatában állunk, hogy a nyert eredmény szerint tudjuk megbírálni eljárásunkat s meghatározni a jövőben követendő irányt. Ezért teszi egyházkerületi közgyűlésünk főbb mozzanatát az illetők jelentése egyházközségeink, iskoláink úgy anyagi, mint szellemi állapotáról.

Jelentésemnek a tisztelt tagok között kiosztott nyomtatott része mindenek előtt a lefolyt év egészségi kedvezőtlen viszonyát tünteti fel; ugyanis, míg 1881-ben a szülöttek száma 2543-al multa felül a halottakét — a mi egyházkerületünk összes lélek-számának nem egészen 0.008 része — e szaporodási százalék 1882-ben negyed részére szállott; mert ebben az évben a szülöttek száma, csakis 812-vel mulja felül a halottakét, a mi mind össze csakis 0.002 szaporodást mutat. Elszomorító eredmény!

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, nem a mi tetszésünkre van bízva az idők járása s ennek folytán a járványok keletkezése, valamint jobbrészt nem tőlünk függenek azok a csapások, a melyek élet-útunkon bennünket érnek; azok, hitünk szerint, a sorsunkat intéző végetlen jószág és bölcsesség parancs-szavára hallgatnak; de hogy, valamint a csapásokat magunkviselete súlyosbithatja, vagy elhordozhatóbbakká teheti, szintűgy a járványos esztendők mérgét és így áldozataink nagyságát bizonyára mérsékelhetjük, ha felhasználjuk azokat a segédeszközöket, elővigyázatokat, melyeket a tudomány kutatásai nyújtanak és a melyeket a tapasztalat sikeresnek tanusított. De erre multhatatlanul megkivántatik egyfelől az általános miveltségnek bizonyos foka, másfelől a kellő rendőri szabályok.

Itt a kormánynak kell elől menni, az egyháznak pedig a kormány intézkedéseit, törekvéseit, a mennyiben rajta áll, melegen istápolni. Ezért, midőn a folyó év elején vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltósága felhívását vettem, hogy lelkészi pályára készülő ifjaink rendes tantárgyai közzé, ha lehető, vétessem fel a közegészségtan alap-elvei előadását, nem várva be a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés határozatát, — utólagos jóváhagyása reményében — megtaláltam n.-enyedi Bethlen főtanodánk mlgs. előjáróságát, hogy a miniszter úr e nagyon czélszerű felhívásának eleget tenni igyekezzék. A főtanodai mlgs. előjáróság készséggel járult felkérésemhez, s már a folyó tanév 2-ik felében theologiai akadémiánkon a medicina pastoralis szakképzett egyén által ideiglenesen előadatott.

E kitérés után nyomtatott jelentésem adatai során megyek tovább; a tankötelesek száma 3566-al, a a tanulóké 2914-el nagyobb a múlt évinél és így a tanulók számában közel 1°/_o-nyi növekedés mutatkozik; csekély ugyan, de haladás. Vajha minden évben hasonlót jelezhetnénk! Ekkor, habár lassan, de messzire haladnánk.

A mi a vallás-változtatás következtében származó népingást illeti, a mérleg részünkre ebben az évben is előnyös, mert a hozzánk tértek száma 122-vel haladja meg az eltávozottakét. A vallás-változtatás természetes következménye a lelkiismeret szabadságának. Óhajtandó, hogy mindig, mellékes érdekektől menten, csak a meggyőződés eredménye legyen.

Az építkezések előhaladó mozgalmak, az ajándékozások, ha nem is sokkal mulják felül az evangyéliumi özvegyasszony filléreit, áldozatkészséget tanusítanak. Istennek hála, ez a rovata sem üres folyó évi jelentésemnek. Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy úgy az egész egyházkerület, mint a magam nevében, meleg köszönetet szavazzak mindazoknak, a kik kegyes adományait letették a szent ügy oltárára.

És itt alattvalói hódolatteljes szívvvel, hálásan kell főlemlitenem koronás királyunk ő Felségét, a ki magán pénztárából, hozzá folyamodó több egyházközségünket kegyeskedett legmagasabb adományai-val megörvendeztetni.

A keresztyén egyház nagy elve, a kölcsönös segély, nem maradt ez évben is figyelmen kívül, mert a testvér egyházkerületektől, valamint mi kaptunk, hasonlólag adtunk is szegénységünkől kitelhetőleg. Az ekkép fennforgó összegek, igaz, hogy nem nagyok, de annyiban még sem jelentéktelenek, a mennyiben a kölcsönös jó indulat és egymás terhének hordozására való készség bizonyítékai.

Azonban ez a kölcsönös segély legteljesebb mérvben életbe fog lépni az országos segély-alap működésének megkezdésével. Egy némelyek tán azt a megjegyzést teszik gondolatban, hogy az országos segély-alap működése megkezdésének felemlítésénél egy szócskát kifeleltem és ez a szócska: „ha“! Felelteni igaz, hogy emberi főleg öreg-ségi gyengeség: ez egyszer azonban nem feleltem, sőt inkább nagyon is eszemben volt, mert a ki csak némi megfontolással szól valamihez, lehetőleg igyekszik minden oldalról megfigyelni a kéz alatti ügyet. A kétely, a bizonytalanság érzete soha sem maradnak ki ott, a hol megfontolva és komolyan kezdenek valamihez, hisz a csatába készülők hadvezérnek elsőb kötelességei közé tartozik, megszabni és kijelölni a visszavonulás útját, irányát, pedig neki a győzelem teljes reményével kell a küzdőterre kiszállni, mert a megveretés bizonyosságával csatába ereszkednie nem szabad. De a hol egyházkerületünk felvirágzása, a néptelenség és vagyontalanság miatt nem élő, hanem csak nagy nehezen tengő számos egyházközségeink fennmaradása s ezekben a hiveknek úgy egyházunk, mint nemzetünk számára megtartása forog kérdésben; a hol e megtartás, e megmentés biztos eszköze önként ajánlkozik, hogy ott egyházkerületünk hizei szüklelküés markuságukkal ez intézmény életbeléptetését kétessé tehessék, ezt avagy csak fel is tenni az általuk híresztelt és világszerte ismeretes protestáns áldozatkészség arculütésének tartottam volna. Az országos segélyalaphoz ugyanis az a célja, hogy a magyarországi reformált egyetemes egyházzá egyesült öt egyházkerület 2.000.000-öt meghaladó hizei egyesült erővel teremtsenek egy oly alapot, melyből a szegényebb egyházközségek segélyeztessenek, elaggott, vagy munkára tehetetlenné lett szegény lelkészek nyugdíjaztassanak, özvegyek, árvák gyámolittassanak. Ha már meggondoljuk, főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy egyházkerületünkben, ha meg nem haladja, de nagyban megközelíti a háromszázat azoknak a lelkészi állommásoknak a száma, melyekben az összes évi valódi jövedelem ugyanannyi száz forint körül libeg, azaz vagy alatta, vagy felette van valamivel; ha

mondom ezt meggondoljuk, úgy lehetetlen be nem látnunk, hogy a zsinati alkotások e legkitünőbbike, az országos segély-alap, lét és nem lét között ingadozó e nagyszámu egyházközségeinkre nézt az a mentő-esolnak, a melyet két kézzel meg nem ragadnunk, — ki merem mondani — szent lélek elleni bün lenne részünkről.

Ugyanezt megkísértettük volt önerönkön létesíteni domesticánkkal, de nem sikerült; mert hogy nyolcz évi gyűjtés eredménye gyanánt nem birunk felmutatni 60.000 frtot, azt 340.000 lelket számláló egyházkerületben annyival is inkább nem sikerülésnek kell neveznem, mivel az összegnek több mint öt-hatoda az évenkénti államszegélyből, tehát úgyszólva az éhezők, szükölködöktől elvont összegekből telt ki. E nem sikerülésnek okait fürkészni most nem tartom szükségesnek, fennmarad az a történetiró számára; de azt hangsúlyozni kötelességem, hogy a sybilla könyveinek utolsó kötetei állanak előttünk.

Nosza, főtiszteletü egyházkerületi közgyűlés, ne szalaszszuk ki kezeink közül megtartásunkra e hihetőleg utójára ajánlkozó alkalmat. Ki-ki közülünk saját körében és tehetsége szerint buzgón munkáljon arra, hogy egyházkerületünknek minden családfeje készségesen meghozza filléreit a szent célra, mert csak filléreket kérünk, nem többet ezredrészénél annak, a mit családja fenntartására évenként beveszen.

Nem feledtem el fölemlíteni, csak mint köztudomás tárgyával hosszasan időzni nem akartam, azon örvendetes ténynyel, hogy a zsinat által hozott törvények, a közoktatásra vonatkozókon kívül, még a mult évi október havában megnyerték ő cs. és ap. Királyunknak legfelsőbb szentesítését, e törvények kihirdetése és életbeléptetése iránt különben is a m. igazgatótanács meg fogja tenni indítványát.

Hogy azt ne mondja valaki: az erdő miatt nem látom a fát, azaz az egyház egyetemes ügyei annyira elfoglalták figyelmemet, hogy e miatt az egyházközségeket mellőzöm: megjegyzem, 17 éve mult már, hogy az egyházmegyék vizsgálati jegyzőkönyveit minden évben részletesen tanulmányoztam, azokra megjegyzéseimet, észrevételeimet tettem, három kisebb egyházmegye hijjával, személyesen bejártam az egész egyházkerületet s hogy e vizsgálatot évek óta nem folytattam, abban a zsinatot előkészítő bizottsági ülések, conventek, maga a zsinat és az is akadályozott, hogy huzamosabb távollétem alatt meg kellett volna akadniok az egyházkerületi ügyek folyamának. Hogy e látogatások megszakadt fonalát ez évben újból fölvehetem-e, azt határozottan nem ígérhetem, de azt ígérem, hogy az elhalasztás oka nem az akarat hiánya lesz. Elmondhatom, nem ismeretlen előttem minden egyházközségünknek állapota: itt is, ott is van baj, van ok aggodalom-

ra, mint a népes családban, ritkán egészséges minden tag; e bajokat a maga útján orvosolni törekedtem, sok helyt sikerült, egy néhány helyütt nem; de oda érve a dolgot még nem láttam, hogy ezeket a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés eleibe hozzam; különben is az e bajok orvoslására czélzó javaslatok, melyeket előbb magam, utóbb a m. igazg. tanács tett, nem találkoztak a főt. közgyűlés helyesléssel; így hát várakozó állásba kellett helyezkednem: consilium resque locusque dabunt.

Most már be is zárhatnám jelentésemet, ha egy szomorú kötelesség nem állana előttem. Gondolatunkban legalább keressünk fel egy sirt, főtiszteletű közgyűlés, melyben egy fáradhatlan buzgalmu, munkás társunk körünkől és övéi köréből reménytelenül kiragadtatva piheni az élet fáradalmait; álljuk körül e sirt s tegyük rá az elismerés koszoruját, melyet a kötelességben hű, tevékeny, igazságszerető derék férfi méltán megérdemelt; ez a sir, főtiszteletű közgyűlés, a már csak néhai Vályi Pál esperes társamé; s ha a megindulás harmatozza szemünket, emeljük fel oda, a hol, a ki hű volt kevesen, többre bizatik.

Közgyűlésünk Püspök afiának jelentését köztetszéssel fogadja s fáradhatatlanul buzgó működéséért köszönetet szavaz. A jelentésben foglalt indítvány véleményes előterjesztés végett az indítványi bizottsághoz áttétetik.

16. Olvastatik az állandó igazgató-tanácsnak évi működését főlöntető következő jelentése:

Főtiszteletű egyházkerületi Közgyűlés!

1. Midőn igazgatótanácsunk évi működését tárgyazó jelentését a Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti, mindenekelőtt örömmel említi fel azt, hogy az 1881. évi október 31-től november hó 24-ig Debreczenben tartott országos zsinat által alkotott egyházszervezeti munkálat Ő császári és apostoli királyi Felségének 1882. július hó 30-án kelt és a m. kir. vallás- és közoktatási Miniszter úr 1301 szám alatt közölt leirata értelmében az iskolaügyet tárgyazó második rész kihagyásával és a leiratban foglalt észrevételek tekintetbe vételével átalakítva 1882. évi szeptember hó 17-ről újolag felterjesztetett s Ő császári és apostoli Felsége azon év október 11-ről kelt legfelsőbb elhatározásával teljes szövegében megerősített és legmagasabb aláírásával ellátott.

A magyar korona területén lakó összes hitfeleinknek egységes szervezkedése iránt Felséges urunk tapasztalt ezen atyai gondoskodásáért és kegyességeért legyen megörökítve egyházkerületünk hálás köszönete és bizalomteljes hódolata!

A zsinati törvények kihirdetése előtt, tekintettel a zsinati törvény 9-ik pontjára, melyvel egyházkerületünk több százados különállása folytán kifejtett alkotmányos szervezete értetlenül hagyatott és részére fenntartatott, hogy alkotmányát jövőben is a képviseleti rendszer elveivel összhangzóan tovább fejleszthesse: igazgató tanácsunk szükségesnek látta javaslatétel végett egy nagyobb körű szakértekezlet összehívását és meghallgatását arra nézve, hogy a zsinati törvények mely intézkedései egyeznek meg egyházi alkotmányunkkal s ehez képest melyek azok közül egyházkerületünkre nézve egyszerűen alkalmazandók. A benyújtott javaslat a Főtiszt. Egyházkerületi közgyűlés előtt állván, annak tárgyalásával kapcsolatosan a zsinati törvényeknek egyházkerületünkben leendő kihirdetése is elintézését nyerend.

2. A már szentesített zsinati törvények által az egyetemes convent hatásköréhez tartozóknak jelzett ügyek, s mint egyházi alkotmányunkba beillesztett hatósághoz benyújtott felterjesztések ellátása végett nmlgu id. br. Vay Miklós főgondnok folyó évi január 23. és következő napjaira Budapestre egybehíván az egyetemes conventet, ezen főegyházhatóság a zsinati törvények által megjelölt hatáskörben szerves működését megkezdette.

Az egyetemes convent ez üléséről szóló jegyzőkönyv az óta nyomtatásban megjelenvén s egyházkerületünkben is szétküldetvén, fölöslegesnek tartjuk e helyen tartalmának részletezését s így csak mint legkiválóbb mozzanatokat említjük föl, hogy a f. év január 23 — 31 napjain tartott tanácskozás alatt megállapított a convent tanácskozási ügyrendje és ügykezelése; megválasztatott a conventi bíróság; intézkedés történt az országos segélyalapról alkotott törvény életbeléptetése iránt, a mire nézve különben igazgató-tanácsunk külön előterjesztéssel járul a főt. Egyházkerületi közgyűlés elé; az egyetemes convent, továbbá egyházkerületünk fölterjesztésére elhatározta, hogy a moldva-oláhországi missió vezetőjét az öt egyházkerület arányszertint járulékaiból évi 300 frtnyi segélyben részesíti, valamint ugyane missióra nézve fölratilag megkereste előterjesztésünk alapján a m. kir. nmlgu. Miniszterelnök urat, hogy egyházkerületünket és missionarius afiát a romániai cs. és kir. közös képviseletnél, valamint a román kir. hatóságoknál hivatalos eljárásaikban támogatni kegyeskedjék, végül megállapítván az egyetemes convent, hogy rendes üléseit minden év novemberének második felében s rendre az öt egyházkerületben kívánja megtartani, egyik conventi képviselőnk a főt. Egyházkerületi közgyűlés további határozata alapján indítványt tőn a f. évi rendes conventi üléseknek Kolozsvártt leendő megtartása iránt. A convent ez indítványt örömmel tévén magáévá, igazgató tanácsunk

kötelességének tartja fölkérni a főt. Egyházkerületi közgyűlést 1879. évi 15 sz. határozatának megújításával s igazgató tanácsunk fölhatalmazására, hogy a f. é. novemberben kormányzati székhelyünkön tartandó egyetemes convent tagjait méltó elfogadásban részesítse.

3. Egyházkerületünk közigazgatása, rendes folyamatában nem zavartatott. Egyházközségeink vagyoni ügyének szabatosabb kezelésére, tőkékinek biztosítására s általában ugy a vallásos buzgóság, valamint anyagi érdekeik emelésére igazgató tanácsunk kiváló gondot fordított és e részben — bár legfőkép silány anyagi helyzetük miatt lassu — de folytonos előhaladás tapasztalható. Az egyházmegyei vizsgálati jegyzőkönyvek, a széki és szilágy-szolnoki egyházmegyékben fekvő egyházközségekben tüntettek fel legtöbb szabálytalanságot és a kor igényétől való elmaradást s főt. és mélt. Püspök afia előterjesztése folytán igazgató tanácsunk komolyan utasította nevezett egyházmegyék közgyűlését a hanyatlás okai kifürkészésére, a szabálytalanságok megszüntetésére és jövőre előhaladásuk biztosítása végett szükséges intézkedések megtételére, eljárásuk eredményéről részletes jelentés elvárása mellett. A szilágyszolnoki egyházmegye közgyűlése elrendelte minden egyházközség ügyeinek beható megvizsgálását s a hiányok részben megszüntettek s remélhető is ezen eljárásnak üdvös eredménye; a széki egyházmegyében azonban, hogy a kitett hiányok orvoslása végett tett intézkedések vezettek-e valami eredményre, arról még mind ez ideig nem tétetett jelentés.

4. A mult évi egyházkerületi közgyűlés bezártától mostanig lefolyt 11 és fél hónap alatt beadott 1749 ügydarab, mely, az ez előtti hason időköz alatt beadott ügydarabok számát 225-el haladja felül. Az állandó igazgató tanács tartott ez idő alatt összesen 8 nagy és 23 kis ülést, összesen 31 ülést. A beadott ügydarabok közül ellátott 1728 darab; az elláttatlan 26 darab a közgyűlést megelőző legközelebbi napokban adattak be, melyek szabályellenesen adatván be ily későn, azok ellátását igazgató tanácsunk a szabály értelmében tartotta mellőzendőnek.

5. Az egyházkerületi közgyűlés által igazgató tanácsunkra bízott ügyekre vonatkozólag tisztelettel jelenti, hogy a „Teleky téka“ alapítványi tulajdonának elősmerése végett indított perügy végre valahára leendő ellátása végett, felterjesztést intézett a m. kir. igazságügyi Ministeriumhoz. A nagy-eryedi collegiumnak az angol bankban elhelyezett tőkéje és lejárt kamatai felvétele végett szükségesnek jelzett összes okmányok rendelkezésére bocsáttattak s így remélhető, hogy a felvétel ez évben megtörténik, a mire annyival sürgősebb szükség van, mert nevezett collegium előljárósága elhatározta, a már tarthatatlan ó collegiumi épület lebontását s az új épületnek egy

szárnynyal kiépítését s az építkezési költségek fedezésére ezen alapot jelelte ki.

Az elmúlt évben tartott egyházkerületi közgyűlés utasítása folytán véleményes jelentéstétel végett az egyházmegyékkel közölt indítványokra vonatkozó javaslatok külön terjesztettek elő.

6. A központi kezelés alatt álló alapokról hátralékban levő számadások közül Bányai Vitális volt pénztárnok beadta a szilágyi dézma kárpótlási kamatokról egybeállított számadását, mely jelenleg vizsgálat alatt áll.

Az egyházkerületi közpénztárt elnökileg kinevezett pénztárvizsgáló bizottság f. év april 16-án megvizsgálván, a naplók lezárása s a bevételi összegeknek a kiadottak levonása után kitüntetett mennyiségét hiánytalanul megtalálta. Sajnálattal kell azonban igazgató tanácsunknak megemlíteni, hogy az ide mellékelt kimutatás szerint az egyetemes zsinatok és a convent költségeire 1881. évtől ez ideig kiadott 3509 frt 54 kr. összegnek mely jövedelemből és mily módon leendő visszahelyezésére nézve elégséges alapotnem volt képes megjelölni, és hogy az ezen költségekre tett előlegezések miatt a közpénztárt 2400 frtot meghaladó tulkiadás terheli. Ezen kiadási többletnek bár csak részben való megtérítése s általában a zsinati és conventi költségek fedezése czéljából itten is ajánlja igazgató tanácsunk a kővári és váradyai kamarai javadalmaknak e czélra fordítása végett beadott javaslatára kedvező ellátását. Egyházkerületünk pénztárára a mult évtől kezdve új teher nehezedett egyházkerületünk épülete után évi 17 frt 28 kr. egyenértéki illeték, 72 frt házbérvédelmi és 10 frt 50 kr. jövedelmi pótladó kiróvása által és csakis a tett felterjesztésekbe s felfolyamodásokba felfejtett indokoknak s azok igazolásának tekintetbe vételével volt elérhető az, hogy a sokkal magasabb összegekben kirótt adók ennyire is leszállítottak. Hasonló siker koronázta igazgató tanácsunk fölfolyamodási eljárását az egyházkerületi domestica egyenértéki adómentességének kieszközlése által.

Egyházkerületünk központi kezelése ugy a közvetlen felügyelete alatt álló alapokról vezetett számadások beadását és ellátását feltüntető kimutatás 1. alatt csatolatik. *)

7. Collegiumaink és püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségeink pénzalapjairól, valamint az alapítványi alapokról felküldött ez évi költségvetések mindenike bevételi többletet tüntet fel; és pedig a collegiumok költségvetése szerint kimutatott bevételi többlet arányokban fejezve ki, teszen a nagy-enyedinéél 1·6%, a kolozvárinál 2·3%-ot, marosvásárhelyinél 0·7%-ot, a sz.-udvarhelyinél 21·1%-ot, a zilahinál

*) Lásd a jegyzőkönyv végén 1. sz. kimutatást.

49.2^o/_o-ot, a szászvárosinál 6.7^o/_o-ot, a sepsi-szt.-györgyi collegiumnál 1.5^o/_o-ot. Összehasonlítva ezen arányokat az 1882. évi arányokkal, csakis a sepsi-szt.-györgyi Mikó collegium költségvetése mutat csekélyebb többletet és pedig 1.9^o/_o-kal, mely csökkenést az magyarázza meg, hogy a megántanulói díjakból eddigelé a collegium pénztárába befolyt összegek — a többi collegiumaink eljárásával megegyezően — a közalap bevételei közül kihagyattak s építkezésre és adókra több kiadás irányoztatott elő, mint az előző évben. Ez egyet kivéve azonban, valamennyi collegium költségvetése a múlt évinél magasabb bevételi többletet tüntet föl.

8. A szászvárosi Kun collegiumnak egy épületrésszel megtol-dása gróf Kun Kocsárd főgondnok afia nagybecsü adománya segélyével befejeztetett. A zilahi collegium két új tanterem építésével s lényeges javításokkal lehetővé tette a czélszerűbb és kényelmesebb beosztást. A maros-vásárhelyi collegium egy épületrész kiépítését vette munkálatba, tantermeinek az igényeknek teljesen megfelelő berendezhetése végett. Mivel a szükséges fedezetet az illető collegiumok kimutatták és a jelzett építkezések szükségessége teljesen indokolt volt, azok végrehajtása engedélyeztetett. Ugyancsak engedélyezte igazgató-tanácsunk a nagy-enyedi collegium teljesen megroskadt ó-collegiumi szárnyának lebontását s az utcásorban egy új szárny emelését, a tervezet alapos és szakszerű előtanulmányok alapján megállapítván s fedezetül a remélhetőleg még ez évben fölveendő angol-bankbeli pénz jelöltetvén ki. Igazgató-tanácsunk e helyen is kötelességének tartja Székely János, Pákéi Lajos és Marchart József mérnök uraknak el-ösmerő köszönetet szavazni, mint a kik önzetlen buzgósággal szolgál-tak szakszerű tanácsaikkal az építési tervezet megállapítása körül.

9. Az egyházkerületi házi-pénztár megalapítására kitűzött idő ezen lefolyt utolsó évében hitfelekezetünk és nemzetiségi érdekeink oltárára tett adományok összegét a $\frac{1}{2}$ alatt mellékelt kimutatás tün-teti fel.**) Az előző évi gyűjtések eredményéhez képest ezen olyannyira égető szükségét pótló alap megizmosodása iránt az érdeklődés és ál-dozatkészség örvendetes emelkedése tapasztalható s azon remény va-lósulására nyújt kilátást, hogy a még künn lévő gyűjtő-iveknek ez év folyamán leendő bevételeivel egyideűleg még jelentékeny összeggel fog ez alap szaporodni. Ezen alapból a múlt évi főt. közgyűlés által folyóvá tett 1000 frt segély kiosztását tárgyazó javaslat külön adatott be.

10. A múlt évre folyósított államsegélyből 7500 frt összegnek az egyházközségek, papok és tanítók részére lett kiosztását tárgyazó kimutatás $\frac{1}{3}$ alatt csatoltatik. **)

**) Lásd a jegyzőkönyv végén 2. számú kimutatást.

**) " " " 3. " "

Ezen alapból segélyezés végett 162 folyamodás érkezett be s az egyházmegyék részéről utalványozásra felajánlott összeg a rendelkezés alatt álló összeg háromszorosát is jóval felülhaladta; a folyamodók által kért összeg pedig még ezen is tetemesen túl járt.

Ezen nagy igényekkel szemben az államsegélyből kiadandó összegből 7500 frt

Rendszeresített segély	2790 frt	} 3525 frt
Nem rendszeresített, de évenként ugyanazon egyéneknek kiutaltatni szokott segély:	735 frt	
<hr/>		
maradt volna tehát rendelkezésre:		3975 frt

Ugy, de évfolytán egyes egyházközségek halaszthatlan szükségük fedezésére kénytelen igazgató tanácsunk évenként pár száz forintot előlegezni ez alapból, mely előleg visszatérítése szintén ez alapot terheli.

Ily nagymérvű igénynyel és szükséggel szemben a rendelkezésre álló összeg alig tekintetbe vehető és hogy mégis 120 folyamodó, tehát azok háromnegyedrésze részeltetett segélybe, korántsem következtethető abból az a feltevés, hogy aránylag sok folyamodó szüksége fedeztetett, hanem az, hogy sokan voltak, kik valóban segélyre szorultak s azok mindenikének juttatott valami csekélység, de annál kevesebb folyamodó s különösen egyházközség volt részesíthető oly mérvű segélyben, melylyel fontos és gyakran sürgős szükségén valóban segíthessen.

Igazgató tanácsunk ezen indokokból azon kérdést veti fel a főt. Egyházkerületi közgyűlés előtt, hogy nem tartja-e czélszerűnek a már rendszeresített segélyek fenntartása mellett — egyházkerületünknek az államsegély kiosztása szempontjából 4 vagy 5 körre leendő beosztását azon czélből, hogy az egyes körök rendre oly mérvű segélyben legyenek részesíthetők, melylyel szükségseiken tetemesebben segíthessenek — Ily körök segélyezésével legfőbb figyelem lenne fordítandó első sorban a templomok, papilakok és iskolák építésének és kijavításának támogatására s másod sorban az egyesek segélyezésére.

A „Mikó-alap“ állását feltüntető kimutatás 1/4 alatt mellékel-
tetik. *)

11. A moldva-oláhországi missióban Molnár Zsigmond hivatlan beavatkozó befolyása hatálytalanná tétetett s a galaczi egyházközségünkben felizgatott kedélyek lecsilapultak s az egyházi rend és béke helyreállott.

Pitesti egyházközségünk volt papja, Veress Sándor, mult év végén állomását a zsigóói papi állomással cserélvén fel, a pitesti papi ál-

*) Lásd a jegyzőkönyv végén 4. számú kimutatást.

lomásra Tamó Gyula afia választatott meg és részére a rendszeresített 250 frt évi missió-segély utalványoztatott.

Általában véve a missió közigazgatása a követelményeknek megfelelő, vallás-erkölcsi élete türethetőnek mondható s mivel remélhető, hogy az egyetemes konvent által az egyházi ügyekben hozott határozatok végrehajtása végett szükség esetében a romániai politikai hatóságok támogatása kieszközlése végett a m. kir. miniszterelnök ő nagyméltóságához intézett felterjesztés kedvező eredményre vezet, kilátás lehet arra, hogy a missió egyházakban eddig oly gyakran felmerült zavarok kitörésének jövőre eleje vétetik. A missió egyházközségek híveinek összeírásával s az ingatlanok szerzését tárgyzó okmányok beszerzésével, a missionarius megbízott, ki is a munkálatokat megkezdette.

Midőn a missió-alap $\frac{1}{5}$ alatt ide fogott*) 1882. évi, valamint a múlt évi egyházkerületi közgyűlés által el nem látott 1881. évi számodásoknak felülvizsgálását és ellátását kéri igazgató tanácsunk, egyidejűleg remélhetőnek jelzi, hogy a missionarius pap fizetése pótlására az egyetemes convent által a 3-ik pont alatt jelzett 300 frt. segély megállapítása jövőre mellőzhetővé teszi ezen alapból a missió-narius pap részére eddig kiadott rendkívüli segélyezéseket s feltéve, hogy az egyházkerületekből befolyó adományokból nemcsak ezen 300 frt segély, hanem azon felül még mintegy évi 100 frt. bocsáttatik egyházkerületünk rendelkezésére, a missiói rendes költségek fedezhetőek lesznek.

12. Tűzkár ellen biztosítva volt 1882-ik évben 338 egyházi testület vagyona az első magyar általános biztosító társaságnál, melyek biztosítási díjában fizettek 3705 frt 02 krt., tehát a biztosító egyháztestületek száma emelkedett. A biztosítások után befizetett díjakból a központi papi özvegy-árvai gyámintézet részére visszafizetett nevezett biztosító intézet jutalékban 145 frt 13 krt és a biztosítást eszközölő testületeknek és egyházi biztosítást bejelentő megbízottainak kiutaltott 165 frt 50 kr., együtt 310 frt 63 kr.

Az év folytán az első magyar általános biztosító társaságnál biztosított egyházi épületekben tűz által szenvedett károk megtérítésében négy biztosító testület részére fizettetett 631 frt 92 kr.

13. A főtiszt. egyházkerületi közgyűlés jóváhagyása fenntartásával igazgató tanácsunk a következő intézkedéseket tette:

a) Körrendeletileg 1526—1883 szám alatt utasította az egyházközségeket, hogy a számadó gondnokok által szabályszerűen kiállítandó könyvecskébe pontosan vezettesse be külön a papi és külön a tanítói kepe fizetésére kötelezett egyháztagok neveit a megállapított

*) Lásd a jegyzőkönyv végén 5 számú kimutatást.

kepe mennyiség beírásával ezen tartozások befizetését az idő megjelölésével, mindég a fizetés alkalmával irassa be az illető rovatba. A felhajtott kepe és készpénz javadalmat a meghatározott időben szolgáltatassa át a javadalmazott részére s az átadás alkalmával az átvettelt az illető által a jegyzék végén nyugtáztassa és az átvevővel állíttasson ki mindég ellennyugtát. A késedelmes fizetőket, a fizetési határidő leteltével legközelebb tartandó egyháztanács ülésre a felvételekre kötelezett által jelentse be, a felhajtás iránt szükséges lépések megtétele végett. Az egyházmegyei vizsgáló bizottságoknak kötelességökké tétetett ezen könyvek megvizsgálása és a kepe-hátrálék mennyiségének megállapítása s a könyv lezárása. Kimondatott továbbá az, hogy három évnél régibb kepe hátrálék felhajtására egyházi közbejövetel csak azon esetben vehető igénybe, ha az illető követelő jegyzőkönyvi kivonattal igazolja, hogy három év lefolyása előtt azon hátrálék felvétele szorgalmaztatott.

b) Az egyházkerületi képviselők megbizási idejük az 1877. évi 99 szám alatt kelt közgyűlési határozat értelmében 1882. év december végével megszűnván, igazgató tanácsunk folyó év január 1-től számítandó öt polgári év tartamára a képviselő választást elrendelte.

c) Collegiumaink vagyoni ügyeinek a helyszinén öt év lefolyta alatt leendő megvizsgálására bizottsági tagokul Gr. Bethlen Géza, Dr. Jeney Victor és Domokos Antal kolozsmegyei pénztárnok, s póttagul a n.-enyedi collegium vizsgálatánál gondnoki állásánál fogva részt nem vehető Gr. Bethlen Géza helyett Lészay Ferencz afiai bizattak meg, a vizsgálat módozatára nézve új utasítás állapított meg.

d) Ege községében községi iskola állíttatván fel, az ottan levő szegény egyházközségünk felekezeti iskolájának megszüntetését engedélyezte.

e) A lompéрти anyaegyházközséghez leányosított ilosvai egyházközségünk beszolgáló papi és lévítai díjleveleit helyben hagyta. A volt papi fizetés a beszolgáló pap és lévita között osztott fel.

f) A kercsedi egyházközség papi díjlevele csekély érték emelkedéssel módosított.

g) A görgény-üvegsüri lévítai állomás, mely a kincstári javadalom megszüntetése idejétől és így több éven át államsegélylyel tartott fenn s hiveinek elszegényedése miatt segélyezés mellett is csak silányul díjazva — megszüntettetett; s a rendszeresített államsegélyből 80 frt a beszolgáló papnak, 40 frt az énekvezér tanítónak utalványoztatott.

h) A burjános ó-budai és nagybaczoni módosított énekvezéri díjlevelek helyben hagyattak.

i) A léczfalvi község leánytanítói állomásának rendszeresítése engedélyeztetett és a kiállított díjlevél feltételesen helybenhagyott.

k) A székely-udvarhelyi collegium tanári kara részéről módosítva felküldött özv.-árvai gyám-intézeti szabály helybenhagyott.

14. Roth Pál deési e.-megyei algondnok 100 frt alapítványt tett le, kamatjából a deési egyházközség népiskolája 4-ik osztályába járó szorgalmas s jó magaviseletű ifju jutalmazására, miért a nemes alapítónak méltó köszönet szavaztatott.

Igazgató tanácsunk mult évi jelentésében, adatok hiányában, csak egyszerűen bejelentette b. e. Háver Mihály egyházi és iskolai czélokra tett jelentékeny alapítványát. Ezen jelentése kiegészítésül tudatja, hogy nevezett nemes lelkü alapító 30,000 frt értéket meghaladó vagyonának örökösül a hátszegi egyházközséget nevezte ki, meghagyva özvegyét élte fogytáig a hagyaték hasznélvezetében; a hagyatékából kiadandólag a tordai egyházközségünk fiuiskolája javára 5000 frtot, a szászvárosi collegiumunk részére 4000 frtot hagyományozott. A boldog emlékü örökhagyó fáradhatlan szorgalmának dús gyümölcseit a népnevelés és felvilágosodás oltárára s a vallás-erkölcsi élet emelésére szentelte. Áldás emlékén!

15. Sepsi-szentgyörgyi Székely-Mikó collegium algondnoka Daczó János afia, azon községből elköltözése miatt, nem vehetvén részt az egyházi ügyek vezetésében: gondnoki állomásáról lemondását benyújtotta.

16. Végül megjegyzi igazgató tanácsunk, hogy az egyházkerületi közgyűlési meghívóhoz mellékelte tárgysorozat 3-dik pontja szerint előterjesztést kell vala az országos középtanodai törvény ügyében tennie. E törvény azonban még ez ideig szentesítést nem nyervén, az igazgató tanács sem tehette meg reá nézve javaslatát.

17. És most kegyeletes megemlékezéssel adózunk anyaszentegyházunk érdemes halottjainak!

Első sorban is méltó megilletődéssel kell fölemlitenünk schönburgi gróf Degenfeld Imrének, a tiszántuli testvér egyházkerület b. e. főgondnokának, az egyetemes zsinat és konvent több izben elnökének, a magyar reformált anyaszentegyház egyik kitünőségének halálát. Ha nem is a szoros értelemben vett egyházkerületünknek, de az egyetemes egyháznak e hű, tántorithatlan és nagy áldozatokra kész fia, a haza és egyház szolgálatában töltötte hosszú, áldásos életét, méltó hát, hogy egyházkerületünk is letegye sirjára az elősmerés bábérkoszoruját — s igazgató tanácsunk kötelességének is tartá az elköltözött gyászszertartásán főjegyző afia által fejeztetni ki részvételét a közveszteségben.

Az egyházkerületi közgyűlés világi tagjai közül is megszédte a halál az év folyamán áldozatait: Földvári József széki egyházmegyénk buzgó, tevékeny főgondnoka, dr. Knöpfler Vilmos marosi egyházmegyénk közszeretében állott egyházkerületi képviselője és Debreczeni József a kolozsvári collegium munkás fiatal tanára bevégezték áldásos működésüket.

Béke hamvaikra!

Közgyűlésünk a jelentést véleményes előterjesztés végett Hegedüs János, Kerekes József és Deési Farkas affiai személyökben kinevezett bizottsághoz teszi át s jelentését elvárja.

17. Parádi Kálmán tanügyi előadó affia előterjeszti a következő évi jelentését:

Midőn ref. egyházkerületünk összes collegiumaitól beküldött zár tudósításokról s a tanulók előmenetelét feltűntető kimutatásokról ez úttal hatodik szerény jelentésemet megtennem, indítatva érzem magamat — több oldalról hallott kivánságok következtében s ellenében — kinyilvánítani, hogy jelentéseim tulajdonképi tartalmát a méltós. igazgatótanács által elbírált s tudomásul vett tények, rendszerint csak egy eltöltött év iskolaügyi adatai képezhetik; így a mostani jelentésem is kizárólag az 188¹/₂ iskolaévi állapotokra vonatkozhatik s korábbi jelentéseimtől csak annyiban különbözik, hogy az egyházmegyei népiskolák ügyeire — a főtiszt. közgyűlés mult évi határozata következtében — ki nem terjeszkedik. Soknemű zavarra és tévedésre szolgál tathatnék okot, ha a még folyó, bevégeztlen tanügyi cselekvényeket és állapotokat a befejezettek körébe vonnám, ha subjectiv nézeteimet fejtegetném, a mint hogy másképen nem is tehetném az illetékes hatóságok véleményes jelentéseiknek ismerete és tárgyalása előtt. Hét éven át szerzett tapasztalatom épen azt a meggyőződést érlelte meg bennem, hogy a főtisztelteü egyházkerület színe elébe mély tisztelettel nyújtandó jelentéseimből kizárjak mindennemű subjectiv reflexiót és úgy adjam a hivatalosan regisztrált adatokat, egy könnyen áttekinthető, comparatív egészszé foglalva, a mint azok a méltós. állandó igazgatótanács előtt ismerve vannak.

A collegiumok külső, statisztikai képét illetőleg: e tekintetben majdnem tökéletesen megegyeznek a közel letűnt 188¹/₂ iskolai év adatai a megelőző évével. A hét collegiumnál fennállott 23 elemi, 48 gymnasiumi, 4 theologiai és 3 tanítóképezdei (egy gyakorló iskolával), tehát összesen 78 osztályban volt az 188¹/₂ iskolai évben 2604 tanuló, a megelőző évben pedig 2581. A gyarapodás Nagy -

Enyed és Kolozsvár collegiumaira esik. Szokatlan és feltűnő különbség mutatkozik az év elején beírt és az év végén vizsgálatra állott tanulók számarányában, a minnek szomorú oka a kedvezőtlen egészségi viszonyokban keresendő. Az országiszerte uralkodott kanyaró és himlőjárvány (szórványosan a ronsoló toroklob is) a tanuló ifjúságot sem kerülte ki. Miatta zárva kellett tartani a collegiumot Nagyenyeden a karácsonyi szünidőktől kezdve febr. 13-ig; Kolozsvárt febr. elejétől fogva 4 hétig (az elemi osztályokban 6 hétig); Zilahon siettetniök kellett, a járvány miatt, a tanév bezárását, főleg az elemi osztályokban. M.-Vásárhelyt, Sz.-Udvarhelyt és Szászváros on szintén pusztított e járványos betegség, de nem oly mértékben, hogy miatta félbe kellett volna hagyni a tanítást. Áldozatává lett összesen 23 növendék s a tanítás általános menetére nagy mértékben gátló körülményt képezett. A tanulásbeli mulasztást az illető collegiumok előjárói az által igyekeztek helyrehozni, hogy a húsvéti és pünkösti szünidőket jelentékenyen megrövidítették.

Örvendetes irányt vett a népességi mozgalom a szászvárosi Kúncollegiumban, a hol pár évvel ezelőtt még majdnem feles számban voltak a más vallásúak és más nemzetiségűek, most azonban a magyar reform. tanulók száma jelentékenyen túlhaladja a többiekét, a mint ezt az 1. szám alatt, mélyebb betekintés végett, csatolt táblázat mutatja, a mely táblázat az egyes collegiumok népességi mozgalma, a tanulók száma, nemzetiség és vallás szerinti megoszlásuk felől részletes felvilágosítást nyújt.)*

A tanuló ifjúság oktatását (a szintén tanulókból kitelt magántanítókat, az írás, ének és rajz segédtanítóit nem számítva) 140 egyén végezte, a felügyeletet pedig gyakorolta a hét collegiumnál 31 gondnok; a részletekre nézve csatolom a 2. számú rovatos kimutatást.**)

A gondnoki és a tanári karokat ért ez évi veszteségeket elszomorodott szívvel regisztrálok. Magyar-gyermónostori br. Kemény István, a n.-enyedi főiskola áldott emlékü főgondnoka; Jancsó Lajos és Sámi László kolozsvári rendes tanárok ez évben végezték be érdemekben gazdag életüket. Közmunkásságuk és érdemeik méltatva vannak az illető collegiumok Értesítőiben, úgy szintén a múlt évi ker. közgyűlés jegyzőkönyvében is. Enyhébb bár, de szintén fájdalommal vett veszteség gyanánt jegyzem ide, hogy Décsy Károly az exegetica theologia tanára és Kiss Ferencz sz. udvarhelyi történelem-tanár, a 35 éven át folytatott tanításban kifáradva, önként nyugalomba léptek.

A szabott időben szabályszerűen megtartott közvizsgálatokon megállapított tanulásbeli előmenetelt illetőleg, csatolom 3. szám alatt

*) Lásd a jegyzőkönyv végén: Tanügyi 1. sz. mellékletet.

**) " " " " " 2. sz. "

a részleteket feltüntető rovatos kimutatásomat.*) E szerint nyert osztályzatot a gymnasiumok 48 osztályában összesen 1337 ifjú, és pedig: 28% kitünőt v. jelest, 54% első rendűt, 17% másodrendűt. A 23 elemi osztályban osztályoztatott a zárvizsgálat alapján összesen 835 növendék, és pedig: 32% részint kitünő, részint jeles; 49% elsőrendű és 17% másodrendű fokkal. Papi hivatalra képesítetten kibocsáttatott 16 papjelölt, néptanítói oklevéllel 23 tanítójelölt.

Az érettségi vizsgálat eredményéről, valamint a deáki szigorlatról mellékelem 4. szám alatt a rovatos kimutatást.**) S itt ki kell emelnem azt, hogy magán tanuló minőségben többen folyamodtak vala a méltós. Igazgatótanácshoz érettségi vizsgálatra bocsáttatásért, de a méltós. Igazgatótanács kérelmeiknek helyet nem adott. Nyilvános, rendes tanuló volt a hat collegium gymnasiumi utolsó osztályaikban összesen: 117. Ezek közül érettnak nyilvánított 105; önként visszalépett 1, visszavettett 7. A deáki szigorlatra nézve: volt a hat gymnasium 6-ik osztályaikban összesen 136 ifjú. Ezek közül felavatatott: 117; pótvizsgálatra utasított: 8, osztályisméltésre: 11.

A napi renden lévő tanügyi szervezkedésre való tekintettel helyén valónak tartom emlékezetbe idézni — ez úttal valószínűleg utoljára — hogy egyházkerületünk collegiumaiban fennálló elemi-, közép- és bölcselemi tanfolyam tanításterve és rendszabályai az 1861 évi „Szervezeti javaslat“-ban s az ennek toldalékául 1864-ben kiadott „Rendszabályok, Törvények és Utasítások“-ban, — különösen az előmeneteli fokozatok megállapításában s illetőleg az osztályozásban követendő eljárásra vonatkozólag — az Egyházfőtanács 1870 évi június 12-én tartott népes ülésében elfogadott „Bizottsági vélemény“ czimű nyomtatvány illető szakaszában foglaltatnak. Ezen még mindig kötelező erejű szabályok szellemében folyt a nevelés-oktatás és igazgatás reform. collegiumainkban. Az észlelt eltérések igazgatótanácsi közvetítés folytán részben elenyésztettek, részben az illető előljáróságok indokolásai folytán helybenhagyó tudomásul vétettek.

Az ifjúság erkölcsi magaviselete általában jónak mondható mind a hét collegiumban. Az egész évben csak néhány eset fordult elő olyan, mely az iskolai törvényszék tárgyát képezte. Az önmunkásság terén feltüntetett eredmények igen különbözők. N.-Enyeden úgy a tanári kar, mint az ifjúsági önképzőkör az önmunkásság ébresztése és fejlesztése végett különböző kérdésekre tűzött ki pályadíjat, nevezetesen: egy egyházi beszédre, egy egyháztörténelmi, egy héber nyelvi, egy neveléstörténelmi, egy görög irodalmi, egy jogtörténelmi, egy természettani és egy természetrajzi pályakérdésre, a melyeket átlag véve dicséretesen fejtettek meg a pályázók. Az önképző kör által kitűzött

*) Lásd a jegyzőkönyv végén: Tanügyi 3 sz. mellékletet.

***) „ „ „ „ „ 4 sz. „

dijakkal koszoruztatott: egy szónoki beszéd, egy lyrai költemény, egy műfordítás és két legjobb szavalat. Kolozsvárt a tanári kar által kitűzött Teleki-féle pályázat meddő maradt. Az ifjúsági önképzőkör tevékenysége, nem számítva 30 bírálatot, 54 dolgozatban nyilvánult, a melyeknek nagy része a költői műfajokhoz tartozék. M.-V á s á r h e l y t egy aesthetikai fejtegetés, két természettani és két ó-classica literaturai kérdés — pályázat útján — sikeresen megoldatott. Az ifjúsági önképzőkör részéről kívántatott egy lyrai és egy elbeszélő költemény; francziából fordítás, eredeti szép próza és eredeti komoly próza és verseny-szavalat. Az udvarhelyi tanári kar nem volt megelégedve ez évben az érettebb ifjak magán szorgalmi munkásságával: a szaktanulmányi, szépirodalmi, sőt a zenei pályázatok eredményei silányak voltak. Z i l a h o n a tanári kar az ifjuság szorgalmával, úgy az általános előmenetelt, mint a jutalmakra pályázók számát és készülségét tekintve, meg volt elégedve. Kitűzött volt két történelmi és egy magyar irodalmi pályakérdést és több rendbeli jutalmat azok számára, kik önszorgalmuk útján egyik-másik tantárgyból legtöbbször haladtak. Sz á s z v á r o s o n az ifjuság tehetségesebb tagjai a rendes tanórákon tanított pensumon felül kiválóan a két ó-classicus nyelvvel s a német irodalommal foglalkoztak, a melyekből magán jellegű vizsgálatra is állottak. Az ifjúsági önképzőkör tagjai különböző nyelvi fordításokban, értekezések, elbeszélések, beszélyek, versek, bírálatok írásában és szavalásban gyakorolták magukat.

A gyűjtemények és iskolai szerelvények gyarapítása az e célra rendelkezés alatt álló évi átalányok arányában megfelelőleg történt. Rendkívüli lépést tett e téren a kolozsvári collegium előljárósága az által, hogy a természetrajzi, a természet- és vegytani gyűjteményeket tetemes költséggel részint egészen új, részint megővített, átalakított és újonnan bútorozott helyiségekbe költöztette át. Ez által biztosította a becses gyűjtemények conserválhatását; lehetővé tette a didactica elveinek megfelelő módszeres kezelést és oktatást s mindenek felett módot nyújtott úgy az illető szakok tanárainak, mint a hivatottabb tanuló ifjaknak arra nézve, hogy kísérletezve és kutatva ismerjék és ismertessék meg a természet nagyszerű alkotását.

A tanuló ifjaknak nyújtott segélyek és javadalmak összegeiről az 5 szám alatt mellékelt kimutatás ad részletes felvilágosítást.*)

E szerint kiosztatott a hét collegiumban összesen 23.349 frt 16 kr, 23 drb cs. kir. arany, 24 véka gabona és 5 drb érem.

A hála és kegyelet érzelmeivel tesztek itt említést azon adományokról, melyek a tanév folyama alatt az egyes collegiumok részébe jutottak.

*) Lásd a jegyzőkönyv végén: Tanügyi 5 sz. mellékletet.

Új alapítvány gyűlt Kolozsvárt néhai S á m i L á s z l ó tanár korporsójára szánt koszorúk megváltásából, összesen 1318 frt. Ezen összegből ezer frtnak évi kamatját egy szegénysorsu, jóreményű bölcselmi tanuló élvezi; az ezer frtot meghaladó összeg kamatja pedig történelmi pályakérdésekre fog évenként kitűzetni.

A m.-vásárhelyi collegium főgondnoka dr. A n t a l L á s z l ó kir. tanácsos ez évben is 50 frtot ajándékozott a m.-vásárhelyi zene- és énekkari alap javára s így ő 11 év óta 560 frttal gyarapította az illető alapot. Hildebrand József kir. törvényszéki bíró 1000 frtról szóló biztosítási okmányát a m.-vásárhelyi collegiumra ruházta. Néhai Koronka Lászlóné, született Mátyus Katalin urasszony, 1000 frtot hagyományozott „Koronka-Mátyus“-alapítvány czimén és 280 frtot „Koronka Albert-alap“ czimén az 1882. június 12-től folyó kamattal. Dr. Szász Béla, kolozsvári egyetemi tanár, édes atyja „id. Szász Károly“ nevére és emlékére különböző jótékony czélokra adományozott 2000 frtos névértékű földtehermentesítési kötvényből 1200 névértékű frtot a m.-vásárhelyi collegiumnak ajándékozott jutalomdíj-alapúl. Dr. Jenei Viktor, kolozsvári egyetemi tanár b. e. szülőinek „Jenei József és Zudor Rakhelnek“ nevére és emlékére különböző jótékony czélokra adományozott 2000 névértékű frt erd. földtehermentesítési kötvényből 1000 frtot a m.-vásárhelyi collegiumnak ajándékozott az előljárósággal együttesen megállapítandó czélokra.

Fogadják e kegyes adományozók és a már csak néhai alapítványtevő élő rokonai ez által is a főtiszt. közgyűlés méltányló elismerését és köszönetét!

Ezzel befejezem sok tekintetben hiányos jelentésemet, kérve annak tudomásul vételét s kérve a főtiszteletű közgyűlés mélyen tisztelt tagjait, hogy méltóztassanak a collegiumok mai tanügyének és mai életének behatóbb megismerése végett becses figyelmökre méltatni és olvasni az évenként megjelenő collegiumi nyomtatott Értesítőket.

Közgyűlésünk tanügyi előadó afiának buzgó és szakértő működéséért elösmerését nyilvánítja.

18. Tárgyaltatik az állandó igazgató-tanácsnak előterjesztése a kolozsvári collegium 3 tanszékének rendszeresítéséről s a mennyiség-természettani tanszék betöltése tárgyában; mely szerint

A kolozsvári collegium előljáróságának fölterjesztése szerint fönnullanak a nevezett collegiumban az egyházi főhatóság korábbi intézkedései folytán a következő tanszékek:

1. Bölcsészeti.
2. Első Ó-classica literaturai.

3. Második Ó-classica-literaturai.
4. Történelem-földrajzi.
5. Menynyiségtni.
6. Természetrjzi.
7. Természettan-vegytni.
8. Alsóbb mennyiség-természettani.

E nyolcz tanszék közül tényleg be van töltve 6; kettő betöltetlen (bölcshszeti s alsóbb mennyiség-természettani) s e kettő a kor s illetve a mai gymnasium feladatainak megfelelőleg részint a természetrajzi, részint a természet-vegytni szakcsoportokkal combinative újra rendezendő, a mely rendezést igen előnyösen lehetővé teszi a collegiumnál ez idő szerint tényleg működő állandó erők képessége. Ugyanis az imént megjelölt tanszékekre választott rendes tanárok tényleges működése nem szoritkozhatott állandóan a főhatóságilag szervezett és csoportosított tantárgyak tanítására, minthogy egy rendes tanárnak a kolozsvári tud. egyetemhez való átlépése és legfőképpen az utóbbi időben történt halálozások következtében, szükségessé vált helyettesítések egészen más munkakörökre bontották az eredetileg szervezett tantárgycsoportosításokat.

A philosophia propaedeutica tanítása a jogi tanfolyam beszüntetése után lépett életbe gymnasiumainkban, a hol a dolog természet szerint, a belőle hetenként adandó 4 óra egy tanárt egészen el nem foglalhat, s épen azért nem is szorgalmazhatta a collegiumi előljáróság a majdnem tárgyatalanná vált bölcshszeti tanszék betöltését. Sőt miután az országos intézkedés is megengedi, hogy a philosophia propaedeutica bármely szakcsoportozhoz csatolható, miután megengedi, hogy azt bármely szaktanára taníthatja, ha a tanári paedagogiai vizsgálatot jó eredménnyel tette le, a kolozsvári collegium előljárósága ezentul is saját hatáskörében kíván intézkedni a philos. propaedeutica tanítása iránt. De a helyett a magyarnyelv és irodalmi szakcsoportra vonatkozólag óhajtja és kéri a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés intézkedését. Ilyen czimű tanszék a collegiumnál eddig nem volt. Az ide vonatkozó tanórák meg voltak osztva részint a változó osztálytanítók, részint más tanszékek tanárai közt. Most már nemcsak a nemzeti közvélemény, hanem az országos törvényhozás intentiója oly kiváló súlyt fektet a nemzeti anyanyelv gymnasiumi tanítására, hogy a kolozsvári előljáróság gymnasiuma elodázhatlan első szükségének tekinti a magyarnyelv s irodalmi szakcsoportra egy tanszékot rendszeresíteni.

Ennélfogva, mély tisztelettel kéri a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy:

1. Méltóztassék a magyar nyelv s irodalmi tanszék rendszeresítésének kimondása után Szabó Sámuel rendes tanárnak a magyar irodalmi tanszékre átlépését helybenhagyólag tudomásul venni és megerősíteni, tekintvén egyfelől az illető tanár egyéni képességét, melynél fogva ő e tárgycsoportot már 11 év óta kitünő sikerrel tanítja, másfelől azokat az előnyöket, melyeknél fogva az előljáróság az ő önkénytes átlépése folytán elvégre abba a helyzetbe jút, hogy összekötheti a természettant elmaradhatatlan társával: a mennyiség-tannal és kiegészítheti a természetrajzot a vegytannal, a mint az az illető alapítólevél szerint, ahoz is tartozik.

2. Méltóztassék helybenhagyólag tudomásul venni, hogy a vegytan a természetrajzhoz visszacsatoltatik „természetrajz-vegytani tanszék“ czimén.

3. Méltóztassék az iménti változtatások foganatosítása esetében lehetségessé vált, leglényegesebb harmadik alakítást, a mennyiség-természettani tanszéket a főtiszteletü kerületi közgyűlés utólagos jóváhagyása fenntartása mellett rendszeresítettnek tekinteni, pályázatra kiírni és betöltése iránt a szükséges lépéseket megtenni.

4. A 8-ik tanszék, az u. n. alsóbb mennyiség-tan-természettani, mely a gymnasium szervezetébe soha sem is volt illeszthető, ez idő szerint tárgytalanná vált; szükség esetén, tekintettel tanügyi viszonyaink újabb fejlődésére, az előljáróság erre nézve is megteendi fölterjesztését.

Igazgató tanács a kolozsvári ref. collegiumi előljáróság javaslatát egészben indokoltnak, a tényleges szükség és kor követelményeinek megfelelőnek találván, pártoló ajánlattal terjeszti a főtiszt. ker. közgyűlés elébe, kérvén annak egész terjedelmében való megerősítését.

Támaszkodva a tanár-választási szabályzat 1-ső pontjában biztosított jogára, kihirdette a pályázatot a mennyiség-természettani székre s annál fogva kéri a főtiszt. kerületi közgyűlést, hogy méltóztassék annak rendszeresítését kimondani és e közgyűlési folyamat alatt leendő betöltését elrendelni.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslatát teljertalmulag elfogadva a kolozsvári collegium magyarnyelv s irodalmi tanszékére Szabó Sámuel rendes tanárának ugyane minőségben való átlépését jóváhagyó tudomásul veszi; a vegytant a természetrajzhoz csatolja „természetrajz-vegytani“ tanszék czimén és a mennyiség-természettani tanszéket rendszeresíti s betöltése végett a választást elrendeli.

19. Elnök afa javaslatára :

Közgyűlésünk holnapra, 17-ikére, a házassági főtörvény-székhez, kiegészítésül, 12 világi bírónak s az egyetemes tanügyi bizottságba 4 rendes s 2 póttagnak és végül a kolozsvári fő-tanodához, a mennyiség-természettani tanszékre, egy rendes tanárnak megválasztását elrendeli s a szavazatok beadására a főtörvényszék világi bíraira d. e. 9—11, a többiekre d. u 4—6 órát tűzi ki.

Elnök afa a közelebbi gyűlés idejéül :

Holnap délelőtti 9 órát tűzi ki.

II-ik ülés 1883. május 17-én.

Elnök : *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jegyző : *Bodor Antal*,
titkár.

20. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván

Hitelesítettik.

21. Titkár afa bejelenti a következő beadványokat :

a.) Demeter Sámuel afa indítványát az iránt, hogy jövőre az egyházkerületi közgyűlés pünköst utáni csütörtök napra hívassék egybe.

b.) A vajda-hunyad-zarándi egyházmegye indítványát annak elhatározása végett, hogy az egyházmegyei papi özvegy-árvai gyámin-tézetek pénzalapjai vonassanak össze központi kezelés alá.

Áttétetnek az indítványi bizottsághoz.

c.) A nagy-sajói káptalan kérését a mult évben rendszeresített harmadik egyházmegyei algondnoki állomás betöltése iránt, kijelölve ezen állomásra Fehérvári Károly, Bod Sándor és Cserényi Izidor fiait.

Közgyűlésünk a nagy-sajói káptalan harmadik algondnoki állomása betöltését elrendeli s a jelölés tudomásul vételével a választás idejét később fogja kitűzni.

d.) Péterfi Dénes sérelmi panaszát a széki egyházmegyében lefolyt egyházkerületi képviselő választás alkalmával elkövetett szabály-talan eljárások ellen.

Áttétetik a sérelmi bizottsághoz.

e.) A magyar-igeni egyházközség kérvényét az iránt, hogy a boros-bocsárdi desolált egyházközség canonica portiójából befolyó jövedelem engedtessek át a m.-igeni egyházközség temploma kijavítására szükséges költség fedezésére.

Áttétetik a kérvényi bizottsághoz.

f.) Az egyházkerületi pénztár megvizsgálására kiküldött bizottság jelentését.

Tárgysorozat rendén tárgyalatni fog.

g.) A királyhágón túli testvér egyházkerületek jegyzőkönyvei át-
nézésre kinevezett bizottság előterjesztését.

Tárgysorozat rendén tárgyalatni fog.

22. Olvastatik a candidáló bizottságnak a kolozsvári collegium mennyiség-természettani rendes tanári széke betöltésére vonatkozó jelentése, mely szerint:

a candidáló bizottság főtisz. Nagy Péter püspök afa elnöklete alatt 19 tagból megalakulván, a beadott folyamodványokat átvizsgálta s azok alapján jelölhetőknek, illetőleg képesítetteknek találta, Bartha Zsigmond, Berényi János, dr. Fodor Ferencz, dr. Solymosi Lajos és Szathmári Ákos fiait, s azután titkos szavazat útján ezek közül a választásra kandidálta:

Bartha Zsigmondot	19	szavazattal,
Berényi Jánost	18	" "
Fodor Ferenczet	16	" "
Szathmári Ákost	19	" "

s ezzel kapcsolatban azon javaslatát terjeszti elő, hogy jövőre, a tanárjelölő bizottság szabatos constituálhatása érdekében, a bizottságnak választás alá eső tagjai megbízó levéllel igazolják megválasztásukat.

Felszólalások rendén némelyek a kijelölő bizottság eljárását bírálat alá kívánván venni:

Közgyűlésünk, tekintettel a tanárválasztási szabályok 6-ik pontjára, mely szerint a jelölés feletti vitatkozásnak helye nincs, a házszabályok mellőzésével tett indítvány fölött napi rendre térve, a jelöltek közül a választás megejtését elrendeli, a szavazatok beadására ma délután 4—6 órát tűzven ki.

23. Napi renden tárgyalatik az állandó igazgató-tanácsnak az egyetemes zsinat törvényhozási alkotásaira vonatkozó javaslata, mely

szerint ajánlja, hogy a zsinati törvények közül az egyetemes conventre s ezzel kapcsolatban az egyetemes tanügyi bizottságra, — továbbá az egyházi közalapra s a fegyelmi esetekre vonatkozó részletek már ez úttal teljtartalmulag kihirdettesenek s hatályba lépetteknek tekintessenek; a törvényalkotás többi részleteire nézve pedig, melyekre vonatkozólag a meghallgatott szakbizottság részletes észrevételeket terjesztett elő, javasolja, hogy tekintettel az egyházalkotmányi szervezet 9-dik §-ében egyházkerületünkre nézve fenntartott jogra, — azoknak kihirdetése ezúttal halasztassék el s küldessék ki egy tágabb körű bizottság azon útasitással, hogy hatályban lévő egyházi törvényeinknek ezekkel lehető összhangzásba hozására s ennek folytán kihirdetendő összes törvényeinknek s szabályrendeleteinknek egy szerves egészzé egybeállítására vonatkozólag készítsen javaslatot s benyujtván azt az igazgató-tanácsához, az nyomtattassék ki s jövő évi közgyűlésünket megelőzőleg egy hónappal közzöltessék véleménynyilvánítás végett az egyházmegyékkel, collegiumokkal, püspöki vizsgálat alatti egyházközségekkel s az egyházkerületi közgyűlés minden tagjával, hogy jövő évi közgyűlésünk az egész munkálatot érdemleges tárgyalás alá vehesse.

Közgyűlésünk az állandó igazgató-tanács javaslatát elfogadja, azon útasitással, hogy a javaslatban jelzett munkálatot az állandó igazgató-tanács készítse el. E szerint közgyűlésünk a zsinati törvényhozás alkotásai közül az egyetemes conventre s ezzel kapcsolatban az egyetemes tanügyi bizottságra, — továbbá az egyházi közalapra s a fegyelmi esetekre vonatkozó részleteket teljtartalmulag kihirdetetteknek s hatályba lépetteknek jelenti ki, útasitván az egyházmegyéket ezeknek saját hatáskörükben közzétételére; a törvényalkotás többi részleteire nézve pedig elvárja az állandó igazgató-tanácsnak az egyházmegyékkel, a collegiumokkal s püspöki vizsgálat alatti egyházközségekkel véleményadás végett közzelendő munkálata előterjesztését.

24. Olvastatik az állandó igazgató-tanácsnak az egyházkerületi házipénztár kamataiból 1000 frt segély kiosztását tárgyazó előterjesztése, mely szerint:

Folyamodványok érkeztek: a v.-hunyard-zarándi, n.-enyedi, gyulafehérvári, deési, széki, görgényi, marosi, nagy-szebeni, udvarhelyi, sepsii, kézdi és szil.-szolnoki egyházmegyékből; nem érkeztek: a kolozsvári, kolozs-kalotai, nagy-sajói, orbai, erdővidéki és küküllői egyházmegyékből.

Az igazgató-tanács mindenképp előtt megjegyzi, hogy, nézete szerint, az egyházmegyék többnyire nem helyesen fogták fel a domestika ren-

deltetését, a midőn egyes egyházközségek időszerű szükségének — minők templomok, épületek kijavitása; adósság, adóhátrálék törlesztése — fedezésére is igénybe kívánják venni a házi-pénztár segélyét, holott meggyőződése szerint e pénzalapnak első sorban rendeltetése nemzetiségi és felekezeti szempontból állandóan segélyezni a veszélyeztetett egyházközségeket, míg az időszerű szükségek fedezésére, most már túlnyomó mértékben, az államsegély kiosztásra kerülő része lesz fordítandó.

Megjegyzi továbbá, hogy az egyházmegyék jó része, a felajánlás ügyének könnyebbik felét fogta, a midőn az állandó igazgatótanács idevonatkozó útasításának pontjait alig méltatta figyelemre s a folyamodványokat felszeretlen állapotban terjesztette föl.

Hozzájárulván ezekhez az a tény is, hogy több egyházmegye általán nem küldött folyamodványt, pedig némelyek azok közül is rászorulhatnak az imént említett értelemben való segélyezésre; némelyik a jelentkezett egyházmegyék közül pedig nem a helyes szempont által vezéreltetve tette meg ajánlatát s ehez képest az igazgatótanács nem birt az előtte fekvő adatokból az egyházkerület legégetőbb szükségéi felől általános áttekintést szerezni magának, — ennélfogva ez úttal nem is tartja czélszerűnek a netaláni állandó segélyek definitív megszavazását, hanem a most rendelkezésre álló 1000 frt egyszer s mindenkorra való kiosztásával — újabb ajánlattételekre volna valamennyi egyházmegye fölszólítandó, kifejtésével az alap tulajdonképeni rendeltetésének — a mint ez az országos segély-alap szabályzatában is olvasható — s így volna aztán a jövő évben a segélyezés, az egyházkerület legnagyobb szükségéire való tekintettel, hosszabb időtartamra megállapítandó.

Épen ezen felfogás alapján nem helyeselheti a gy.-fehérvári egyházmegye azon indítványát, hogy a kiosztásra kerülő 1000 frt évről-évre egyházmegyénként járjon sorra; egyfelől azért, mivel így állandó segély nem volna egy egyházmegyének is megszavazható s másfelől azért, mivel van egy pár egyházmegyénk olyan is, a mely egyáltalán nem szorul domesticánk segélyére.

A fennebbi okoknál fogva — vagy mert a folyamodványok nem valának az igazgatótanács felhívása értelmében fölszerelve; vagy mivel paplakok, iskolák reperatiójára, avagy adósság törlesztésre kértek segélyt — nem tartotta figyelembe vehetőnek: a gyula-fehérvári egyházmegyénk; a kézdi egyházmegyénk Ikafalvát, Bitát, Karatnát, Mátisfalvát illető; a sz.-szolnoki egyházmegyénk Récsét és Ér-Köröst illető; a n.-enyedi egyházmegyénk M.-N.-Csánt illető; a sepsii egyházmegyénk málnási papot illető; az udvarhelyi egyházmegyénk Szederjest és H.-Szt.-Mártont illető folyamodványait.

Ellenben :

a.) 60 frtnyi segélylyel javadalmazandónak tartja a m.-ilyei beszo­lgáló papot a v.-hun­yad-zarandi egyházmegye felterjesztése alapján, oly kikötéssel, hogy a m.-németi jól javadalmazott, de úgy szólván hívek nélkül szükölködő pap köteleztessék a rendszeres beszo­lgálásra.

b.) 50 frtnyi segélyt ajánl a paczali papi-fizetés pótlására.

c.) 50 frtnyi nyugdíj-pótlékot a bethfalvi nyugalmazott pap élet-tartamára.

d.) 250 frtot a csitfalvi papi-fizetésre évi segélyképen.

e.) 40—40 frtot a balázsfalvi és mihályfalvi egyházközségeknek, olykép, hogy Balázsfalván 20 frt a mesteri fizetés pótlására, 20 frt az egyházközség folyó költségeinek fedezésére; Mihályfalván pedig 30 frt a papi-fizetésnek pótlására, 10 frt az egyházközség folyó költségeire fordíttassék.

Ez ajánlatok összege 490 frtot tesz ki s a jövő évi végleges ki­osztás alkalmával állandósítandónak mutatkozik, a javadalmazás kezdő pontjául folyó évi junius 1-ső napjának megállapításával. A folyó évre még fennmaradó 510 frt, véleménye szerint, egyszer s mindenkorra szóló adományképen a kudui és abafái, vagy ezek és a babuczi egy­házközségek között volna megosztandó. A két előbb nevezett egyház­községben a templom építés halaszthatatlan s míg a széki egyházmegye egyszerű felterjesztésében az amaz egyházmegye részére jutandó egész összeget a köztudomás szerint szorongatott helyzetben levő ku­dúi egyházközségnek kéri kiadatni; addig a görgényi egyházmegye 200 frtot kér az 1800 frtba kerülendő abafái templom alapjára; Ba­bucz pedig minden melléklet nélkül terjeszti ugyan föl kérvényét, sőt még az egyházmegye sem nyilatkozik az ügyben, miután a folyamod­vány elkésve adatott be; azonban ismeretes a babuczi egyházközség eladósodott volta s nemzetiségi és felekezeti szempontból való veszé­lyeztetett helyzete. Ezekért az okokért javasolja a jelzett 510 frtnak olykép leendő felosztását, hogy Abafájának adassék egyszer s minden­korra 250 frt, templomépítésre; Kudunak 200 frt, ugyanugy s ugyan­arra; Babucznak 60 frt adósság törlesztésére egyszermindenkorra.

Közgyűlésünk a javaslatot teljertalmulag elfogadja és megbizza az igazgató-tanácsot a megállapított segély-összegek kiúltványozásával.

25. Olvastatik az igazgató-tanácsnak a magyar. ref. országos segélyalap részére fizetendő járulékok felvételére s a felvételre köte­lezettek felelősségére vonatkozó előterjesztése, mely szerint:

A folyó évi január hóban tartott egyetemes convent 77 jegyzőkönyvi szám alatt kelt határozatával megállapítván a magyar ref. egyház országos közalap szabályzatát, 1883 évi január 1-től hatályba lépőleg, 81 jkőnyvi szám alatt kelt határozatával a közalapra gyűjtés érdekében kibocsátandó felhívás szerkesztésével Filó Lajos conventi jegyző afiát bizta meg s felkérte a gondnoki és püspöki kart, hogy a szöveget megállapítván, a felhívást s ezzel egyidejűleg a rovatos aláírási-iveket az egyházkerületek útján, kellő útasítás mellett, mielőbb bocsássa ki.

Mivel a segélyalapba egyházközségeink által beszolgáltatandó összegek kirovására és felvételére vonatkozólag a szabályzatban megállapított eljárási módozat és felelősség némi részben eltér egyházkerületünknek e részben fennálló szabályzatától s egyházmegyéinknek a királyhágón túliakétól némileg eltérő viszonyaik és szervezetük miatt, a szabályzat szószerint nálunk nem alkalmazható: szükségesnek látta az igazgató-tanács a foganatosítás, illetőleg gyakorlati kivitel és ellenőrzés tekintetéből az alább jelzett módosítást hozni javaslatba, mely elfogadás esetében a megküldendő részletes útasításhoz lenne csatolandó s az egyes egyházközségeknek ahhoz alkalmazkodás végett kézbesítendő.

Ezen módosítás csakis a „Rendszabályok“ 11-ik §-ra vonatkozik, melynek tekintetbevételével ezen pontot a következőleg kívánja megállapítani:

„Az egyházi közalap követelését tartozik a pap, illetőleg gondnok évenként október 31-ig beszédni és a beszedett járulékokat azonnal az egyházmegyei directorhoz beküldeni. Az esperes pedig ezen határidő után, oly időben vizsgálja meg a directorhoz beküldött járulék összegről vezetett kimutatást s veszi számba a befolyt pénzt, hogy a netaláni hátrálékok az év vége előtt behajthatók legyenek, hogy e miatt, a központi pénztárra nézve késedelem be ne következzen. Az esperes ezen eljárása eredményéről a törvény értelmében azonnal jelentést teszen a püspöknek, ki az általános eredményt a következő egyházkerületi közgyűlésnek bejelenti.“

Miután a szabályzat a járulékok felhajtását illetőleg elég részletes, igazgató-tanácsunk — nehogy azt netaláni pótlások által túlterhessé tegye — tartózkodik a módosításoktól; de sőt mert a szabályzat értelmében az egyházközségi papok és egyházmegyék vannak hivatva módozatokat találni, melyek szerint legszegényebb hitsorsosaink is megerőltetés nélkül járulhassanak e nagyfontosságú czél előmozdítására, az igazgató tanács figyelmökbe kívánná ajánlani az ügy közvetlen vezetőinek, az egyházmegyéknek és papoknak, hogy a járulékok felhajtását — a helyi viszonyokhoz képest s ezek kellő felhasznál-

nálása által — lehetővé és könnyűvé tegyék, p. o. bizonyos földterületnek termő állapotba hozása, közmunka-erővel termények előállítására, avagy mag- vagy bortárak alapítása stb által.

Közgyűlésünk az állandó igazgató-tanács javaslatát elfogadja azon módosítással, hogy az egyházközségek tagjai által fizetendő járulékok felszedésére a presbyteriumokat kötelezi ugyan, de hogy azok köteleységüket pontosan teljesítsék, arra nézve nemcsak az illető egyházközség papját, hanem annak kebli gondnokát is felelőssé teszi.

26. A szavazatszedő bizottság jelenti, hogy a ma délelőtt 9—11 óráig megtartott szavazás alatt beadatott a házassági főtörvényszék 12 világi tagja megválasztására 73 szavazat, melyből gróf Bethlen Géza 73, Csató János 73, dr. Kolozsvári Sándor 72, dr. Jenei Victor 72, br. Inczédi Zsigmond 71, Turóczy Pál 70, Szabó Károly 67, dr. Szócs Emil 65, Gyárfás Domokos 64, Gyarmathy Miklós 63, Roth Pál 63, és Balogh Károly 63 szavazatot nyertek; a többi szavazatok egyesek között oszlottak meg.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s a házassági főtörvényszék megválasztott 12 világi tagjául gróf Bethlen Géza, Csató János, dr. Kolozsvári Sándor, dr. Jenei Victor, br. Inczédi Zsigmond, Turóczy Pál, Szabó Károly, dr. Szócs Emil, Gyárfás Domokos, Gyarmathy Miklós, Roth Pál és Balogh Károly fiait jelenti ki.

27. Elnök fia felhívja a közgyűlés tagjait, hogy holnap délelőtt 9—11 óráig adják be szavazataikat a következő választásokra:

a.) a magyar. ref. egyház országos segély-alap kezelő bizottságába egy rendes és egy póttagra;

b.) a marosi egyházmegyében főgondnokválasztásra; kijelöltettek: br. Bánffy Zoltán, Ilyés Károly és Bereczki Sándor fiaai;

c.) a széki egyházmegyébe főgondnokválasztásra; kijelöltettek: br. Inczedy Zsigmond, gr. Bethlen Károly és br. Bánffy Dezső fiaai;

d.) a nagy-enyedi egyházközség főgondnoki állomására; kijelöltettek: Kovács Sándor, Kovács Gyula és Gáspár János fiaai.

Közgyűlésünk elnök fia ajánlatát elfogadja s ennek értelmében a jelzett állomások betöltése végett a szavazatok beadására holnap délelőtti 9—11 órát tűzi ki.

III-ik ülés 1883. május 18-án.

Elnök: *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jegyző: *Szász Domokos*,
közjegyző.

28. A tegnapi gyűlés jegyzőkönyve felolvastatván:

Hitelesítettik.

29. Titkár a fia előterjeszti a következő beadványokat:

a.) Olasz Domokos volt kutyfalvi, jelenleg csekefalvi tanító kérvényét a kutyfalvi egyházközség által benntartott 131 frt 94 kr. fizetése kiadatása tárgyában.

Áttétetik a kérvényi bizottsághoz.

b.) Benedek Ferencz és társai kérvényét annak kieszközléseért, hogy Alsó-Fehérmegye közigazgatási bizottsága által közmunkával túlterhelt egyházi hivatalnokok a terhelő határozat alól oldassanak fel.

Áttétetik a kérvényi bizottsághoz.

c.) Az indítványi bizottság betérjeszti véleményes előterjesztését a beadott indítványok tárgyában.

Napi rendre fog kitűzteni.

30. A kérvényi bizottság előterjeszti a bonyhai egyházközség tagjainak kérelmét, melyben kijelentik, hogy papjuk ellen a múlt évben emelt vádjukat most is fönntartják s elmozdítását kérik. Kérvényi bizottság javasolja, hogy a kérelem, ámbár kellőleg felszerelve nincs, a panaszlók nagy számára való tekintetből, figyelembe veendő és leküldendő az illetékes alszékhez.

A bizottság javaslata elfogadjatik, azon hozzáadással, hogy főtiszt. püspök a fia ez ügyben minden számadásra való kötelezettség nélkül végérvényesen intézkedhetik s fölhatalmaztatik, hogy bölcseletbelátása szerint e vizsályos ügyet intézze el.

31. Püspök a fia a kaczkói missionáriusi állomásra nézve jelenti, hogy kétszeri köröztetés után is csak 1—1 qualificalatlan egyén jelentkezett: ez okból útasítást kér az iránt, hogy a megállapított feltételek mellett még egyszer új pályázatot hirdessen-e, vagy a feltételeket módosítva elfogadhatóbbakká kell-e tenni?

Püspök a fia maga részéről a következő indítványt nyújtja be:

A kaczkói missionáriusi állomás betöltésére nézve mondja ki a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy e tárgyban mult évben hozott határozatát odamódosítja, hogy:

a.) Ha a tiz év elteltével rögtön állomást nem kapna a missionarius lelkész, az egyházkerületi közgyűlés gondoskodni fog arról, hogy rendes állomást nyerhessen.

b.) A pályázatra beérkezett folyamodványokat átteszi a theologiai akadémia tanári karához, melynek javaslata alapján a lelkész kinevezésével megbizza az igazgató-tanácsot.

Közgyűlés az indítvány b.) pontját elfogadja; az a.) pont mellőzésével határozatilag kimondja, hogy n.-enyedi theol. akadémia kandidálása alapján az igazgató-tanács által kinevezendő missionarius alkalmazása élethossziglan tartó. A föltételek többi pontjai a mult évi egyházkerületi közgyűlés határozata szerint változatlan maradnak.

32. Tárgysorozat rendén tárgyalatik az igazgató-tanácsnak a részleges kepe-megváltás tárgyában tett következő előterjesztése:

A mult évben tartott egyházkerületi közgyűlés 76 jegyzőkönyvi szám alatt kelt határozata folytán felhivattak az egyházmegyék és a püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségek véleményük nyilvántartására a következő indítványra nézve: „Azon határozat, mely szerint a részleges kepeváltság nem megengedhető, zsidbasztólag és kedvetlenítőleg hat mind egyes egyházainkra, mind egyes egyházi szolgáinkra. Amazokra a mennyiben e határozat által útja van vágva annak, hogy némely egyházak az általános kepe megváltást fokozatosan eszközölhessék; az egyházi szolgákra pedig a mennyiben ők a terménykepe egyik vagy másik ágában e miatt nagy rövidséget kell hogy szenvedjenek: ezek alapján kéri a jelzett határozatnak módosítását és a részleges megváltásnak engedélyezését.“

Ezen indítványra véleményét nyilvánította 14 egyházmegye és 6 püspöki vizsgálat alatt álló egyházközség.

A széki egyházmegye és szászvárosi egyházközség kivételével mindenik egyházmegye és egyházközség az indítvány mellett nyilatkozik; azonban a deési és udvarhelyi egyházmegyék nem azon indokból, hogy óhajításukkal megegyező volna, hanem azért, mert a hivekre nézve a terhek mielőbbi könnyítését szükségesnek tartják.

Az indítvány elfogadása mellett nyilatkozik felhozzák indokul azt, hogy a részleges kepe megváltása útát nyit arra, hogy a kik a kepe megváltási alapot létesítik, ők maguk is élvezzék üdvös hatását, előnyét, míg ha csak az egész kepe megváltása engedtetik meg, nem-

csak ők, hanem valószínűleg első izbéli utódaik sem élvezhetik, mi az érdeketséget s áldozatkészséget csökkenti. A hivek lassanként felmentetnek a sokféle kepefizetéstől, azok felhajtásával járó kellemetlenségektől és az abból folyó surlódások kevesbülnek; s ha kevés kepe fizetnek, azt jobb minőségben fogják kiadni, mint a sok kepe . . stb.

A részleges kepe megváltás ellenzői főindokul azt emelik ki, hogy a mint nagy nehezen egy kis kepeválsági tőke létesítettik, felhasználják arra, hogy a kepe nék és pedig főleg a papra vagy a tanítóra nézve értékes és épen ezért a hivekre legterhelőbb kepe megváltására fordíttassék — s ez által vagy teljesen, vagy részben megsemmisül azon alap, mely a jövedelmek tőkésítésével biztosítaná a teljes kepeválságot. A részleges kepe megváltás nehezen kivihető, mert a termények értéke a készpénz értékhez arányítva folyton emelkedik s hogy ezen okvetlen fenntartandó arány szerint emelkedhessék a papi fizetés, minden egyes megváltott kepe nék külön tartalék-alapjának kellene lenni . . stb.

A részletes kepe megváltása mellett nyilatkozó egyházmegyék általában feltételül tűzik ki a megváltás engedélyezésére, hogy egyszerre a kepe nék egy neme, pl. búza-kepe, zab-, vagy fakepe egészen váltsassék meg; csakis a nagy enyedi egyházmegye véli megengedhetőnek, a kepe egy bizonyos nemének egyszerre csak egy bizonyos része megváltását.

Ezen egyházmegyék véleménye szerint a kepe részleges megváltása csak a hivek egész egyetemére vonatkozólag engedhető meg, nem pedig csak egyes egyháztagnak. A szebeni egyházmegye az egész kepe megváltási tőkét az azt felajánló egyháztagoktól elfogadandónak tartja; a nagy-enyedi pedig a patronusok javadalmát.

A vélemények megegyezők arra nézve is, hogy a kepe megváltása alapjául a termény-kepe 10 évi átlagos értéke vétessék, úgy arra nézve is, hogy gondoskodva legyen arról, hogy a kepe megváltás esetében bizonyos jövedelem-többlet biztosítása által a papi fizetés emelésére alap létesíttessék. Ezen tartalék-alap létesítésére a kolozs-kalotai egyházmegye azt ajánlja, hogy a kepeválsági alap tőkét után 4 vagy legfennebb 5% kamat fordíttassék kepeválságra, az azon felül befolyó kamat pedig tartalék-alapra tőkésíttessék. A szebeni egyházmegye javasolja, hogy kepeválsági alapul a kepe átlagos értékének 25-szöröse fogadtassék el s a zálogjogi biztosíték mellett kikölesznendő tőke 8% kamatjából 6% adassék kepeválságul, 2% pedig tartalék-alapra tőkésíttessék.

A részleges kepe-váltást pártoló egyházmegyék közül többen odanyilatkoznak, hogy a kepeválsági alap jövedelmének csak egy bizonyos része legyen részleges kepeválságra fordítható, a másik része

tőkésítendő. Az udvarhelyi és görgényi egyházmegyék részleges kepe-megváltásra a kepeváltási alap jövedelmének csak fele részét tartják igénybe vehetőnek.

A marosi egyházmegye kivételével az e részben nyilatkozó többi egyházmegyék a kepeváltási tőkének fekvő vásárlására, állampapírok vételére, vagy kétszeres értékű fekvő birtokra kölcsön kiadását ajánlják. A marosi egyházmegye kepeváltási alapul az egyházi jövedelmeket is elfogadhatónak tartja, ha a hivek kötelezik magukat arra, hogy a felmerülő szükségeket szorgalmi úton fedezendik, sőt a magtári gabona-alapot is elég biztosnak tartja.

A sepsi-szentgyörgyi egyházközség azt ajánlja, hogy az igazgató-tanács készítsen tervezetet a kepe megváltásának módozatairól s az egyházmegyék véleményei bevitelével terjesszen javaslatot egyházkerületünk közgyűlése elé.

Hogy a megváltott kepe alapja az egyházközség által vagy az igazgató-tanács által kezeltessék, erre vonatkozólag kevés vélemény terjeszkedik ki s e tekintetben tájékozás nem nyújtható.

Az igazgató-tanács véleménye az, hogy az egyházi hivatalnokok képének részleges megváltása az egyházmegye közgyűlése, püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségekben püspök afa által ajánlattal felterjesztendő kérelemre megengedhető az igazgató-tanács előterjesztése folytán a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés által, a következő feltételek mellett:

1.) Részleges kepe-megváltás végett beadandó kérvények csak azon esetben vétetnek figyelembe, ha az illető egyházközség hitelesen kimutatja, hogy a megváltandó egész kepe 10 évi átlag szerint kiszámított értékét a már létesített kepeváltási alap 5%-os kamatja teljesen fedezi.

2.) A kimutatott és biztosan elhelyezett kepeváltási alap tőkéjének elhelyezett jövedelmével csakis minden egyháztagnak egy bizonyos nemű egész kepeje, péld. búza, törökbúza, zab, bor, vagy fakepeje és az is csak azon esetben váltható meg, ha a már meglévő kepeváltási tőke 5%-kal számított jövedelme teljesen fedezi a megváltandó kepe 10 évi átlagos értékét és a kepeváltási alap központi kezelés végett az igazgató-tanács-hoz felküldetik.

3.) A mely egyházközség részére már egyszer részleges kepeváltás engedélyezett és újlag kepeváltás engedélyezését kérné: köteles kimutatni, hogy kepeváltási tőkéjét legalább oly összegre emelte, a mennyi volt az előző engedély megadásakor; a végleges megváltáskor pedig köteles a megváltott kepe évi készpénz értékének ötszörös összegét fizetés emelés tartalék-alapjául szintén felküldeni.

4.) A központilag kezelendő kepe váltásági-alap tőkéje a kijelölt értékpapirokba fektetetik, azonban az egész tőke egynegyed része egyházközségi kezelés alatt hagyható, alkalmas fekvő vásárlásra kiútalható, valamint az egyházkerületi közgyűlés által megállapított feltételek mellett kikölcsönözhető. A tartalék-alap szintén így kezelendő, s midőn oly összegre emelkedik, hogy fele rész jövedelméből 50 frt fedezhető, az az illető egyházi hivatalnok fizetése emelésére kiútalatik.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslatát elfogadja, azon módosítással, hogy az igazgató-tanács, saját felelőssége alatt, engedélyt adhat arra, hogy a kepeváltásági alapnak $\frac{1}{4}$ -nél több része is maradhat helyi kezelés alatt, illetőleg fordítható fekvő birtok vásárlására.

33. Ez ügygyel kapcsolatosan előterjesztetik a zágoni egyházközség folyamodása az iránt, hogy számára kepeváltáság engedélyeztessék.

Áttétetik az állandó igazgató-tanácsához elintézés végett.

34. Tárgysorozat rendén tárgyalatik az igazgató-tanács előterjesztése a napi fizetés minimumának meghatározása iránt.

Ez ügy tárgyalása, ez idő szerint, levétetik a napi rendről.

35. A szavazatszedő bizottság elnöke jelenti hogy :

a.) A kolozsvári főtanodánál a mennyiség-tan-természettani tanszékre beadatott összesen 131 szavazat s ebből Szatmári Ákos 79-, Bartha Zsigmond 39-, Berényi János 7-, Fodor Ferencz 6 szavazatot nyert;

b.) az egyetemes tanügyi bizottságba négy rendes és két póttagra beadatott összesen 131 szavazat s ebből rendes tagságra Parádi Kálmán 116-, Székely Ferencz 98-, Kerekes József 83 és Gáspár János afiai 81-, s így általános többséget nyertek; a póttagságra Bihari Sándor 104-, Demeter Sámuel 84 szavazatot kapott.

Közgyűlésünk az előterjesztést tudomásul veszi s annak alapján Szatmári Ákos afitát kolozsvári főtanodánknál a mennyiség-természettani tanszékre általános többséggel megválasztatott rendes tanárnak; továbbá Parádi Kálmán, Székely Ferencz, Kerekes József és Gáspár János afiait az egyetemes tanügyi bizottságnak rendes, Bihari Sándor és Demeter Sámuel afiait póttagjaiul jelenti ki.

36. Elnök afia jelenti, hogy a nagy-szebeni egyházmegyében megürült algondnoki állomásra Zeyk Kálmán, Tóth Miklós és Szalánczi István afiai jelöltettek ki; ajánlja ez állomásra s ezzel egyidejűleg a nagy-sajói káptalanban egy algondnoki állomás betöltése

végezt jelen közgyűlésünk 22. c.) jegyzőkönyvi szám alatt kijelöltek-re a szavazatok beadásának elrendelését.

Közgyűlésünk a nagy-szebeni s nagy-sajói egyházmegyékben az algondnoki állomások betöltése végezt a szavazatok beadására ma d. u. 4—5 órát tűzte ki.

IV-ik ülés 1883. május 18-án délután.

Elnök *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jegyző *Bodor Antal*,
titkár.

37. A délelőtti ülés jegyzőkönyve felolvastatván,

Hitelesítettik.

38. Elnök a fia bemutatja a következő beadványokat:

a.) Szász Károly egyházkerületi képviselő jelentését, hogy hivatalos elfoglaltatása miatt közgyűlésünkön részt nem vehet.

Szolgál tudásúl.

b.) A tancsi egyházközségnek a görgényi egyházmegye által ajánlattal felterjesztett kérvényét, egyházi ügyei rendezése céljából a harmadik véka kepe fizetésének megszüntetése és 120 frt segély rendszeresítése tárgyában.

c.) A toldalagi leányegyházközségnek a görgényi egyházmegye által ajánlattal felterjesztett kérvényét a pókakereszturi anyaegyház-tól a pókai anyaegyházhoz leányosíttatása végett.

Áttétetik a kérvényi bizottsághoz.

d.) A központi pénzalap 1884 évi költségvetésének megvizsgálása végett kinevezett bizottság jelentését.

Tárgysorozat rendén tárgyalatni fog.

39. Napirenden olvastatik az állandó igazgató-tanácsnak az egyetemmes convent felhívására a közoktatási törvény életbe léptetésére szükséges átmeneti intézkedések megtételére vonatkozó jelentése, mely szerint a múlt év szeptember havában Debreczenben tartott zsinat jegyzőkönyvének 276 pontja alatt kimondta, hogy az iskolaügyi munkálatot (t. i. a „köz-

nevelési és közoktatási szervezet"-et) a magyar ref. egyházban fennálló összes alsóbb és felsőbb iskolák mindennemű szellemi és anyagi ügyeire felügyelő és azokat intéző hatósághoz, az egyetemes-conventhez teszi át, hogy mint egyházunk törvényes jogainak őre és védelmezője, a szükséges intézkedéseket összes tanügyünk összhangzatos fejlődése érdekében tegye meg. E határozathoz képest a folyó évi január hóban tartott egyetemes convent jegyzőkönyve 24 számú határozatával czélszerűnek látta felszólítani mind az öt egyházkerületet, hogy lehetőleg már a jövő 188³/₄ tanévben kezdjék meg ezen egyházi törvény értelmében az alsóbb és felsőbb iskolák átalakítását és szervezését. Felhívta és megbizta az egyetemes tanügyi bizottságot, hogy készítsen szabályzatot az érettségi vizsgálatokról; készítse meg a középiskolai tantervet, figyelmébe ajánlván neki néhány általános vezérelvet, úgy szintén azt is, hogy javaslatai készítésével legyen különös tekintettel a legutolsó ministeri középiskolai tantervre.

Az egyetemes tanügyi bizottság készített ugyan már két évvel ezelőtt tantervjavaslatokat és rendszabályokat, nemcsak az érettségi vizsgálatok megtartására, hanem a ref. középiskolák összes kormányzati viszonyaira nézve is. Ámde e javaslatokat össze kell egyeztetni és összhangzásba hozni egyfelől a még mindig készülöben lévő oktatási törvénnyel, másfelől a debreczeni zsinat által megállapított „Köznevelés és közoktatás“ szervezetének intencióival. Ezen előzetes, de mind a mellett legfontosabb munka végzése az egyetemes tanügyi bizottságra van bízva; e bizottság főtiszteletű elnöke: Török Pál superintendens a fia kartársaihoz intézett levele szerint, közbejött akadályok miatt, csak július hó elején kezdheti meg munkálkodását, a mikorra a bizottság összehívását kilátásba is helyezte.

Ily tényállás mellett egyházkerületünknek be kell várnia az egyetemes tanügyi bizottság, illetőleg az egyetemes convent felhívását és útastását, úgy az ideiglenesen leendő átmeneti intézkedésekre, mint az érdemleges átalakításra és szervezésre nézve.

Az igazgató-tanács a felfejtett körülmények s az idő rövidsége miatt nem tartja lehetségesnek, hogy már a közeledő 188³/₄ tanévben bizonyos átmeneti intézkedésekkel utat nyithassunk az új szervezet befogadására s azért a várakozó helyzetben maradáást ajánlja az egyházkerületi közgyűlésnek.

Közgyűlésünk az állandó igazgató-tanács javaslatát elfogadva, a középtanodákra vonatkozó országos törvény életbe léptetésére vonatkozó átmeneti intézkedések megtételét jelen ülészakáról elhalasztja.

40. Olvastatik az állandó igazgató-tanács előterjesztése egyes egyházközségekben a hívek és papok között fölmerülhető egyenetlenség esetében a netalán hibásnak bizonyuló papnak közkereseti eljáráson kívül állomásától elmozdithatását tárgyazó indítványára vonatkozólag, melyben előrebocsátva azt, hogy a mult évi egyházkerületi közgyűlés 28 jegyzőkönyvi szám alatt kelt határozata értelmében vélemény nyilvánításra felszólított és nyilatkozott egyházmegyék fenn kívánják tartani azon sarkalatos törvényünket, mely szerint a papok csakis közkereseti eljárás bevezetése után hozandó jogérvényes ítélet által mozdithatók el állomásuktól: azt javasolja, hogy az indítvány ez alkalommal napi rendről vétessék le, azon indokból, mert a zsinati törvényeknek és azoknak a fegyelmi és bírósági eljárásra vonatkozó részének életbeléptetése s avel kapcsolatban törvényeink codificalása végett az intézkedések megtétettek.

Közgyűlésünk az állandó igazgató-tanács javaslatát elfogadva, az indítvány felett napi rendre tér.

41. Olvastatik az állandó igazgató-tanácsnak az egyházmegyei özvegy-árvai gyámintézetek alapjairól vezetett számadások felülvizsgálatát tárgyazó indítványra tett javaslata, mely szerint a mult évben tartott egyházkerületi közgyűlés 26 jegyzőkönyvi sz. a. kelt határozata folytán felhivattak az egyházmegyék az iránt vélemény-adásra, hogy szükséges-e az egyházmegyei gyámintézeti számadásoknak felülvizsgálat végett leendő felterjesztése? és ha szükséges, a számadások igazolványokkal ellátva küldessenek-e fel, vagy csak számadási kimutatók? — A számadások ki, vagy kik által láttassanak el és a felülvizsgálatért mely alapból és mennyi jutalomdíj adassék?

E felhívás következtében 15 egyházmegye nyilatkozott a kitűzött záros határidőben. Nem nyilatkozott a kolozsvári egyházmegye; a küllői egyházmegye és n-sajói káptalan pedig a kitűzött határidő eltelte után adta be nyilatkozatát s ez okból ezen két vélemény tekintetbe nem vétetett.

A beküldött vélemények 3 csoportra oszthatók, u. m. a gyulafehérvári, deési, marosi és szebeni egyházmegyék okmányokkal felszerelt számadások felküldését szükségesnek, sőt nélkülözhetetlennek vélik, a nyilvános kezelést és ellenőrzést mind a kezelőkre, mind a javadalmaszásra jogosítottak részéről megnyugtatónak s bizalom keltőnek tartják.

Az udvarhelyi, sz.-szolnoki és széki egyházmegyék, bár — főleg költségkimelés tekintetéből — nélkülözhetőnek és szükség felettinek vélik, de ha kívánatlik, a számadások felülvizsgálatába belenyugosznak.

A n.-enyedi, kolozs-kalotai, v.-hunyadi-zarándi, görgényi, küküllői egyházmegyék és a Rikán belüli communitas, a felszerelt számadások felülvizsgálat végett leendő felküldését feleslegesnek, ok nélküli munka és költség szaporításnak nyilvánítják; sőt az enyedi egyházmegye annak követelését személy és tulajdon elleni merényletnek s kivihetetlennek tartja. A Rikán belüli communitas felhossa, hogy az igazgató bizottság által megvizsgált számadásai a közgyűlés által felülvizsgáltatnak s még egy felülvizsgálat felesleges. Az utóbb nevezett egyházmegyék csakis számadási kimutatás felküldése mellett nyilatkoznak s azok is csak tudomásvétel s a közgyűlési jegyzőkönyvben közzététel végett terjesztendők fel.*

Az igazgató-tanács figyelembe véve azt, hogy az egyházmegyék közgyűlései, melynek tagjai a papok, kik egyúttal a gyámintézetnek is tagjai, — önmaguk, özvegyeik s árváik érdekében szükségfelettinek tartják az özvegy-árvai gyámintézet alapról vezetett számadásoknak felülvizsgálását: ajánlja, hogy az okmányokkal felszerelt számadások felküldését tárgyazó indítvány napi rendről vétessék le; javaslatba hozza azonban annak szabályul kimondását, hogy az egyházmegyei özvegy-árvai gyámintézetek tőkái elhelyezésére és biztosítására általában az egyházi tőkék kezelésére nézve megállapított szabályok legyenek kötelezők, annak kikötése mellett, hogy a gyámintézet tagjai s különösen ezen alapok kezelői, ezen alaphól kölcsönt nem vehetnek semmi czim alatt.

Továbbá, az eddigelé csakis a gyámintézeti pénztárnok által aláírt kimutatások, jövőre polgári év szerint állittassanak egybe és a pénztárnok által egybeállítandó kimutatásoknak, a beadott és megvizsgált számadásokkal teljes megegyezése a gyámintézet elnöke és jegyzője által igazolandó és a kimutatások általuk is aláírandók.

A mely egyházmegye szükségesnek látja a gyámintézeti számadások felülvizsgálását, az okmányokkal felszerelve felküldendő számadások az igazgató-tanácsi számvevő által felülvizsgálandók.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslatát elfogadja s határozattá emeli; s egyszersmind útasítja az igazgató-tanácsot, hogy az egyházmegyék és a Rikán belüli communitas papi özvegy-árvai gyámintézetei állásának részletes feltüntetése czéljából készítettessen újabb kimutatási mintázatot, valamint annak szabatos betöltését tárgyazó útasítást s azt küldje ki az illető gyámintézetek előljáróságához, a szabályzat értelmében leendő egybeállítás és beküldés végett.

42. Olvastatik az állandó igazgató-tanács előterjesztése a marosi egyházmegye által a mult évi egyházkerületi közgyűlésen tett azon

indítványra vonatkozólag, melyben előre bocsátva azt, hogy szerinte collegiumaink növendékeit képviselő tanárok, — az egyházmegyéket képviselő közgyűlési választott képviselők számával szemben — aránytalanul túlnyomó nagy számban vesznek részt egyházkerületünk közgyűlésében, mint annak jogosított tagjai: javaslatba hozza ezen aránytalanság megszüntetését.

Az indítvány közöltetvén vélemény nyilvánítás végett az egyházmegyékkel, collegiummokkal és püspöki vizsgálat alatt álló egyházközségekkel: a beadott nyilatkozatok majdnem kivétel nélkül hangsúlyozzák annak szükségét, hogy egyházalkotmányunk a képviseleti rendszer tágabb körű kiterjesztése mellett módosíttassék; de czélszerűtlennek tartják a közgyűlés jelen szervezetének csakis a tanárok képviseleti aránya megváltoztatásával leendő részleges és egyoldalu módosítását. Az igazgató-tanács ajánlja, hogy egyházalkotmányunknak a zsinati törvényekkel összhangzatos revisiója el levén rendelve, az indítvány vétessék le a napi rendről.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács ajánlatát elfogadja s a marosi egyházmegye indítványa fölött ez úttal napi rendre tér.

43. Olvastatik az igazgató-tanácsnak a zsinati és conventi költségek fedezetére vonatkozó javaslata, melyben előre bocsátja, hogy a kamarai javadalmak kiadását tárgyazólag mult évi 46 szám alatt kelt határozat 6.) pontja alatt kimondotta a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy azon javadalmak, melyek jelenleg nem létező állomások javára voltak adományozva, az egyházkerület rendelkezésére tartatnak fenn s azoknak mily célra és mily arányban leendő felosztása tárgyában esetről-esetre a főtiszteletű közgyűlés fog határozni.

Ily minőségű javadalom levén a kővári papi állomás javára — a meghatározott levonás után — megállapított 142 forint 41 kr. és a váradyai papi állomást illetett javadalom megváltása összegét képező évi 61 forint 02 kr., — előbb jelzett javadalomnak a deési egyházmegyei szegény egyházközségek s azok között első sorban az ormányi egyházközség javára leendő kiutalása végett a deési egyházmegye közgyűlése, — az utóbb jelzett javadalomnak pedig a gyula-fehérvári egyházközség papja, mint beszolgáló részére leendő folyósítása végett a gyula-fehérvári egyházmegye közgyűlése, — felterjesztést intézett az igazgatótanácshoz.

Bár sajnos és elvitathatlan tény az, hogy a deési egyházmegyében számos oly szegény egyházközségünk van, melyek nagyon reá vannak szorulva anyagi segélyezésre s azok között kiválólag mostoha anyagi körülmények között van ormányi egyházközségünk, mind a mellett e kérdés teljesítését az alább felfejtendő indokokból nem ajánlja.

A gyula-fehérvári egyházmegye felterjesztésébe foglalt kérés teljesítését anynyival kevésbé ajánlja a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek, mivel a névkönyv szerint csak is négy lelket számláló Váradgya a gyula-fehérvári egyház községnek nem is leányegyháza, hanem csak is nevezett anyaegyház felügyelete alatt álló diaspora, egyházi épületei nem lévén, az anyaegyház község papja itten isteni tiszteletet nem tarthat s általában rendes papi beszolgáltatásnak szüksége nem forog fenn s a mi csekély szolgálatot teszen ezen csekély számú hiveinek részére, a stolán kívül évi 1400 forintra számítható tisztességes jövedelemmel rendelkező gyula-fehérvári egyházközségünk papja, külön díjazásra igényt nem tarthat.

A fennebb felfejtettektől eltekintve, az igazgató-tanács azon nézetben van, hogy midőn a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés idézett számu határozatával kimondotta azt, hogy a jelzett javadalmakat az egyházkerület rendelkezésére tartja fenn, ez által kimondotta azt is, hogy azon jövedelmek egyházkerületi szükség fedezésére fordíttatnak.

A számos és tetemes összeget tevő egyházkerületi szükségek közül az igazgató-tanács csak is a zsinat tartással és konventi összejövetelekkel felmerült és felmerülendő költségeket említi fel. A főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés mult évi 44 jegyzőkönyvi szám alatt kelt határozatának 2-ik pontja alatt útasította az igazgató-tanácsot, hogy a zsinati képviselők költségei fedezésére a közalaptól előlegezett 1350 forintot az erre fordítható bevételekből helyezze vissza. Ezen meghagyásnak azonban az igazgató-tanács ez ideig még nem tehetett eleget, nem lévén rendelkezése alatt semmi nemű oly jövedelem, melyből a visszahelyezést teljesíthette volna és tekintve, hogy a zsinati és konventi költségek most már 3509 frt 54 krt. tesznek és tekintve, hogy a mult évben tartott konvent költségeinek fedezésére 3009 forint 54 krt volt kénytelen ugyancsak a közalap terhére előlegezni s jövőre a konventi költségek minden évben tetemes kiadást veendek igénybe: az igazgató-tanács most sem terjeszthet javaslatot az előlegezett összeg teljes visszahelyezése iránt.

De mert a zsinat és konvent tartásával felmerülő terhek egyházkerületünk közszükségét képezik és az ilyenmü költségek fedezése miatt a közpénztárban tetemes hiány állott be, az igazgató-tanács azon javaslatot terjeszti a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé, méltóztassék a kövári és váradjai papokat illetett kamarai javadalmak megváltási összegét 1882 és 1883 évre a zsinati költségekre előlegezett összegek részben való visszahelyezése végett, a közpénztár javára kiutalni.

Ezzel kapcsolatosan Elekes Viktor afia, mint Váradjára beszolgáló pap kijelenti, hogy ezen két évi kamarai javadalom iránt lehető igényeiről lemond s a javaslatot maga részéről elfogadja.

Közgyülésünk tudomásul véve Elekes Viktor afa. nyilatkozatát, az igazgató-tanács javaslatát határozottá emeli s megbizza az igazgató-tanácsot, hogy a jelzett két évi kamarai javadalom-összeget útványozza ki a zsinati és konventi költségekre tett előlegezések részben való megtérítésére.

44. Olvastatik az igazgató-tanácsnak a gyula-fehérvári javadalom nagyobb összegének mi célra fordítását tárgyazó javaslata, mely szerint a per egyességileg megállapított kamarai javadalmak kiosztását tárgyazólag mult évi 46 jegyzőkönyvi szám 6.) pontja alatt kelt határozattal kimondatott, hogy a gyula-fehérvári két papi állomásra tett adomány közül a nagyobb összegű javadalom a gyula-fehérvári egyházmegye területén fekvő szűkölködő egyházközségek segélyezésére fordítandó s ennek elbirálását esetről esetre az egyházmegye kihallgatásával és az igazgató-tanács véleménye alapján a főtiszt. egyházkerületi közgyülés magának tartja fenn.

Gyula-fehérvári egyházmegyénk közgyülése mult évi november 28-án tartott üléséből azon óhajtását fejezte ki, hogy a gyula-fehérvári két papi állomásra tett javadalom nagyobb összege 1882 évre úttaltassék ki az abrudbányai egyházközségünk 1848 óta romokban heverő temploma felépítését célzó alap létesítésére.

Igazgató-tanács az egyházmegye közgyülésének ezen kérését teljesen indokoltnak találva, ajánlata mellett a főtiszt. egyházkerületi közgyüléshez terjeszti azon megjegyzéssel, hogy az 1882-ik évre lejárt 393 forint 34 kr. összeg mindaddig központi kezelés és takarékpénztári kamatoztatás alatt hagyandó, a mig nevezett egyházközségünk temploma felépítése ténylegesen munkálatba nem vétetik.

Közgyülésünk az igazgató-tanács javaslatát elfogadja s a jelzett kamarai javadalom-összeget az abrudbányai templom felépítése alapjára kiútalja, útasítván az igazgató-tanácsot, hogy ez összeget az építés megkezdéséig takarékpénztárilag kamatoztassa.

45. Olvastatik az igazgató-tanácsnak a püspöki kezelés alatt állott tőkepénzek központi kezelés alá vételét tárgyazó javaslata, mely szerint, főtiszteletű és méltóságos püspök afa előadva azt, hogy elvi szempontból nem tartotta s nem tartja összeegyeztethetőnek a püspöki állással azon gyakorlatot, mely szerint egyházkerületünk tulajdonát képező tőkék és kamatai a püspök által kezeltetnek; de a mig physical ereje nem gátolta abban, hogy egyházkerületünk javára bármi részben és téren szolgálatot tegyen, ezen gyakorlaton nem kívánt változtatni. Azonban a püspöki elintézés alá tartozó ügyek száma csak a közelebbi időben is nagyon megsokasodott s azoknak ellátása

anynyira igénybe veszi munkaidejét és erejét, hogy a személyi felelősséggel járó pénzkezeléstől felmentését s ezen pénzek átvétele és számadásai ellátása folytán a felelősség terhe alól feloldoztatását óhajtja; fenntartván a püspöki hivatal számára azon alapok feletti rendelkezési jogot, melyeket az illető alapítók rendelkezése vagy ez alapok természete a püspökre ruháztak.

Igazgató-tanács teljesen osztja püspök afiának azon nézetét, hogy egyházkerületünk püspöke állásával egyházkerületünk közpénzeinek kezelése nem összeegyeztethető s ezen pénzek kezelés végett átadandók egyházkerületünk pénztárnokának.

Kéri az igazgató-tanács a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék a jelzett tőkepénzek kezelésétől egyházkerületünk püspökét jövőre teljesen felmenteni s azok kezelésére egyházkerületünk pénztárnokát kötelezni s az átvétellel s az átadással az igazgató-tanácsot megbízni, a püspök afia által beadandó számadás az eddig gyakorlatban volt eljárás szerint most még a főt. egyházkerületi közgyűlés által levén ellátandó.

Közgyűlésünk az igazgató-tanács javaslatát — a felhozott indokokból — elfogadja s püspök afiának meleg köszönetet szavaz ezen alapok eddigi hű, gondos és eredménydús kezeléseért. Az igazgató-tanácsot megbizza az átvétel és átadás foganatba vételére s a végett szükséges intézkedések megtételére.

46. Kapcsolatosan Sárkány Ferencz afia indítványozza, hogy tekintettel a pénztárnoki teendőknek a közelebbi években történt tetemes szaporodására, valamint arra, hogy a püspöki kezelés alatt állott pénzalapok számadása alá vételével a pénztárnok teendői még inkább megsokasodnak: gondoskodják a ker. közgyűlés a pénztárnoki fizetésnek aránylagos felemeléséről.

Közgyűlésünk megbizza az állandó igazgató-tanácsot, hogy a pénztárnoki fizetés felemelésére s a fizetés-többletnek mily módon leendő fedezésére vonatkozólag, adjon véleményt jövő évi közgyűlésünkhöz.

47. Tárgyaltatik az igazgató-tanács előterjesztése, melyben előrebocsátja, hogy a folyó évi január 23-tól 31 napjain Budapesten tartott egytémés konvent 48 jegyzőkönyvi száma alatt, hivatkozva az 1881 évben tartott konvent 114 sz. alatt kelt azon végzésére, melylyel felhivattak az egyházkerületek a végett, hogy mindenik egyházkerület a maga körében és viszonyához mérten keresse ki a czélszerű eszközöket és módokat, melyek által a vasárnapok nem esupán munkaszünetelés alakjában, hanem valóban vallásos értelmében vett megünneplése előmozdittassék:

felkéri a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, méltóztassék e tárgyban szükségesnek találandó intézkedéseket megtenni.

Közgyűlésünk megbizza az igazgató tanácsot, hogy az egyházmegyéket szólítsa fel e tárgyban véleményadásra s a beadandó véleményekre való tekintettel közgyűlésünkhöz terjeszzen javaslatot.

48. Olvastatik a szavazatszedő bizottság jelentése, mely szerint a ma délután megtartott szavazáskor beadatott:

a.) a nagysajói káptalan algondnoki állomása betöltésére 74 szavazat, melyből Fehérvári Károly afia 73-, Bodó Sándor afia 1 szavazatot nyert;

b.) a nagy-szebeni egyházmegye algondnoki állomása betöltésére beadatott 74 szavazat, melyből Zeyk Kálmán afia 73-, Szalánczi Lőrincz afia 1 szavazatot nyert.

Közgyűlésünk Fehérvári Károly afiát a nagysajói káptalan, — Zeyk Kálmán afiát a nagy-szebeni egyházmegye megválasztott algondnokául jelenti ki.

49. Elnök afia felhívja a közgyűlés tagjait, hogy holnap délelőtt 8—10 óráig adják be szavazataikat:

a.) az egyházkerületi számadások felülvizsgálásával megbizandó három tagú bizottságra;

b.) az igazgató-tanács évi ügykezelése megvizsgálására kiküldendő három tagú bizottságra.

Szolgál tudásúl.

V-ik ülés 1883. május 19-én.

Elnök: *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jeggyő: *Szász Domokos*,
közjegyző.

50. A közelebbi ülés jegyzőkönyve felolvastatván hitelesítettett.

51. Elnök afia jelenti, hogy Horváth Mihály főgondnok afia a sérelmi bizottsághoz áttett panaszos jelentését visszavonta.

Közgyűlésünk főgondnok afia ez eljárását helyesléssel veszi tudomásúl.

52. Tárgysorozat rendén olvastatik a testvéregyházkerületek jegyzőkönyveinek átvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, mely szerint a magyarországi testvéregyházkerületek mult évi jegyzőkönyveinek legkimagaslóbb tárgyát a zsinati törvények életbeléptetése körül tett intézkedések képezik. Más kiválóbb fontosságú és közérdekűbb ügyeket pedig a törvényes konvent elhatározása alá terjesztettek fel. Ezeket itt felsorolni, nem tartja feladatának, miután a konvent működéséről külön hivatalos jelentés fog a közgyűlésnek tétetni.

A jelzettekén kívül eső belkörü intézkedések közül felemlitendőnek tartja:

I.) A Tiszántúli egyházkerületből: A mult évben három gyűlés tartatott; mindhárom behatólag foglalkozott a debreczeni főtanoda ügyeinek rendezésével. Erre alkalmat adott azon körülmény, hogy a főiskola jövedelme az által, hogy a kamatlábat kényszerülve voltak 8°/₁₀-ról 6-ra szállítani le, jelentékeny csökkenést szenvedett. Ennek folytán a főiskola egész szervezetét megvizsgálás alá vették és úgy a tanerők alkalmazásában, mint a tanulók javadalmazásában jelentékeny megszorításokat tettek; így pl. a gymnasiumban ürességben volt tanszékeket csak helyettes tanárokkal pótolták, a theologiai akadémián ideiglenes tanárral betöltve volt 5-ik tanszéket egyelőre megszüntették, némely tantárgy előadását mellőzték. Ezzel szemben igen örvendetes jelenségekkel is találkozunk a főtanoda életében. Simay János és neje 25,000 frt alapítványt tett, n. Szegedi Sándor a főtanoda kitünő, buzgó tanára a főtanodának hagyományozta 10,000 frt értékű házát, 20 hold földet, 3000 frt készpénzt és ezenkívül fönmaradó vagyonának ²/₁₀ részét; Polgár Mihály és neje 1000 frtot, Zákány József 500 frtot és könyvtárát, Hajnal Ábel 400 frtot; ezeken kívül még több kisebb adományozás is tétetett. — A főtanoda nyug- és gyámintézeti pénztára 97,723 frtra emelkedett, egy évi gyarapodása 7844 frt volt.

2. Felemliti bizottság még a Fonciére pesti biztosító intézetnek ezen egyházkerülethez tett azon ajánlatát, hogy, ha a lelkészek vállalkoznának életbiztosítások szerzésére, a társulat kész volna minden 1000 frt haláleseti tőkebiztosítástól 15 frtot fizetni oly módon, hogy ennek fele a szerzőt, másik fele az egyházkerületi nyugdíjalapot illesse, mi által ezen alap is jelentékeny lendületet venne, és az illető lelkészek is fordíthatnák az így nyert összeget saját életük biztosítására (II. jk. 188. sz.). Az egyházkerület ezen ajánlatot elfogadta és a püspököt felkérte az intézésre.

Nem bátorkodik bizottság annak megítélésébe bocsátkozni, hogy valyon ezen ajánlat minő előnyökkel vagy hátrányokkal jár, mindazáltal

fölhívja a közgyűlés figyelmét rá és kérdésbe teszi, nem tartaná-e czélszerűnek, hogy ft. és m. püspök a fia felkéressék, miszerint a dolognak utána járva, ha czélszerűnek mutatkoznék, tegyen lépéseket arra, hogy a Fonciére vagy eshetőleg más biztosító társulattal mi is hasonló szellemű szerződést kössünk.

II.) A Dunamelléki egyházkerületből: Püspöki jelentés szerint a gyülekezetek részéről hozott áldozatok összege 72,639 frt, egyesek adományainak összege 32,580 frt, együttvéve 105,219 frt. — A tanári gyámegylet tőkéje 26,261 frtra emelkedett.

Dr. Vécsey Tamás a közgyűlés által megbízott, hogy az egyházakat, lelkészeket és a tanítókat érintő újabbkori országos törvényeket és felsőbb rendeleteket összeállítsa, ki is ezen megbízást készséggel elvállalván, kimondatott, hogy ezen munka, mihelyt elkészül, az egyházkerület közhasználatára, az egyházkerület pénztárának terhére kinyomandó. Ilyen munkára egyház kerületünkben nagy szükség van. Az elkészítéssel megbízott kitűnő tudós neve előre kezességet nyújt afelől, hogy a czélnak megfelelőleg lesz összeállítva. Ennélfogva a bizottság kérdésbe teszi, nem tartaná-e a m. tisztelt közgyűlés czélszerűnek felkérni a dunamelléki egyházkerületet, hogy ezen munkából annak idején annyi példányt nyomasson, hogy méltányos árért a mi egyházközségeink által is megszerezhető legyen.

III.) IV.) A tiszáninneri és dunántúli egyházkerületek mult évi jegyzőkönyveiben jelen alkalommal itt különösen megemlítendő intézkedéseket nem talált a bizottság.

Az ág. hitv. evanglikusok egyetemes közgyűlésének mult évi jegyzőkönyvében legkiválóbb tárgy a 12 év óta lankadatlan buzgósággal előkészített theologiai akadémia ügyének teljes sikerrel történt befejezése. Az akadémia mult év szeptemberében Pozsonyban megnyitott, jövője anyagilag és szellemileg biztosítottnak mondható. A jegyzőkönyvben közölve van az akadémia egész szervezete és ügyrendje. A teljes szakavatottsággal kidolgozott szervezetből kiemeli bizottság azon magyar állami szempontból is fontos intézkedést, mely szerint jövőre csak azok alkalmazhatók lelkészekül, kik a tanfolyamnak 3 első évét hazai theol. tanintézetben végezték. Ezzel kapcsolatban felemlítjük a 6 jegyzőkönyvi sz. alatt a pánszláv üzemek ellen hozott erélyes rendszabályokat, melyek szerint jövőre olyanok, kik magyar nemzet ellenes érzelmeket nyilvánítanak, semmiféle egyházi hivatalra nem választhatók.

Végül, ezen jegyzőkönyv alapján jelzi, hogy a 36. jegyzőkönyvi sz. alatt indítvány lett téve, hogy a külföldi egyetemeken magyar prot. theologusok részére tett alapítványok összeírassanak és rendeztesse-nek, s e végett egy bizottság küldetett ki.

Ezen alapítványok legnagyobb része olyan, hogy nem kizárólagosan csak egyik vagy másik, hanem közösen mindkét protestans felekezetet illetik, vagy legalább ténylegesen úgy használtatnak. Hol vannak ily alapítványok? mely összegben? minő feltételekhez van kötve élvezésök? mindezek oly kérdések, melyekre kimerítő és hiteles feleletet még eddig senki sem adhatott. Bizonyos, hogy ezen bizonytalanságban több nagy külföldi alapítványunk évült el. Ezért indokoltnak tartja azon indítványt, hogy kérje fel a m. tisztelt közgyűlés a ft. konventet, vegye ez ügyet gondjai alá s igyekezzék a külföldi prot. egyetemeken magyar reformált egyházunk theologus ifjai által élvezhető alapítványok és kegyletek ügyét tisztázni és rendezni.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásúl veszi s ennek alapján:

a.) fölkéri püspök afiát, tegye tanulmánya tárgyává, ha nem volna-e a mi egyházkerületünkben is czélszerű és kivihető valamelyik biztosító társulattal oly egyezsége lépni, mint a tiszántúli egyházkerület;

b) a dunamelléki egyházkerület fölkéretik, hogy az egyházakat, lelkészeket s tanítókat érdeklő újabb országos törvényeket s felsőbb rendeleteket magában foglaló s megbízás folytán dr. Vécsei Tamás által készítendő műből annyi példányt nyomasson, hogy e mű méltányos árért a mi egyházaink által is megszerezhető legyen;

c.) fölkéretik az egyetemes convent, hogy a külföldi egyetemeken magyar prot. theologusok részére tett alapítványok ügyét tisztázza.

53. Tárgyaltatik a püspöki kezelés alatt levő pénzekről vezetett számadások megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, mely szerint az 1882-dik év junius 2-iktől 1883 majus 7-ig vezetett számadást tételenként behatólag megvizsgálta, -- a bevételeket és kiadásokat okmányokkal igazoltaknak s a kimutatott összegekkel megegyezőknek találta.

Ennek következtében a nevezett időről vezetett számadás terhe alél a főtiszteletű püspök ő méltóságát fölmentendőnek ajánlja, — elismerést és köszönetet nyilvánítva a pontos, rendes és buzgó díjtalan kezelésért, minek következtében a számadáshoz csatolt kimutatásból is láthatólag — a kezelés alatti alapok nemcsak rendben vannak, hanem tetemesen gyarapodtak is.

Közgyűlésünk a bizottság jelentését tudomásul veszi s ennek alapján püspök afiát 1882 június 2-ától 1883 máj. 7-ig általa vezetett számadások terhe alól, a főnhagyandók főnhagyása mellett, föloldozza s a rábizott vagyon lelkiösmeretes kezeléseért elösmérést s köszönetet szavaz.

54. Tárgyaltatik a sérelmi bizottság jelentése, melyben előterjeszti, hogy Péterfi Dénes a széki egyházmegyében lefolyt képviselőválasztások körül elkövetett szabálytalan eljárásokat kifogásolja.

Közgyűlésünk e jelentés alapján határozatilag kimondja, hogy Péterfi Dénes a fia panaszos fölterjesztése felett, miután ő sem kívánja a nyomozást, napirendre tér, elvárván nevezett afiától, hogy egyházunk iránt eddig is tanusított buzgalmát továbbra is megtartja.

55. Ugyanazon bizottság előterjeszti a zilahi collegium előjáróságának sérelmi panaszát az állandó igazgató-tanácsnak 455—1882 sz. alatt kelt azon végzése ellen, mely szerint néhai Szilágyi János, collegiumi volt pénztárnok 1436 frt 93 krnyi pénztárhiányért az előjárósággal szemben a felelősséget kimondotta.

Közgyűlésünk a zilahi tanoda előjáróságát a volt pénztárnok által okozott kárért továbbra is felelőség terhe alatt hagyja; tekintettel azonban arra, hogy a megindított per folyamatban van, útasítja az előjáróságot, hogy igyekezzék még azt lehető gyorsan és előnyösen lejártni, mert felelősége csupán azon kárösszeg erejéig terjed ki, mely a per lejárta után netán még hiányozni fog. Ez ügy tisztázása a tanodák megvizsgálására kiküldött bizottság feladata leend.

56. Tárgyaltatik az indítványi bizottságnak a főt. püspök a fia jelentésében érintett azon intézkedésére vonatkozólag tett előterjesztése, mely szerint a nagymélt. vallás- és közoktatási minister úr fölhívása nyomán fölkérte a nagy-enyedi collegiumot a theol. akademián a közegészségtannak előadására.

Közgyűlésünk püspök a fia intézkedését helyeslő tudomásul veszi, útasítván nevezett collegium m. előjáróságát, hogy a közegészségtannak a theol. akademián leendő előadásáról jövőre is gondoskodják.

57. Ugyanazon bizottság előterjeszti ifj. Dombi Lajos és társa indítványát, hogy: 1.) a papi stola az egész egyházkerületben egyenlően állapittassék meg; 2.) hogy a verses búcsuztatók tartása megtiltassék.

Közgyűlésünk mindkét indítványt, véleményadás végett, az egyházmegyékkel és püspöki vizsg. alatti egyházközségekkel közlendőnek határozza.

58. Ugyanazon bizottság előterjeszti a kézdi egyházmegyének az egyházmegyei papi és tanítói értékekért és könyvtárak alapszabályainak megerősítése tárgyában benyújtott kérelmét.

Közgyűlésünk a felterjesztett alapszabályokat helyben hagyja és megerősíti.

59. Ugyanazon bizottság előterjeszti a kézdi egyházmegye indítványát a népiskolai tantárgyak egyszerűsítése tárgyában.

Közgyűlésünk alig pár éve állapítván meg az országos törvények tekintetbevételével és értelmében népiskoláink szabályzatát: nem látja időszerűnek és indokoltnak az indítvány tárgyalásába bocsátkozni.

60. Ugyanazon bizottság előterjeszti a maros-vásárhelyi collegium indítványát, mely szerint az 1877 évi 61. 5. számú közgyűlési határozat oda módosítandó, hogy a kamatfizetéssel késedelmes adóssok kötelezettségek teljesítésének fönnekadásától számítva 3 hó múltával ne perössittessenek azonnal be, hanem szólittassanak fel tartozásaik befizetésére s ha a felszólítástól számítandó újabb 3 hó alatt sem tennének kötelezettségüknek eleget, ellenök a kamatok biztosítása tekintetéből a törvényes lépések megteendők, ha pedig ezután eltelt 6 hónapra sem fizetnék be hátrálékaikat: az összes kamatokért és a tőkékért is beperelendők.

Közgyűlésünk abban a reményben, hogy a hosszabb határidő engedélyezése folytán a collegiumok a szabály szigoru keresztülvitelére érzendik magukat kötelezve, a collegiumi előjáróságokat felhatalmazza, hogy a helyi körülményekre tekintettel a kamathátrálékosokat az első három hó leteltével fizetésre szólítva föl, csak további 3 hó múltával pereljék be a hátrálék-kamatért s még 3 havi késedelem esetén a tőkékért is.

61. Ugyanazon bizottság előterjeszti a marosi egyházmegye indítványát, hogy a krajczáros élőtökére vonatkozó 1862 évi zsinati törvény az egész egyházkerületben hajtassék végre.

Közgyűlésünk az indítványt átteszi az állandó igazgató-tanácsához illetékes ellátás végett, oly felhatalmazással, hogy az erre vonatkozó intézkedés iránt esetleg a 24. j. k. sz.

határozattal a codificalásra vonatkozólag vett megbízatása nyomán készítendő javaslata rendjén tegye meg előterjesztését.

62. Ugyanazon bizottság előterjeszti Demeter Sámuel indítványát, hogy az egyházkerületi közgyűlés megnyitása a pünkösztöt követő esütörtök napon történjék meg.

Közgyűlésünk ez indítványt, gyűlésünk papi tagjaira való tekintetből, elfogadja s határozattá emeli.

63. Ugyanazon bizottság előterjeszti a v.-hunyard-zarándi egyházmegye indítványát, hogy az egyházmegyei gyámintézeti alapok összevonása s egy központban való kezelése által és lehető más segédeszközök felhasználásával oly nyugdíj-alap létesítsék, hogy a papi özvegyek és árvák kellő ellátása biztosítva legyen.

Közgyűlésünk, az egyházmegyei özvegy-árvai gyámintézetek ellenőrzésére vonatkozó intézkedését 41 sz. alatt megtévén, ez indítványnak érdemleges tárgyalásába ez idő szerint nem bocsátkozik.

64. Tárgyaltatik az állandó igazgató-tanács évi működésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, mely szerint a jelentés 2-dik pontja alatt említés tétetik, hogy miután az egyetemes konvent évenként november havában tartandó rendes üléseit rendre az 5 superintendenitában kívánja megtartani, s egyik conventi képviselőnk indítványt tőn a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés korábbi határozatának alapján a folyó évi conventi üléseknek Kolozsvárt leendő megtartása iránt, a konvent ez indítványt örömmel tette magáévá s a közelebbi konvent itt Kolozsvártt fog megtartatni: igazgató-tanács felkéri a főtiszt. egyházkerületi közgyűlést, hogy 1879 évi 15 sz. határozatának felújításával hatalmazza fel arra, hogy a folyó évi novemberben kormányzati székhelyünkön tartandó egyetemes konvent tagjait méltó elfogadásban részesítse.

Az igazgató tanács ezen kérése illetőleg indítványa elfogadandó, s a kért felhatalmazás megadandó.

A 6-ik pontra vonatkozólag elismeréssel említi fel a bizottság, hogy az áll. igazgató-tanács meg, s illetőleg felülvizsgálása alá tartozó számadások a közelebbi évben sokkal pontosabban beadattak és felülvizsgáltattak s általában az eddigi hátralékok is apadóban vannak, mind azáltal nem lehet tagadni hogy jelenleg is vannak hátralékban több oly számadások, melyeknek régóta be kellett volna adatni, miként ezt a 1.) sz. rovatos kimutatás is tanúsítja. Ennél fogva a bizottság ajánlja, hogy bizassék meg az állandó igazgató tanács, hogy sürgesse meg s igyekezzék bevenni ezen be nem adott számadásokat, s igyekez-

zék azokat elláttatni, illetőleg felülvizsgáltatni, óhajtható levén főleg a nagy-enyedi főtanoda hátrálékos számadásainak, melyek 1872—1877. még fel sem terjesztettek — felülvizsgálata, mely óhajtható a Bányai Vitális még be nem adott, vagy el nem látott számadásaira is kiterjesztendő.

Nem kerülhette ki figyelmét a bizottságnak azon sajnós körülmény, miszerint úgyancsak a 6-dik pont alatt láthatólag az egyh. kerületi közpénztárt 2400 forint összeget meghaladó túlkiadás terheli, s igazg. tanács ezen túlkiadás fedezésére s a meglevő deficit elenyésztetésére elégséges alapot még eddig nem volt képes megjelölni. Igaz ugyan, hogy ezen túlkiadás igen tetemes részét a zsinat kiadásai teszi, melyek most legalább egy hamar nem fognak ismétlődni, de ezen kívül megmaradnak még a konventi s más ilynemű kiadások, melyeknek fedezésére s az eddigi deficit elenyésztetésére a kövári és váradyai javadalmakat ajánlja, s ezeknek ép ezen célra fordíthatására nézve felhatalmazást kér. Ezen felhatalmazás a bizottság véleménye szerint megadandó, ha nincs más kedvezőbb expediens.

A 10-ik pont alatt az állam-segély kiosztására vonatkozólag azt ajánlja az állandó igazgató-tanács, hogy a nagyobb mérvű és sikeresebb javadalmazás és segélyezés tekintetéből a rendszeresített segélyek fenntartása mellett egyházkerületünk a kiosztás szempontjából 4 vagy 5 kerületre osztassék s a javadalmazás így kerületenként történjék; a bizottság ezen ajánlatot helyesnek s elfogadandónak ajánlja s ennek effectuálására az igazgató-tanács felhatalmazandó.

Bizottságnak egyéb megjegyzése nincs, csak még azt ajánlja, hogy az igazgató-tanácsnak múlt évi működéséért jegyzőkönyvileg is elismerés és köszönet nyilváníttassék.

Közgyűlésünk :

a.) Örömmel veszi tudomásul az egyetemes konventnek azon határozatát, mely szerint a folyó évi rendes ülését Kolozsvár városában, egyházkerületünk székhelyén, fogja megtartani s készséggel hatalmazza fel az állandó igazgató-tanácsot arra, hogy a konvent tagjainak illő elfogadására a kellő lépéseket tegye.

b.) Az állandó igazgató-tanácsot útasítja, hogy a még be nem adott számadásoknak s ezek között a nagy-enyedi collegiumnak 1872—1877-ig terjedő, valamint az egyházkerületi pénztár mellék alapjairól Bányai Vitális pénztárnoksága idejéből hátrálékos számadások ellátásáról gondoskodjék.

c.) A zsinati s konventi költségek által okozott közpénztári hiány a kővári és váradjai kamarai javadalmak által csak részben levén fedezve, a még fedezetlenül maradt hiány pótlására vonatkozólag a múlt évi közgyűlés 46 sz. alatt kelt határozat továbbra is érvényben hagyatik.

d.) A bizottság javaslatát elfogadja azon módosítással, hogy az államsegély kiosztására nézve a segélyezési körök számának megállapítását az állandó igazgató-tanácsra bizza

e.) Igazgató-tanácsunknak múlt évi buzgó tevékenységéért jegyzőkönyvileg elösmerését s köszönetét nyilvánítja.

65. Targyaltatik az 1884-dik évi egyházkerületi költségvetés megvizsgálására kiküldött bizottságnak következő jelentése, mely szerint a költségvetést elfogadásra ajánlja, a jövőre nézve azonban indítványozza, hogy:

1.) Útasíttassék a méltóságos állandó igazgató-tanács, hogy a magánkötvények sorozatában „kétes“ jelzővel szereplő kötvényeket átvizsgálja s jövőre csak azokat vegye fel a költségvetésbe fedezetképen, a melyek erre kellő biztosítékot nyújtanak, hogy a költségvetés tételei teljesen realis alapon nyugodjanak.

2.) A legnagyobb aggodalomra ad okot, a mint azt az állandó igazgató-tanács is költségvetési betérjesztésében fölfejtí, hogy a fedezet egyik jelentékeny tételét a hátrálék-kamatokból várt bevétel teszi, a mely jelen költségvetésben 600 frtra van előirányozva. De ezen a czimen évről-évre kevesebb bevétel várható, mi a fedezetlen kiadások megfelelő növekedését vonja maga után. A fedezet egy másik csökkenése a zsinati és conventi kiadásoknak legnagyobb részben a közpénztárból való fedezéséből van, a mire ha más alapöt idejében nem találunk, pár év alatt a legnagyobb zavarral állunk szemben. Ennél fogva indítványozzuk, hogy a méltóságos állandó igazgató-tanács bizassék meg, hogy a jövő évi közgyűlés elé javaslatot terjeszssen be arra nézve, miféle alapöt lehetne teremteni a most még hátrálék-kamatokból bejövő fedezet helyére, — valamint a zsinati és conventi kiadások fedezésére nézve is terjeszssen be javaslatot.

3.) Ohajtandó volna, hogy az alapítványi kiadások ne csak főösszegekben, de részletezve vétessenek fel jövőre a költségvetésbe, hogy a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés tagjai az alapítványok elosztására nézve abból felvilágosítást nyerhessenek. Ennél fogva indítványozzuk, hogy a költségvetés ezen túl ezzel kibővítettessék.

4.) A költségvetés átvizsgálásánál az tűnven ki, hogy a legkisebb részletekig való pontos átvizsgálás a számadások átvizsgálásától elválaszthatatlan. Ennél fogva indítványozza, hogy jövőre a költségvetés átvizsgálása a számadások átvizsgálására kiküldött bizottságra bizassék.

A bizottságnak 1. 2. 3. számok alatt tett javaslatait közgyűlésünk elfogadja s határozottá emeli; a számadás-vizsgálatra vonatkozó indítványát azonban mellőzi s kimondja, hogy az eddigi gyakorlat továbbra is fönntartandó.

66. Napi rendre tűzetik a kérvényi bizottság jelentése, s ennek alapján tárgyalatik:

A torboszlói egyházközség kérelme az iránt, hogy a canonica portió mivelését és a termények behordását évi 40 frttal megválthassa és e szerint módosított papi díjlevele helybenhagyassék, miután ezt az egyházmegyei közgyűlés is ajánlja.

Közgyűlésünk a 40 frt évi váltság-összeget helyben hagyja, s egyszersmind felhatalmazza az állandó igazgató-tanácsot, hogy ha kérelmes egyházközség zálogjogilag biztosított kötlevelekben kimutatja az évi váltság-összegnek 5°/_o-kal számított 800 frt tőkjét, az ez értelemben módosítandó papi díjlevelet helybehagyási záradékkal elláthassa.

67. Ugyanazon bizottság előterjeszti a küküllői egyházmegye esperese és több papja kérelmét az iránt, hogy nemes Alsó-Fehérmegye közigazgatási bizottsága a papokat és tanítókat, valamint számadó gondnokokat és harangozókat minden marháik után útmunkára kényserítvén, megyei szabályrendelet alapján, — e sérelmük orvosoltassék.

Közgyűlésünk elintézés végett a kérelmet átteszi az állandó igazgató-tanácsához.

68. Ugyanazon bizottság előterjeszti a kutyfalvi volt, jelenleg csekefalvi tanító Olosz Domokos az iránti kérését hogy a közfőtörvényszék ítélete megváltoztatásával az alszék által megítélt 131 frt 24 kr. összeg a kutyfalvi egyházközség által neki kifizettetni rendeltessék.

Közgyűlésünk a kérelmet a mennyiben a közfőtörvényszék ítéletének megváltoztatására irányul, nem teljesíti; a közfőtörvényszék által megítélt összeget azonban, kérelmező jogosan követelhetvén, küküllői esperes afia útásittatik, hogy az összeget a kutyfalvi egyházközséggel 30 nap alatt fizettesse ki.

69. Ugyanazon bizottság előterjeszti, a m.-igeni egyházközségnek, Nagy Károly lelkész és Török József gondnok által benyújtott

kérését, az iránt, hogy a gyula-fehérvári egyházmegye közgyűlésének azon határozata, mely szerint a boros-bocsárdi leányegyházközség canonica portiójának jövedelme, részint az egyházmegyében alakítandó özvegy-árvai gyámintézet alapjára, — részben egyházmegyei közköltségekre, — részben az esperesi fizetés pótlására fordíttassék, megváltoztattatván, a leányegyházközségnek, mint Magyar-Igenhez affiliálnak jelzett, jövedelme a m.-igeni classikus stylben épített s művészi remeknek tekinthető temploma kijavítása költségeinek fedezésére engedessék.

Közgyűlésünk a magyar-igeni s boros-bocsárdi egyházközségek közötti 1850-től fogva fennálló viszonyt megváltoztatni, ezúttal nem látja indokoltnak, s ennél fogva engedélyezi, hogy a boros-bocsárdi canonica portiónak jövedelme ideiglenesen a m.-igeni romladozó templom renoválására fordítandó alaphoz csatoltassék és mint ilyen, takarékpénztárilag kezeltesék.

Azon kérdés megoldására nézve, hogy a boros-bocsárdi canonica portió jövőre minő célra fordíttassék és annak eldöntésére, hogy Boros-Bocsárd Magyar-Igen filiája gyanánt lesz-e tekintendő vagy nem, az állandó igazgató-tanács útasítottatik, a gyula-fehérvári egyházmegye valamint a m.-igeni egyházközség meghallgatása után véleményes jelentésének jövő évi egyházkerületi közgyűlésünk elébe leendő beadására.

70. Ugyanazon bizottság előterjeszti a görgényi egyházmegye közgyűlésének kérelmét az iránt, hogy engedtesék meg a tancsi egyházközségben a 3-ik véka törökbüza és zab-kepének általános eltörlése, továbbá a papi állomásnak tőkeképzés céljából egy évig betöltetlen hagyása; és végül kéri, hogy 120 frt rendszeresített évi segély nyujtassék nevezett egyházközség papi állomásának javadalmazására.

Közgyűlésünk tekintve az egyházközség tagjainak a helyi körülmények miatt bekövetkezett apadását, elszegényedését és a magas kepe miatt huzamos idő óta tartó egyenetlenségét, a 3-ik véka kepe leszállítását a birtokosok és marhás gazdákra is kiterjeszti, a papi állomásnak egy évig betöltetlen hagyását, tőkeképzés céljából, engedélyezi; a 120 frt államsegély rendszeresítésére nézve az igazgató-tanács véleményes jelentését következő évi ülésre elvárja.

71. Ugyanazon bizottság előterjeszti a toldalagi leányegyházközségnek a görgényi egyházmegye közgyűlése által ajánlással felterjesz-

tett kérelmét az iránt, hogy a póka-keresztúri anyaegyházközségtől elszakíttatása és a pókai egyházközséghez csatoltatása megengedtesék.

Közyülésünk a kérelemnek, a felhozott indokok alapján helyet ad s ennek folytán a toldalagi leányegyházközséget a pókai anyaegyházhoz csatolja s útasítja az állandó igazgató-tanácsot ennek keresztülvitelére szükséges intézkedések megtételére.

72. A szavazatszedő bizottság jelenti, hogy:

a.) A magyar ref. egyház országos segély-alap kezelő bizottságba egy rendes és egy póttag választására beadott 123 szavazat; rendes tagságra nyert Nagy Péter püspök afia 123-, póttagságra Szász Károly 78-, Kovács Albert 45 szavazatot;

b.) A marosi egyházmegyei főgondnoki állomásra beadott 122 szavazat, melyből br. Bánffy Zoltán 115-, Bereczky Sándor és Ilyés Károly afiai 3—3 szavazatot nyertek;

c.) A széki egyházmegyei főgondnoki állomásra beadott 121 szavazat, melyből br. Bánffy Dezső 111-, br. Inczédi Zsigmond 10 szavazatot nyert.

d.) A nagy-enyedi főgondnoki állomásra beadott 123 szavazat, melyből Kovács Sándor afia 68-, Kovács Gyula 52 és Gáspár János 3 szavazatot nyert.

e.) Az egyházkerületi-számadások megvizsgálására szervezett 3-as bizottsági tagságra beadott 56 szavazatból kaptak: dr. Szöcs Emil 56, Geréb Márton 55, Sárkány Ferencz 54 szavazatot

f.) Az állandó igazgató-tanács ügykezelésének megvizsgálására szervezett 3-as bizottság tagjaira beadott 56 szavazatból kaptak: Veres Ákos 56, Baló Sándor 56, Hegedüs István 54 szavazatot.

Közyülésünk a szavazások eredményét tudomásul veszi s kijenti, hogy megválasztattak a magyar ref. egyház országos segély-alap kezelő bizottságába rendes tagul Nagy Péter püspök afia, póttagul Szász Károly afia; a marosi egyházmegye főgondnokául br. Bánffy Zoltán, a széki egyházmegye főgondnokául br. Bánffy Dezső és a nagy-enyedi egyházközség főgondnokául Kovács Sándor afiai; továbbá az egyházkerületi számadások megvizsgálására szervezett 3-as bizottságba: dr. Szöcs Emil, Geréb Márton és

Sárkány Ferencz; az állandó igazgató-tanács ügykezelésének megvizsgálására: Veres Ákos, Baló Sándor és Hegedűs István.

73. Olvastatik Méltóságos gróf Kún Kocsárd úrnak „Pótnyilatkozata,“ melyet ötvenezer forintos alapító levelének megváltoztatása tárgyában nyújtott be. Ezen „Pótnyilatkozat“ szerint, miután a brádi, harói, alpestesi és v.-hunyadi ev. ref. egyházközségek felekezeti iskoláikat állami iskolává alakították át, a hátszegi pedig vagyoniilag oda emelkedett, hogy tanítójának saját jövedelméből is képes 400 frt o. é. fizetést adni, így tehát egyiknél sem szükséges a tanító fizetését 400 frtra pótolni az temlített alapítványból: az alapító méltóságos gróf úr ünnepélyesen kijelenteti, hogy az eredeti alapító levélben megnevezett egyházak tanítóifizetése pótlására rendelt évi összeget, az alapítvány jövedelme rendes folyósítása napjától kezdve, a szászvárosi ev. ref. Kuntanoda fejlődő szükségei fedezésére útalványozza, de oly kikötéssel, hogy nevezett szászvárosi Kuntanoda, az eredeti alapítólevélben megnevezett egyházközségek közül azoknak, melyek az alapítvány jövedelme rendes folyósítása napján ev. ref. felekezeti iskolát tartanak és saját jövedelmökből a tanítónak 400 frt évi fizetést nem adhatnak: köteles lesz a tanító fizetését évenkénti 400 frtra pótolni. A tanoda ezen kötelezettsége tart mindaddig, míg az illető egyházak tisztán ev. ref. felekezeti iskolát tartanak. — A felekezeti iskola megszűntével megszűnik a Kuntanoda kötelezettsége is.

Azon egyházak, melyek iskoláikat állami vagy községi iskolává alakították át, vagy ezután alakítják át, csak azon esetben tarthatnak igényt az alapítványból járó évi segélyre, ha az egyházkerületi közgyűlés rendelete folytán iskolájukat újból ev. ref. felekezeti iskolává változtatják és saját erejükön a tanítónak 400 frt. évi fizetést nem adhatnak. Ez esetben köteles lesz a Kuntanoda az alapítvány jövedelméből az illető tanítók fizetését 400 frtra pótolni, önként értetődően, hogy az alapítványi pénztár, az eredeti alapító levélben megszabott összegeknél nagyobb összegek fizetésére semmi esetben sem kötelezhető.

Egyebekben az eredeti alapító levélben tett intézkedések változatlanul fentartatnak.

Közgyűlésünk hálás köszönettel fogadja az alapító grófnak az iránti gondoskodását, hogy nemes czélú alapítványa lehető legezélszerűbben értékesíttessék s a pótnyilatkozatot tudomásul véve, azt azon meghagyással teszi át az állandó igazgató-tanács-hoz, hogy járjon utánna, vajjon az abban

jelzett egyházközségekben nincsenek-é felekezeti iskolák s után járása eredményéhez képest tegye meg a további lépéseket.

74. Olvastatik a kiküldött bizottság előterjesztése egyházkerületi pénztárnok Deák Józsefnek a közalap és akadémia alapról beadott s keblileg megvizsgált 1881-ik évi számadásai felülvizsgálására vonatkozólag, mely szerint a számadásokat helyesen vezetettnek találja s pár pontra nézve észrevételeit megteszi. Ezeknek rendén a megjegyzések a.) pontja alatt br. Bánffy Farkas 105 frt. tőke és ennek 1880 év végén 107 frt 18 kr. kamat tartozása fölemlítettvén: mélt. br. Bánffy Albert elnöklő főgondnok afia kijelenti, hogy — ámbár adósnak el nem ismerheti magát — a tőkeösszeget, 105 frtot, az egyházkerület pénztárába befizeti. Főgondnok afia szíves ajánlata éljenzéssel és meleg köszönettel fogadtatik.

Közgyűlésünk Deák József pénztárnok afiát, a közalapról s akadémiai alapról vezetett 1881-ik évi számadás terhe alól az észrevételek 2-ik és 7-ik pontjaiban jelzett kiigazításokkal, a szokott fentartással, feloldozza.

75. Olvastatik a letéti pénzalap 1879 és 1880-ik évi számadásainak felül vizsgálásáról szóló bizottsági jelentés.

Közgyűlésünk Deák József számadó pénztárnok afiát a letéti alap 1879 és 1880-dik évi számadásainak terhe alól, a szokott fentartással, felmenti; a jelentést pedig azon meghagyással teszi át közgyűlésünk az állandó igazgatótanácshoz, hogy a jelentésbe foglalt javaslatok végrehajtására útasítsa pénztárnok afiát.

76. Olvastatik a nagy teremi egyházközség alapítványi alapjáról vezetett 1881-ik évi számadás felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése.

Közgyűlésünk Deák József egyházkerületi pénztárnok afiát a nagy-teremi egyházközség alapítványi alap 1881-ik évi számadásainak terhe alól, a szokott fentartással, felmenti.

77. Olvastatik az erdélyi és szilágysági papi tized kárpótlási alapnak 1879 és 1880 évi számadásai felülvizsgálatára kiküldött bizottság jelentése.

A jelentés alapján egyházkerületi pénztárnok Deák József afia az erdélyi papi tized kárpótlási alapról 1879 jan.

1-től 1880 dec. 31-ig – és a szilágysági papi tized kárpótlási alap 1878 nov. 1-től 1880 okt. 31-ig vezetett számadásainak terhe alól, a szokott fentartással, feloldoztatik.

78. Olvastatik az egyházkerületi számadások felülvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, Bányai Vitális volt egyházkerületi pénztárnok által a „Protestans“ és „Kalvin“ alapokról vezetett számadások ellátását illetőleg.

Közgyűlésünk Bányai Vitális, egyházkerületi volt pénztárnok afiát, a jelentésben fölfeltett okok alapján a Protestans és Kalvin alapokról vezetett számadások terhe alól ez úttal nem oldozza föl.

A felülvizgálatra kiküldött bizottságnak köszönetet szavaz működéseért.

79. Olvastatik az egyházkerületi pénztár kezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, mely szerint az egyházkerületi pénztár kezelése, az erre vonatkozó útasítás értelmében, szabályszerűen és lelkiismeretes pontossággal történik.

A III. sz. a. külön kezelt „Garasos alap“-ra nézve indítványozza a bizottság, hogy miután ezen alapnak semmi más rendeltetése nincs, mint hogy évi kamatai az özvegy árvai alap jövedelméhez csatoltassanak, ezen alap külön kezelése jövőre szüntettessék meg s tőkéje az özvegy árvai alappal egyesíttessék.

Közgyűlésünk a jelentést tudomásul veszi s az indítványt átteszi az állandó igazgató-tanácsához, azon utasítással, hogy arra nézve a jövő évi közgyűlésre adja be véleményes jelentését.

80. Olvastatik az állandó igazgató-tanács ügykezelésének megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése, mely szerint a beadványi jegyzőkönyv; a betűrendes mutatókönyv; a jegyzőkönyvek és levéltár teljeseen tisztán és rendben találtattak.

Közgyűlésünk a jelentést örvendetes tudomásul veszi.

81. Elnök affia ajánlja, hogy a holnapi ülés kezdete d. e. 9 órára tűzessék ki.

Az ajánlat elfogadtatik.

VI-ik ülés 1883. május 20-án.

Elnök: *br. Bánffy Albert*,
főgondnok.

Jegyző: *Szász Domokos*,
közjegyző.

82. A tegnapi ülés jegyzőkönyve felolvastatván,
Hitelesítettett.

83. Közjegyzőafia jelenti, hogy a papi pályára kibocsátás, illetőleg fölszentelés végett 12 ifju pap jelentkezett nála, kiknek bizonyítványait megvizsgálván, valamennyinek a papi pályára kibocsátását javasolja.

Közgyűlésünk közjegyzőafia előterjesztését tudomásul veszi s ajánlata folytán a 12 ifju pap ünnepélyes fölavatóását elhatározza.

A kibocsátandó ifju papok előszólíttatván, főt. püspökafia komolyan intő s nagyfontosságú hivatásukra s munkálkodásukra áldást kérő szavakat intézett. — Fölszenteltettek a következők: Balog Sándor, sepsi-szentgyörgyi, Bari Zsigmond, körösfői, Benke Ferencz, farczádi, Kovács Gyula, kis-baczoni, Losonczy József, erdőszentgyörgyi, Lőrincz Gyula, kis-baczoni, Mátyás János, kristyori, Nagy Sándor, nagy-ernyei, Orbán József, szökefalvi, Székely Sándor, szucsáki, Tamó Gyula, pitesti, Vinczi Domokos, csekelaki lelkészek.

84. Közgyűlésünk tagjai az úr házába menvén, a gyülekezet buzgó éneklése s a helybeli polgári dalegylet szabatos kar-éneke után Sándor János, miriszlói lelkész s nagy-enyedi egyházmegyei jegyző, lépett a szószékre s buzgó ima után alapul vevén Pál apostolnak a rómaiakhoz irt levele VIII, 7. 9. verseit nemes egyszerűséggel, mély bensőséggel, az írásokban meglepő jártassággal, keresetlen s épen azért megható ékes szólással jellemzi korunkban a vallásos érzület hiányait, annak félszeg nyilatkozásait s a Krisztus személyiségében mutatja föl az igaz vallásosság megösmertető vonásait, lényegét s végül jelzi azon biztató tüneteket, melyek korunkban az igaz vallásosságnak terjedését tanusítják. Mély hatást előidézett beszéde végeztével s az újra fölzendülő karének után főt. püspökafia lépett a szószékbe s kiválóan a kibocsátandó ifju lelkész atyafiakhoz intézett s a bölcseségnek, igazság-

nak s szeretetnek lelkétől ihlett beszédét alapítván Krisztus urunknak az apostolokhoz intézett e szavaira: „Elmenvén tanítsatok minden népeket, megtartván mindazokat, melyeket én parancsoltam nektek, mert én veletek vagyok mind e világ végéig“ szól a Krisztus vallásáról, mint vallásáról az egész emberiségnek, melynek szóval, tettel hirdetőivé avattatnak föl; szól az evangéliumi igazságok fönséges voltáról s azon akadályokról, melyek az igazságok diadalának útját állják; szól a papi hivatal nehézségeiről s azok daczára elhivatásunk magasztosságáról s végül azon föl-emelő, bátorító s vigasztaló hitről, mely a küzdelemben őket föntarthatja, éltetheti, a mely Krisztus azon ígéretében rejlik, hogy ő velök lesz a világ végéig. Elragadó beszéde után a szokott kérdéseket fölteszi, a névszerint fölszólított ifju pap afiaitól igenlő feleletüket bevévén, a szószékről leszállott s esperes s jegyző afiával az ünnepélyes kibocsátás szent cselekvélyét végrehajtotta. Majd újból szószékre lépén, buzgó imádságban kért áldást hazánkra, anyaszentegyházunkra, a helybeli gyülekezetre s az ifju papokra.

85. Az isteni tisztelet végeztével közgyűlésünk tagjai a gyűlésteremben újra egybegyülekezvén, elnök afia a következő szavakat intézi közgyűlésünk tagjaihoz:

Midőn most először jutott részemben azon szerencse ezen t. gyűlés tanácskozásait elejétől bevégeztéig egyedül vezethetni, nem tehetem, miszerint hálás köszönetemet ne nyilvánítsam elnézésökért, melylyel irányomban lenni sziveskedtek, különösen bizalmuknak azon többszöri nyilvánításáért, mely által az elnöki teendők terhein támogatásuk által könnyíteni készséggel járultak.

Nem tehetem, hogy különösen az általam mindég tisztelt főtiszteletű mélsóságos püspök úrnak, a tőle irányomban mindig tapasztalt szivességéért hálás köszönetemet újabban is ne nyilvánítsam; midőn jelen gyűlésünk folyama alatt többször voltam szenrcsés a méltóságos püspök úr iránti feltétlen bizalom és ragaszkodás nyilvánítását határozatilag kimondani, nem kívánok az elnöki kötelezettség köpenye alá burkoltan némán maradni; nem nyilvánítani azon őszinte meggyőződésemet, mely szerint jelen átalakulásunk ily békés megoldását egyedül bölcs tapintatának, az őt méltán megillető hivatalos állása méltósággal betöltésének köszönhetjük. Ezen meggyőződés ösztönöz részemről is hálás elösmerésemet ezennel újabban nyilvánítani, felkérni, hogy valamint a multban kitartással működött az összeolvadás által közös célunkhoz az erősbödés által eljutni, úgy jövőben eddig is bizonyított elhatározottsággal ragaszkodjék fenntartott törvényes jogainkhoz. A Mindenható kegyelme kísérje ezen

törekvésében, s a fájdalomtól megtörött lelkét vigasztalja ref. anyaszentegyházunk jövő felvirágzásának szép reménye.

Nem állithatom, t. Egyházkerületi közgyűlés! hogy mostani együtt-létünk alatt közös anyaszentegyházunkra nézve nevezetesebb határozatokat hoztunk volna, jellemzője e gyűlésnek inkább a jövő reményébéli megnyugvás, s adja az úr Isten, hogy ne eltemetése legyen ez, századokon át megőrzött, fenntartott törvényes jogainknak, de legyen újjászületése az egyetértésnek, együtttartásnak.

Mielőtt búcsut vennék önöktől, nem tehetem, hogy ne figyelmeztessen előre jövő teendőinkre; a megváltozott viszonyok több teendőt rónak a főgondnokokra; a koronként tartandó konventi és egyházkerületi gyűlések tevékenységet, tettképeséget föltételeznek; az újabb iskolai törvények a kormánynak bizonyos beleavatkozást biztosítanak; meglehet egyik másik egyházkerületi főgondnokunk akadályozva lehet a megjelenésben, de engem előhaladott korom nem kecsegtet azon reménnyel, hogy hivatásomnak, ebből folyó kötelességemnek megfelelhessenek, mert a korral járó gyengesség legjobb szándékunkban is akadályozhat; gondoskodjanak tehát fiatalabb erőkről, kiknek idejük s képességek legyen az egyház ügyeivel megismerkedni. És evel magamat szíves hajlamaikba ajánlva és a t. közgyűlés minden tagjára az Ur áldását kérve, ezennel közgyűlésünket bevégzettnek nyilvánítom.

Elnök afiának ezen élénk éljenezéssel fogadott szavaira főt. püspök afia meghatottan felel s hálás köszönetet nyilvánít közgyűlésünk minden tagja nevében azon bölcs, részrehajlatlan vezetésért, melylyel a mélyen tisztelt Elnök úr az üléseket vezette s ezáltal is anyaszentegyházunk javát és előmenetelét munkálni szíves volt.

FÜGGELÉK.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1. számú melléklet.

K i m u

az erdélyi helv. hitvall. egyházkerület áll. igazgató tanácsához

Sorszám	Az alap megnevezése	Az 1882 ki- közgyü- léskor fel- vult terjesztve	a s z á m a d á s		
			felterjesz- tetett	megvizs- gáltatott	nincs felterjesztve
A) A l a p i t -					
1	Dr. Gecse-alap	1880-ig	1881-ig	ugyanaddig	1882-ről
2	Dr. Mátyus-alap	1879-ig	"	"	"
3	Makfalvi iskola-alap	"	1879-ig	1879-ig	1880—1882-ről
4	Székesi-Illyés-alap	1880-ig	1882-ig	ugyanaddig	—
B) T a -					
5	Nagy-Enyed	1881-ig	1882-ig	1881-ig	—
6	Kolozsvár	1880-ig	1881-ig	"	1882-ről
7	Maros-Vásárhely	1881-ig	1882-ig	"	—
8	Székely-Udvarhely	"	1881-ig	"	1882-ről
9	Zilah	1880-ig	1881-ig	"	"
10	Szászváros	"	1882-ig	"	—
11	Sepsi-Szent-György	1879-ig	1881-ig	1877-ig	1882-ről
C) P ü s p ö k i					
12	Nagy-Enyed	1880-ig	1881-ig	1873-ig	1881 és 1882-ről
13	Maros-Vásárhely	1879-ig	1879-ig	1879-ig	1880, 1881, 1882-ről
14	Székely-Udvarhely	1880-ig	1881-ig	1881-ig	1882-ről
15	Pogaras	1880-ig	1881-ig	1881-ig	"
16	Szászváros	1880-ig	1881-ig	1880-ig	"
17	Sepsi-Szt.-György	1879-ig	1882-ig	1879-ig	—
18	Kézdi-Vásárhely	1881-ig	1882-ig	1881-ig	—
19	Ilyefalva	1880-ig	1882-ig	1880-ig	—
20	Deés	1880-ig	1881-ig	1880-ig	1882-ről
D) M á s s z á m a d á s s a l					
21	Kolozsvári egyházközség	1880-ig	1880-ig	1880-ig	1881 és 1882-ről
22	N.-Szebeni "	1881-ig	1882-ig	1882-ig	—
23	Bukaresti "	"	"	"	—
E) K ö z p o n t i					
24	Közalapítv. alap Deák J.	1880	1882-ig	1881-ig	—
25	Garasos pénztár " "	1880	1880-ig	ugyanaddig	—
26	Kárpótl. tőke alap (Bányai V. Deák J.)	—	—	—	Kezdetől 1883-ig
		1880	1880-ig	ugyanaddig	1881 és 1882-ről
27	Letéti pénztár (Bányai V. Deák J.)	—	—	—	Kezdetől 1873-ig
		1880	1880-ig	ugyanaddig	1881 és 1882-ről
28	Gr. Mikó-alap	1880	"	"	"
29	Missió-alap	1881	1882-ig	1882-ig	—
30	Domestica-alap	1880	1880-ig	1880-ig	1881 és 1882-ről
31	Államsegély-alap	1880	1881-ig	1881-ig	1882-ről
32	Teremi egyházk. alapja	1881	1882-ig	1881-ig	—
33	Generalis és özv.-árva-alap	1881	1882-ig	1882-ig	—

Kolozsvárt, 1883. május 11.

t a t á s

meg- és illetve felülvizsgálás végett felterjesztett számadásokról.

1882-ki közgyűlés óta meg lőn vizsgálva	J e g y z e t
v á n y o k	
1	
2	
—	
2	
n o d á k	
—	1872—1877. időszakról hátralékban van.
1	
—	
1	
2	
—	
—	A felülvizsgálat folyamatban van.
e g y h á z a k	
—	Kiegészítés alatt áll.
—	
1	
1	
—	Kiegészítés alatt van.
—	A felülvizsgálat folyamatban van.
1	
—	
—	Kiegészítés alatt áll.
t a r t o z ó e g y h á z a k	
—	
1	
1	
p é n z t á r	
1	
2	1881-től kezdve a letéti pénztárnál számoltatott el.
—	
2	
—	
2	
—	1881-en kezdve a letéti pénztári számadásban jön elő.
1	
—	1881-en kezdve a letéti pénztári számadás rendén jön elő.
1	1874 előtti időről Bányai Vita hátralékban van.
1	
1	
1	

Szabó Ádám, számvevő.

2 sz. melléklet.

Kimutatás az egyházkerületi „Házi pénztár“ részére 1882. máj. 23-tól 1883. évi máj. 6-ig befolyt gyűjtésekről.

Sorszám	M e g n e v e z é s	Külön		Együtt			
		frt	kr.	frt	kr.		
1882-ben.							
1	Kolozsvári egyházközség gyűjtése	30	—	138	56		
2	Erdővidéki esperes „	28	20				
3	Sepsi esperes „	—	80				
4	Muzsnai Pál lelkész „	40	—				
5	Tokos Sándor esperes „	36	56				
6	Benedek Ferencz „	3	—				
1883-ban.							
7	Rákosi Lajos h. esperes Kibédről	9	30	1218	38		
8	Kis Albert ilyefalvi lelkész	4	72				
9	Marosi esperestől	106	03				
10	Molnár Albert lelkész	26	49				
11	Horváth Gáspár igazgatótanár	24	34				
12	Deési egyházközség	32	50				
13	Marosi h. esperes	15	37				
14	Bartha Lajos esperes	82	64				
15	Szabó Pál	305	—				
16	Szebeni esperes	7	24				
17	Sepsi esperes	45	—				
18	Rákosi Lajos h. esperes	46	45				
19	Sepsi esperes	30	03				
20	Küküllői esperes	141	20				
21	Deési esperestől	99	45				
22	K.-vásárhelyi egyh. k.	14	60				
23	Marosi h. esperes	53	08				
24	Görgényi esperes	144	11				
25	Marosi h. esperes	9	37				
26	„ „ „	16	66				
27	„ „ „	4	50				
Ezen alap 1883. évi máj. 6-iki állása							
1	Magánkötvényben:						
	a) m.-vásárhelyi egyháznál	5000	—				
	b) nagylaki „	250	—				
	c) zsoboki „	500	—				
	d) „ „	1133	18				
	e) „ „	856	—				
	f) tasnádi „	2480	—				
	g) bürgözdai „	700	—				
	h) h.-láposi „	200	—				
2	Földtehermentesítési kötvény	10080	—				
3	Magyar vasuti kötvény	31200	—				
4	Takarékpénztári tőke	14345	12				
				66744	30		

Az 1882. évi államsegélyi összeg kiosztásának kimutatása.

Sorszám.	Részésítendők.	fr. o.é.	A részesedés czime és oka.
I. V.-Hunyad Zarándi egyh.-megyéből.			
1	Alpestsi egyházközség	100	Tornya befedésére.
2	Kitidi	100	A templom kijavítására
3	Lozsádi	50	Templom befedési költségei pótlására
4	Petrozsényi beszolgáló lelkész	50	Rendszeresített segély
5	N.-rápolti kántor-tanító	40	" "
6	Székely Lajos herói tanító	20	Háztájában betegségekkel sújtva
	összesen	360	
II. Gy-fehérvári e. m.-ből.			
1	Tővisi egyházközség	150	Építkezéseiből származott adósságai törlesztésére.
2	Gruzda Domokos tővisi lelkész	70	Rendszeresített segély
3	Székely László tővisi tanító	30	" "
	összesen	250	
III. N.-enyedi egyház m.-ből.			
1	Nagylaki egyházközség	100	Tornya befedésére
2	Aranyos polyáni	100	Temploma kiigazítására, Takarékpénzt. kezelendő.
3	G.-Kereszturi	100	Adósság törlesztésre.
4	Túri	50	Papilak kijavításra.
5	M.-Szentkirályi	50	Temploma helyreállítására.
	összesen	400	
IV. Kolozs-kalotai e. m.-ből.			
1	Zsoboki egyházközség	90	A domestikából kölcsönzött 500 frt 3 évi 6% kamatjában
2	Ó Fenesi	100	Papilak építésre, takarékpénztárilag kezelendő.
3	Ajtoni	132	Torony építésre
4	Korodi	30	Lévítai lak bevezetésére.
5	Kajántói	25	Tanítói alapja takarékpénztárilag kezelendő
6	Balázs István járai lelkész	40	Most csak ennyi, miután az egyházból eltávozott
7	Sófalvi Miklós egeresi lelkész	20	Csekély fizetése és terhes családja tekintetéből.
8	Domján János kajántói "	30	Csekély fizetése és terhes családja tekintetéből.
9	Fazakas Lajos n.-petrii "	40	Az öt sújtott elemi csapás tekintetéből egyszermindenkorra.
10	Sebestyén János nyug. "	10	93 éves öreg.
11	Deési Lőrinc közleplaki tanító	20	Elemi csapás miatt egyszermindenkorra.
12	Kálmán István egeresi tanító	15	Csekély fizetése pótlásául.
13	Deési Domokos farnosi lévita	15	Károsodása tekintetéből egyszermindenkorra.
14	Dévai Mihály bábonyi "	15	
15	Tulogdi István m.-bikali tanító	15	
16	Nyirő Lajos daróczyi tanító	10	Csekély fizetése pótlásául
	összesen	607	

Sorszám.	Részesítendőők.	fr. o.é.	A részesedés czime és oka.
V. Sz.-szolnoki egyh. m.-ből.			
1	Kraszna-czegényi egyházközség	50	} Temploma igazítására. } Rendszeresített segély } Csekély fizetése pótlásául.
2	Sülelmed-czikói lelkész	100	
3	" " tanító	40	
4	A Sz.-Valkóra beszolgáló lelkész	50	
5	Molnár Miklós egerháti tanító	20	
	összesen	260	
VI. Deési egyház m.-ből.			
1	Kidei lelkész	50	} Rendszeresített segély. } Papi fizetés pótlásául. } Papi ház kijavítására. } Kisorsolt földhitelintézeti kötvénye kiegyenlítésére. } Csekély fizetése pótlásául.
2	Kaczkói	100	
3	Pánczélceahi egyházközség	50	
4	Ormányi "	150	
5	Kecssetszilvási "	13	
6	Bántó Mihály esztényi lelkész	50	
7	Czinege Mihály alsó tőki tanító	20	
8	Farkas Sámuel némai tanító	15	
	összesen	448	
VII. Széki egyház megyéből.			
1	Apa-nagy-falusi pap és tanító	150	} Rendszeresített segély } Templom építésre; takarékpénztárilag kezelendő. } Templom javításra; " " } Templom igazításra. } Csekély fizetése pótlásául
2	Viczei " "	150	
3	Kudui egyházközség	100	
4	Légeni " "	80	
5	Gyekei " "	50	
6	Szathmári Sándor kudui lelkész	20	
7	Szabó József légeni "	20	
8	Török Károly k. iklódi lévita	20	
9	Márton József visai tanító	15	
10	Brán József árpástói "	15	
	összesen	620	
VIII. N.-sajói káptalanból.			
1	Szászmátói egyházközség	100	} Temploma igazítására.
2	Szászcegeői " "	50	
	összesen	150	
IX. Görgényi egyház m.-ből.			
1	Komlód-oroszfái tanítói állomás	130	} Rendszeresített segély } Templomépítésre; takarékpénzt. kezelendő. } Csekély fizetésük pótlásául, mint a múlt évben.
2	Garda Márton sáromb. volt lelkész	210	
3	Görgény-üvegsür a lelk. és tñó r.	120	
4	Abafáji egyházközség	100	
5	Biró József abafáji tanító	30	
6	Sipos József k. ilyei lévita	30	
8	Érsek Sándor köbölkúti tanító	30	
	összesen	650	

Sorszám.	Részesítendőők.	fr. o.é.	A részesedés czime és oka.
X. Marosi egyházmegyéből.			
1	Koronkai egyházközség	150	Toronyfedésre
2	Kis-görgényi "	100	Iskolaépítésre.
3	Agárdi "	50	Temploma kijavitására.
4	Magyarosi "	150	Építkezésből származott adósságai törlesztésére.
5	Sepródi "	50	Iskolaház építésre
6	Ny.-Szentimrei "	50	Adósságai törlesztésére.
7	Kis Pál h.-bodoni lelkész	30	} Csekély fizetésű régi szelga
8	Ráduly Samu m.-szt.-királyi lelk.	30	
9	Kis Dániel k.-szt.-iváni tanító	15	
10	Madaras János andráshalvi lévita	20	} Nagy családdal, csekély fizetéssel.
11	Derzsi Albert fintaházi tanító	20	
	összesen	665	
XI. Küküllői egyház m.-ből.			
1	Radnothi egyházközség	100	Hátrálék adója törlesztésére.
2	Gocz Zsigmond m.-herepei lelk.	30	Mint a mult évben.
3	Vass Ferencz m.-sülyei lelkész	20	Elemi csapással sujtott.
4	Barthos Sándor t.-ujfalusi lévita	15	Beteges és béna.
5	Kali Bénéjamin k.-szt.-márt. énekv.	20	Elaggott öreg csekély fizetéssel
	összesen	185	
XII. Szebeni egyház m.-ből.			
1	Esperesi hivatal	100	Rendszeresített segély.
2	Nagyszebeni lelkész	50	Az államiskolában vallástanításért.
3	Balázsfalvi egyházközség	150	Ebből 50 frt iskolája felszerelésére.
4	Bényei "	100	Az igazgató tanács előre utalványozta.
5	Mihályfalvi "	50	Iskola építés és templomigazításra, takarékp. kezel.
6	Nemes András balázsf. k.-tanító	20	} Csekély fizetése pótlásául.
7	Lukács Ferencz mihályf. lelkész	50	
	összesen	520	
XIII. Udvarhelyszéki egyh.m.-ből.			
1	Hévízi egyházközség	100	Tornya befedésére.
2	Fehéregyházi "	50	Mint a mult évben; takarékpénztárilag kezelendő.
3	Szt-lászlói "	100	Papi lak építésre.
4	H.-szt.-mártoni lelkész	100	Rendszeresített segély.
5	H.-szt.-páli "	50	Fizetési alap.
6	Voldorfi "	50	Rendszeresített segély.
7	N.-buni "	40	Takarékpénztárilag kezelendő.
8	Csekefalvi "	40	} Rendszeresített segély.
9	Dobofalvi beszolgáló lelkész	20	
10	" lévita	20	
11	Bözödi nyugalm. tanító	20	} Csekély fizetésű régi szolga.
12	Benczédi János oczfalvi lelkész.	20	
13	Baka János alsiménfalvi pap	20	} Mint a mult évben.
14	Bonecz József hodgyai tanító	15	
15	Nagy József hévízi lelkész	20	Tekintettel missionáriusszerű szolgálatára.
	összesen	665	

Részesítendő k.

fr. o. é.

A részesedés czime és oka.

XIV. Erdővidéki egyh. m.-ből

1	Miklósvári egyházközség . . .	100
2	Jancsó István fülei tanító . . .	20
3	A baróthi iskolában vallástanításért	50
4	Gáspár László bardóczyi tanító . .	15
	összesen . . .	185

Temploma kijavítására.
Szenvedett kárait tekintettel, egyszersindenkorra
Mint a mult érben.
Csekély fizetésű nagy családú.

XV. Sepsii egyh. m.-ből.

1	Magyarosi egyházközség . . .	50
2	Kökösi " . . .	100
3	Árkosi " . . .	100
4	Kálnoki " . . .	40
5	Albu Endre k.-borosnyói lelkész	40
6	Ágoston Pál r.-sz-t-királyi lelkész	35
7	Ósz Salamon uzoni énekes . . .	20
8	Orbán László kilyéni " . . .	15
	összesen . . .	400

Templomjavításra.
Iskolaház építésre.
Papilak építésre.
Adósság törlesztésre.
Szembeteg: ezuttal részesítettik: egélyben.
Csekély fizetésű, nagy családdal
Elemi csapástól sujtva, egyszersmindenkorra.

XVI. Orbai egyh. m.-ből.

1	Papolczi egyházközség . . .	80
2	Tamásfalvi " . . .	50
	összesen . . .	130

Templomépítésre, takarékp. kezelendő.
Haranglábja helyreállítására.

XVII. Kézdi egyh. m.-ből.

1	Kelemen Győző k.-matisfalvi lelk.	50
2	Kiss Sándor léczfalvi isk. tanító	40
3	Bathó János albisi " . . .	30
4	Albert László maksai " . . .	15
	összesen . . .	135

Elemi csapással sujtott, egyszermindenkorra.

XVIII. Püspöki vizsg. alatti egyházkerület.

1	M.-vásárhelyi egyházközség . . .	120
	összesen . . .	120

A domestikából nyert 2000 frt kölcsöne 6% kamatja

XIX. Egyházkerületi közgy. határozatából.

1	Özv. Hiri Ferenczné nyugdíja . . .	150
2	Az enyedi képezde gyak. isk. tnjnak	600
	összesen . . .	750

Összesítés:

Sorszám		Összeg	Sorszám		Összeg
				áhozatal . . .	4410
1	V.-Hunyad-Zar. egyh.-megyében	360	11	Küküllői egyházmegyéből . . .	185
2	Gyulafehérvári	250	12	Szebeni	520
3	Nagy-enyedi	400	13	Udvarhelyi	665
4	Kolozs-kalotai	607	14	Erdővidéki	185
5	Szilágy-zzolnoki	260	15	Sepsii	400
6	Deési	448	16	Orbai	130
7	Széki	620	17	Kézdi	135
8	Nagy-sajói	150	18	Püspöki vizsg. a. egyházker.	120
9	Görgényi	650	19	Egyh. ker. közgy. határozatból	750
10	Marosi . . . ,	665		összesen . . .	7500
	átvitel . . .	4410			

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kimutatás

a „Gr. Mikó-alap és tartaléka“ 1882-ik évi állásáról.

Tétel szám	N e v e		Kamatok százaléka	Takarékpénztári		Értékpapír		Összesen	
	a vételjogosultnak	az adósnak		tőke		t ő k e		frt	kr.
				frt	kr.	frt	kr.		
1	Gr. Mikó-alap	Közpénztár	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—	10000	—	—	—
	”	”	5%	—	—	55000	—	65000	—
2	*) Tartalék-alap	”	5 $\frac{1}{2}$ %	—	—	5100	—	—	—
	”	”	5%	—	—	3800	—	8900	—
	”	Takarékpénztár	5%	346	65	—	—	346	65
	1882 évi állás			346	65	73900	—	74246	65
	1881 ” ” volt			330	38	71900	—	72230	38
	1882 ” gyarapodás			—	—	—	—	2016	27

*) A törzs-alap 522 és 554 sz. 2 db. 10000 frtos zálog levelei 1881 nov. 1-én kisorsoltatván a tartalék-alap részére vásárolt 2 drb 1000 frtos 5 $\frac{1}{2}$ %-os zálog levél ennek kiegészítésére fordított.

Kolozsvárt, 1883. május 5-én.

DEÁK JÓZSEF,
e. ker. pénztárnok.

5 számú melléklet.

A moldva-oláhországi missió számadása az 1882-ik évről.

Sorszám	Bizonyítványok darab száma	B e v é t e l	Beve- endő		Bevéte- tett		Marad beve- endő	
			frt	kr	frt	kr	frt	kr.
1		1881-ről átjött pénztármaradvány	46	65	46	65		
2		Takarékpénztári tőkében 465 f. kr. } folyó kamat 30 f. 23 kr. }	495	23	170	69	324	54
3	1	A sárospataki tanodától Horváth Má- ria alapítványában 1880 ²⁹ / ₉ – 1882 ²⁹ / ₉ ig	1400		700		700	
4	2	Mármaros szigeti lyceumtól a Simai puszta hasznobére ¹ / ₁₀ -ed részében 1881 ¹ / ₁₀ – 1882 ¹ / ₁₀ -ig	659	72	659	72		
5	1	Czelder Márton f.-bányai lelkésztől 79 – 1882 sz. utalványra	5		5			
6	1	A tiszántuli egyházkerületből 216 – 1882 sz. püspöki utalvány folytán	12		12			
7	2	A tiszán inneni egyházkerületből 817, 467 – 1882 sz. püspöki utalványokra	20		20			
8	—	Dictaturai jövedelem főt. Püspök urtól	12	60	12	60		
9	1	A dunántuli egyházkerületből 977 – 1882 sz. utalványra	25	58	25	58		
10	—	Muzsnai Pál lelkésztől 1594 sz. utalv. 327	3	27	3	27		
11	1	A fogarasi egyházközségtől 1621 sz. ut. 3	3		3			
12	1	A tiszántuli egyházkerületből 16 – 1883 sz. utalványra	20	73	20	73		
13	—	Láng Károly lelkésztől előleg visszatéri- tésben 836 – 1880 és 1679 – 81 sz. ut. sz.	50		50			
14	—	Kelemen Ferencz tanítótól előleg fizetés visszatérítésben 1301 – 1882 sz. ut. sz.	25		25			
	10 db	Bevételek összege	2778	78	1754	24	1024	54
Ü t t e t é s:								
		Bevétetett	1754	24				
		Kiadatott	1741	50				
		Pénztármaradék	12	74				
		Maradt beveendő	1024	54				
		Pénztármaradékkal	1037	28				
		Maradt kiadandó	50					
		Cselekvő állás 1882 év végén			987	28		

A moldva-oláhországi missió számadása az 1882-ik évről.

Sorszám	Bizonyítványok darab száma	K i a d á s	Kiadandó		Kiadott		Maradkiadandó	
			frt	kr	frt	kr	frt	kr
1	4	Láng Károly missionarius lelkésznek 1882-re	600		600			
2	4	Láng Károly plojesti lelkésznek 1882-re	250		250			
3	3	Láng Károly rendkívüli segély czimen 1136—1882 sz. utalványra	100		100			
4	—	Láng Károly miss. lelkésznek galaczi utja kötségei fedezésére 1136—1882 sz. utalványra	60		60			
5	6	Veress Sándor pitești papnak 87, 133—1882 sz. ut. sz. 1881 ¹² / ₁₂ —1882 ¹ / ₁₀ eső fizetésében	200	67	200	67		
6	2	Tamó Gyula pitești papnak 1530—1882 sz. ut. 1882 deczemberi fizetés	20	83	20	83		
7	6	Kelemen Ferencz plojesti tanítónak 1882 ¹ / ₁ —1882 ³¹ / ₁₂ -ig eső illetménye	150		150			
8	—	Kelemen Ferencznek 1301—1882 sz. ut. folytán végkielégítés czimen	100		100			
9	2	Nagy Sándor galaczi tanítónak 1136—1882 sz. ut. folytán 1882 ¹ / ₇ —1882 ³¹ / ₁₂ -ig	60		60			
10	2	A szászkuti egyházközségnek 1881 ¹ / ₇ —1882 ³¹ / ₁₂ -ig	75		50		25	
11	2	A szászkuti egyházk. tanítójának 1881 ¹ / ₇ —1882 ³¹ / ₁₂ -ig	75		50		25	
12	3	Gaál Gyula galaczi gondnok részére 626, 852 és 966 sz. utalványok szerint	100		100			
34 db.		Kiadások összege	1791	50	1741	50	50	

K i m u t a t á s

az erdélyi ev ref. egyházkerületben lévő egyházi és iskolai vagyon
tűzbiztosításáról az 1883-ik évre.

6*

Sorszám	Az egyházmegye n e v e	b i z t o s í t o t t						Jegyzet
		I. m. ált. biztosító társaságnál		M. torda-megyei kölc. tűzb. társ.-nál		Különböző intéze- teknél		
		egyházközségek száma	1883-ra	az egyházközsé- gek száma	1883-ra	az egyházközsé- gek száma	1883-ra	
		—	frt	—	frt	—	frt	
1	Vajda-hunyad-zarándi	21	34,452	—	—	—	—	Algyógy és Solymos nincs biz- tosítva. Benedek, Krakko, Zalathna, Va- jasd nincs biztosítva. 28 egyházközség nincs biztosítva. Örménykékes, Veszszós és O.-Uj- falu nincs biztosítva. Besenyő nincs biztosítva.
2	Gyula-fehérvári	6	16,880	—	—	2	8,050	
3	Nagy-enyedi	31	57,293	—	—	3	4,230	
4	Kolozsvári	1	29,475	—	—	—	—	
5	Kolozs-kalotai	46	56,692	—	—	—	—	
6	Szilágy-szolnoki	13	24,020	—	—	—	—	
7	Deési	30	29,108	—	—	—	—	
8	Széki	19	22,675	—	—	3	8,000	
9	Nagy-sajói	3	2,250	—	—	4	3,300	
10	Görgényi	—	—	41	102,320	—	—	
11	Marosi	—	—	81	92,330	—	—	
12	Küküllői	18	15,125	10	6,400	4	1,890	
13	Nagy-szebeni	18	30,219	—	—	2	12,320	
14	Udvarhelyi	50	50,947	—	—	2	800	
15	Erdővidék	13	9,855	—	—	3	1,960	
16	Sepsi	28	21,840	—	—	6	3,740	
17	Orbai	12	7,595	—	—	—	—	
18	Kézdi	309	408,426	132	201,050	29	44,290	

A collegiumok és püspöki vizsgálat alatti egyházak mind biztosítva vannak.

6. sz. melléklet.

83

K I M U-
az egyházmegyei özvegy-árvai

Folyó szám	Az egyházmegye neve	B e v e t e l													
		Pénztári ma- radék		Alapbetét		Részvény já- rulék		Kamat		Befizetett tőke		Jövedelmek		Bevétel egész összege	
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1	V.-hunyad-zarándi . . .	406	87	2961	—	631	25	461	03	250	—	132	50	4842	65
2	Nagy-enyedi	4	18	4530	51	105	50	364	97	238	27	684	52	5927	95
3	Kolozsvári	43	66	—	—	65	—	685	54	630	—	220	08	1644	28
4	Kolozs-kalotai	5232	22	—	—	220	9	455	57	121	4	204	76	6232	68
5	Szilágy-szolnoki	258	88	—	—	108	68	1066	10	755	36	206	83	2395	85
6	Deési	93	51	—	—	—	—	47	61	239	50	21	87	402	49
7	Széki	3378	78	—	—	—	—	198	49	110	—	18	98	3706	25
8	Görgényi	32	35	—	—	44	52	458	30	891	46	2425	19	3851	82
	Bajnoczi alap	3	17	—	—	—	—	318	94	485	—	80	—	887	11
9	Marosi ,	866	01	702	72	52	56	1161	07	1400	89	170	63	4353	88
10	Küküllői	31	28	93	—	7	—	178	93	297	39	10	—	617	60
11	Udvarhelyi	287	56	—	—	30	33	547	34	57	20	201	73	1124	16
	Koporsó takaró	64	51	—	—	—	—	24	22	36	76	1	—	126	49
	Tanitói	73	31	—	—	21	73	258	32	57	—	1	50	411	86
12	Rikánbelői communitás .	39	33	109	40	189	—	548	61	759	8	301	30	1907	39
		10815	62	6395	63	1475	66	6775	04	6328	95	4680	89	38432	46

A gyula-fehérvári, n.-szebeni egyházmegyének és a nagy-sajói káptalannak

K I M U T A T Á S

A „generalis“ és „központi özvegy-árvai“ alapok bevételeiről és kiadásairól az 1882. évben.

Sorszám	Olmány sz.	T á r g y	Beveendő		Bevétetett		Marad beveendő	
			frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1		Mult évről átjött pénztármaradvány	17	57½	17	57½	—	—
2		Magán kölcsön kötvényben	10751	07	—	—	10751	07
3	4	„ „ „ kamatjában	1277	60	245	80	851	80
4		A. és B. betűs földteherment. kötvényben	2751	—	—	—	2751	—
5		Dr. Szász Béla ur ajándékából 819—1882. számú utalvány értelmében új tőkésítés	840	—	420	—	420	—
6		Földteherment. kötvény kamatjában	154	23	111	24	42	99
7		Magyar vasuti kötvényben	15120	—	600	—	14520	—
8	1	„ „ új tőkésítés	6000	—	3000	—	3000	—
9		„ „ kamatjában agioval	1042	63	1042	63	—	—
10		Takarékpénztári tőkében 3737-19						
		„ „ hátr. kamat. 52-80						
		„ „ folyó „ 71-19						
		„ „ új tőkésítés 3986-85	7848	03	4708	01	3140	02
11	20	Esketett párok, egyházközségek, lelkészek, rendkivüli házassági törvényszékektől és fejedelmi mentvény díjakban	1685	88	1685	88	—	—
12	1	Válóper díjakban a generalis dictaturáról	1236	48	1236	48	—	—
13		Az I. m. ált. bizt. társ. tűzbizt. jutalékában 1880-ról hátrálék 6-61						
		1881-ről a 316—1882. sz. utalv. szerint 144-21						
		1881-ről a 345—1882. „ „ „ 1881. 1-47	152	29	—	—	152	29
14	1	Halmágyi Sándor késedelmi kamatban	12	—	12	—	—	—
15	1	A garasos pénztárból 1882½—1883½-ig eső kamatban	470	82	470	82	—	—
16		24797 11-15 sz. 600 frtos kisorsolt vasuti kötvény értékében 51—1882. sz. ig. tan. utalv.	697	50	697	50	—	—
		Összesen	50057	10½	14427	93½	35629	17
K i a d á s								
1	7	1 drb. 24797. 11-15. sz. vasuti kötv. ½/11-én kisorsolásával	600	—	600	—	—	—
2	8	Új tőkésítésért kiadandó	3000	—	3000	—	—	—
3		Ezen kötv. ért. 135 árf. sz. kiad. 51/1881. eln. sz. r. szerint	3375	—	3375	—	—	—
4	2	A gen. dict. kioszt. végett 1882½—1883½-ig eső kamatban	2418	02	2418	02	—	—
5	10	Takarék-pénzt. tőkésítésért kiadatott	3986	85	3986	85	—	—
6	5	Földteherment. kötv.	420	—	420	—	—	—
		Összesen	13799	87	13799	87	—	—
Ü t t e t é s								
		Bevétetett	14427	93½				
		Kiadott	13799	87				
		Pénztár maradvék	628	06½				
		Marad beveendő	35629	17				
		Pénztár maradvékkel	36257	23½				
							36257	23½

9. melléklet.

Az 1883 évi egyházkerületi közgyűlés dictaturájának
számadása a közpénzekről.

Folyó szám	A.) B e v é t e l.	Részletes		Összesen			
		frt	kr	frt	kr		
1	Kiosztandó özvegyi segély:						
	a) gyámintézeti tőke kamatja 1881 Jul. 1.—1882 Jul. 1.	1962	64	2467	61		
	b) garasos pénztár kamatja 1882 Jan. 1.—1883 Jan. 1.	478	73				
	c) Koród-szt.-mártoni rét haszonbére 1882	13	02				
	d) Visszahozott özvegyi segély Görgényből	13	22				
2	Kiosztásra az igazgató tanácstól:						
	a) Consistoriale	419	77	618	35		
	b) Telekianum	198	58				
3	Krajczáros élőtőke a) püspöki fizetésre	1165	65	1165	65		
	b) Tőkésítésre folyó 1882-re	1098	05	1916	27		
	c) " " hátrálék 1880—81-ről	818	22				
4	Képezdére 1882-re	747	55				
	hátrálék Kolozs-Kalotától	46	50	794	05		
5	Agentiale			96	96		
6	502 névkönyv 50 krajczárral			251	—		
7	498 jegyzőkönyv 70 " "			348	00		
8	511 válóper-útasítás 12 kr.			61	32		
9	62 zsinati törvény Görgényből 50 kr.			31	—		
10	Egyházkerületi domestikára enyedi egyházmegyétől			37	54		
11	Segélyezésre			48	45		
12	Gyámintézeti tőkére:						
	a) jelen házassági főtörvényszéken 218 perdij	218	—	1278	22		
	b) házasok díja 1191 pártól 40 krajczárral	476	40				
	c) egyházaktól és papoktól	479	50				
	d) széki egyházmegyéből 1881 240 házaspár díja	96	—				
	e) " 8% kamatja 13 hóra	8	32				
	Öszveg			9115	02		
	B.) K i a d á s .						
1	Özvegy-árváknak 187 részlet 13 frt 18 krral			2464	66		
2	Telekianum s consistoriale illetékeseknek			618	35		
3	Krajczáros tőke 17 egyházmegyének, 1 egyháznak			548	99		
4	Püspöki pótfizetés			1050	—		
5	Főtízteletű püspök úrhoz átkezelésre:						
	a) krajczáros tőke tőkésítendő	1272	93	4433	02		
	b) püspöki lakbér	210	—				
	c) központi gyámintézetbe (1. bevétel 12-ik)	1278	22				
	d) gyámsegély-osztalékból maradék	2	95				
	e) képezdei illeték	794	05				
	f) agentiale	96	96				
	g) névkönyvek ára	251	—				
	h) jegyzőkönyvek ára	348	60				
	i) válóper „Útasítás“ ára	61	32				
	k) zsinati törvénykönyv	31	—				
	l) egyházkerületi domestika enyedi egyházmegyéből	37	54				
	m) segély romániai missiónak	16	—				
	n) " szigeti iskolának	7	—				
	o) " abafáji egyházközségnek	25	45				
	Öszveg					9115	02
	Pénztármaradék, semmi.						

KIMUTATÁS

az egyházközségi lelkészek és lelkész özvegy-árvák gyámintézetének
pénzalapjából javadalmazásra jogosított papi özvegyek és árvák
segélyezéséről.

A kiosztandó összeg tesz 2412 frt 65 krt, mely az egyházmegyék sorrendjén
alább nevezettek között az 188²/₃ évi osztalékban az alapszabály értelmében így
osztatik ki: egy egész osztalék teszen 13 frt 18 krt.

Folyó szám	Egyházmegye neve	Részesezők neve	Rész- let szám	Segély	
				frt	kr.
I.	V.-Hunyad-Za- ránd	Váró Mártonné és fia Károly 1 ¹ / ₂ r.	4	52	72
		Sándor József 1/2 részlet Fábr Józsefné és 2 árva 2 részlet			
II.	Gyula-Fehér- vár	Takács Józsefné és 3 árva 2 részlet. Elekes Györgyné s 4 árva 2 részlet.	4	52	72
III.	Nagy-Enyed	Szász Józsefné 1 részlet Benedek Keresztesné 1 részlet. . . Sándor Józsefné 1 részlet Sebestyén Józsefné 1 részlet . . . Szabó Elekné 1 részlet Bartha Elekné s 1 árva 1 1/2 r. Király Károlina szavazással 1 részlet. Mihály Endréné s 2 árva 2 részlet. Pál Józsefné 1 részlet Incze Jánosné 1 részlet Téglás Istvánzé s 1 árva 1 1/2 r.	13	171	34
IV.	Kolozsvár	Herepei Gergelyné 1 részlet. . . Csürös Józsefné s 3 árva 2 részlet. Lakatos Istvánné s 1 árva 1 1/2 r. Incze Anna szavazással 1 részlet	5 1/2	72	49
V.	Kolozs-Kalota	Gurzó Andor 1/2 részlet Bányai Lajosné s 4 árva 2 részlet. Kónya Andrásné 1 részlet Antal Györgyné 1 részlet. Sebestyén János fractus 1 részlet Püspöki Jánosné 1 részlet Mátyás Györgyné 1 részlet Gilyén Jánosné s 1 árva 1 1/2 r. Benedek Pálné 1 részlet Biró Sándorné 1 részlet Vinceze Ferenczné s 1 árva 1 1/2 r. Herczeg Sándorné 1 részlet.	13 1/2	177	93
		Oldal	40	527	20

Folyó szám	Egyházmegye neve	Részese dők neve	Rész- let szám	Segély		
				frt	kr.	
VI.	Sz.-Szo'nok	Áthozatal . . .	40	527	20	
		Pál Istvánné 1 részlet	}	32	421	76
		Török Ferenczné 1 részlet				
		Palánki Károlyné 1 részlet				
		Bányai Istvánné 1 részlet				
		Nagy Zsigmondné s 4 árva 2 r.				
		Baló Józsefnő s 3 árva 2 részlet				
		Kovács Károlyné s 1 árva 1 1/2 r.				
		Kovács Károly anyátlan árvái: József és Mihály 2 részlet				
		Somogyi Andrásné 1 részlet				
		Boér Károlyné s 1 árva 1 1/2 r.				
		Farkas Mária anyátlan 1 részl.				
		Pataki Károlyné s 1 árva 1 1/2 r.				
		Bethlendi Andrásné 1 részlet				
		Faragó Józsefné s 2 árva 2 részl.				
		Fogarasi Istvánné 1 részlet				
		Szilágyi Károlyné s 2 árva 2 részl.				
Szász Józsefné 1 részlet						
Szász Ágnes szavazással 1 részl.						
Meszesi Gyula anyátlan 1 részl.						
Balázs Jánosné 1 részlet						
Nagy Ferenczné s 1 árva 1 1/2 r.						
Boros Lajosné s 4 árva 2 részlet						
Szűcs Györgyné 1 részlet						
Horváth Jánosné 1 részlet						
VII.	Deés	Ignác Istvánné 1 részlet	}	7	92	26
		Barabás Tamásné 1 részlet				
		Péterfi József 4 árvája 1 részlet				
		Tunyogi Elekné 1 részlet				
VIII.	Szék	Szabó Sándorné s 3 árva 2 részl.	}	8 1/2	112	03
		Kozma Ádámné 1 részlet				
IX.	Nagy-Sajó	Dohi Ferenczné s 1 árva 1 1/2 r.	}	2	26	36
		Varga Jánosné 1 részlet				
		Kovácsi Mihályné 1 részlet				
		Bakos Ferenczné 1 részlet				
		Kovács Gábor szavazással 1 részl.				
		Nagy Elekné s 3 árva 2 részlet				
		Balázs Zsuzsa szavazással 1 részl.				
		Muzsnai Károlyné				
		Nagy Samuné				
		Oldalösszeg	89 1/2	1179	61	

Folyó szám	Egyházmegye neve	Részese- dők neve	Rész- let szám	Segély	
				frt	kr.
X.	Görgény	Áthozatal . . .	89 ¹ / ₂	1179	61
		Albert Györgyné 1 részlet. . . .	6 ¹ / ₂	85	67
		Csiki Györgyné 1 részlet			
		Magyarosi Józsefné 1 részlet . .			
		Réti Mózesné 1 részlet			
Viski Zsigmondné 1 részlet. . .					
XI.	Maros	Nemes Gyuláné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.	29 ¹ / ₂	388	81
		Vitus Józsefné 1 részlet			
		Karácson Sámuelné 1 részlet . .			
		Pető Györgyné 1 részlet			
		Szőcs Lajosné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.			
		Kis Károlyné 1 részlet.			
		Imre Mihályné 1 részlet			
		Csombor Jánosné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.			
		Horváth Adámné 1 részlet			
		Agyagási Lajosné 1 részlet . . .			
		Agyagási Péterné 1 részlet . . .			
		Varga Györgyné 1 részlet			
		Nemes Ferenczné és 3 árva 2 részl.			
		Gáspár Józsefné 1 részlet			
		Gáspér Károlina szavazással 1 r.			
		Lőrinczné Jánosné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.			
		Kis Józsefné 1 részlet			
		Szakács Jánosné 1 részlet			
		Tegzi Mihályné 1 részlet			
		Bodoni Józsefné s 4 árva 2 részl.			
Kovács Gábor 1 részlet					
Kovács Ottilia szavazással 1 részl.					
Püspöki Józsefné s 2 árva 2 részl.					
Albert Jánosné 1 részlet.					
Finta Géza, Sándor, József 1 r.					
Tordai Sándorné 1 részlet. . . .					
XII.	Küküllő	Kovács Károly árvája Károly 1 r.	16 ¹ / ₂	217	47
		Dénes Sámuelné 1 részlet. . . .			
		Csinádi Istvánné 1 részlet. . . .			
		Barta Antalné 1 részlet.			
		Orbán Józsefné 1 részlet			
		Józsa Zsigmond és Anna 2 részl.			
		Dali Istvánné 1 részlet			
		Molnár Györgyné s 4 árva 2 részl.			
		Kolcsár Jánosné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.			
		Nagy Samuné K.-sz.-mártoni 1 r.			
		Eczken Sándorné 1 részlet			
		Borosnyai Simonné 1 részlet. . .			
		Sebestyén Andrásné 1 részlet. . .			
Ujvárosi Jánosné 1 részlet					
Oldalösszeg . . .			142	1871	56

Folyó szám	Egyházmegye neve	Részesezők neve	Rész let szám	Segély	
				frt	kr.
XIII.	Szeben	Áthozatal . .	142	1871	56
		Sebestyén Józsefné 1 részlet . .	} 8 ¹ / ₂	112	03
		Izsák Józsefné 1 részlet			
		Szigeti Gy. Istvánné s 1 árva 1 ¹ / ₂			
		Szigeti Gy. István anyátlan árvái: Luiza, Ida, István 3 részlet			
Cseresnyés Györgyné 1 részlet . .					
XIV.	Udvarhely	Monostori Gizella 1 részlet	} 9 ¹ / ₂	125	21
		Borbát Lajosné s 2 árva 2 részlet			
		Balázs Gergelyné 1 részlet			
		Ilyés Ilyésné 1 részlet			
		Kis Pálné 1 részlet			
		Sándor Gergelyné 1 részlet			
		Sándor Mihályné 1 részlet			
Palkó Györgyné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r. Bencze Andrásné 1 részlet					
XV.	Erdővidék	Dobai Józsefné 1 részlet	} 5	65	90
		Benkő Gergelyné 1 részlet			
		Jona Istvánné 1 részlet			
		Péter Lajosné s 4 árva 2 részlet.			
XVI.	Sepsi	Nagy Istvánné 1 részlet	} 10 ¹ / ₂	138	39
		Solymosi Lajosné 1 részlet			
		Kese Pálné s 1 árva 1 ¹ / ₂ részlet			
		Péter Antalné 1 részlet			
		Letenyei Károlina szavazással 1 r.			
		Pálf Jánosné s 1 árva 1 ¹ / ₂ részlet.			
		Joos József árvái: Ferencz, Ist. 1 r.			
		Dáné Istvánné s 1 árva 1 ¹ / ₂ részlet.			
Biró Sándorné 1 részlet					
XVII.	Orbai	Görög Györgyné s 1 árva 1 ¹ / ₂ r.	} 4 ¹ / ₂	59	31
		Nagy Pálné 1 részlet			
		Zajzon Andrásné 1 részlet			
		Pál Francziska szavazással 1 részlet.			
XVIII.	Kézdi	Zajzon Áronné 1 részlet	} 5	65	90
		Ferenzi Jánosné 1 részlet			
		Kölonthe Józsefné 1 részlet			
		Vitályos Györgyné s 3 árva 2 r.			
XIX.	Kézdi-Vásár- hely püspöki egyház	Boda Sámuelné Szegedi Anna	1	13	18
XX.	Fogaras püspöki egyház.	Pánczél Zsigmondné 1 részlet	1	13	18
		Egész összeg . .	187	2464	66

2.) A gondnoki, a tanári és tanítói személyzet
kimutatása.

A collegiumok neve.	T a n e r ő													Megjegyzések.	
	Gondnokok	Theol.		gymnasiumi						Tanító- képezd.		Elemi			A tanerő összege
		rendes-	segéd-	rendes	segéd	szak- oktató	közoktató	ének-, zene- és torna-tanító	igazg. tan.	szakoktató	oszt. tanító	szaktanító	A tanerő összege		
Nagy-enyedi Beth- len collegium	4	4	—	5	3	1	4	2	1	2	4	3	29	Az ötödik theologiai tanszék ürességben van. Két gymn. tan- szék: a magyar ny. s irodalmi és az ó-classicai filologiai be- töltetett az 1882. évi egyház- kerületi közgyűlés választása folytán; e szerint van 7 gymn. rendes tanszék, ugyananyi tény- leg működő rendes tanárral.	
Kolozsvári colle- gium	4	—	—	8	3	2	3	3	—	—	4	2	25		
Maros-vásárhelyi collegium	4	—	—	7	3	3	2	3	—	—	3	3	24		
Székely-udvarhelyi collegium	4	—	—	5	3	3	3	1	—	—	4	2	21		
Zilahi collegium	5	—	—	5	1	2	—	2	—	—	4	3	17		
Szászvárosi Kún- collegium	4	—	—	5	3	3	—	—	—	—	3	—	14		
S.-szt.-györgyi szé- kely Mikó colle- gium	6	—	—	2	2	2	1	2	—	—	1	—	10		
Összesen . .	31	4	—	37	18	16	13	13	1	2	23	13	140		
A mult évben . .	31	5	—	35	18	15	11	15	1	2	21	18	141		

5.) A tanulóknak nyújtott segélyezés és javadalmazás a különböző collegiumoknál a következő adatokat tünteti föl.

	frt	kr.
1. Nagy-Enyeden kiosztatott: Bethlen Gábor fejedelmi kegyletéből, egyes családok s kegyes alapítók alapítványaiból, a Sárospataki-, Szotyori- és Naláczy-féle academicum stipendiumokból és az egyházkerület ösztöndíja czimén tanító-képezdei növendékeknek	4139	83
Czipóban	5333	83
Kegykosztban	1141	13
Tűzifa árában	1324	75
Egészségügyi kiadásban	1809	24
Jutalom-, pálya- és ösztöndíjakban 6 drb cs. kir. arany és	1235	64
Ünnepi követek jutalmazásában	51	—
Összesen: 6 drb csász. kir. arany és	15599	34
2. Koleszvárt kiosztatott alapítványokból és egyesek ajándékából 3 drb csász. kir. arany és	848	29
Czipóban	628	86
Egyházi árvai alapítványban (6 növendéknek)	426	26
Állami ösztöndíjban (6 növendéknek).	480	—
Könyvekben	28	35
Összesen: 3 drb csász. kir. arany és	2411	76
3. Maros-Váárhelyt kiosztatott családi alapítványok, jutalmak és ösztöndíjak czimén	1815	82
Állami ösztöndíjakban	120	—
Könyvekben	?	?
Összesen	1935	82
4. Sz.-Udvarhelyt kiosztatott pályadíjak czimén 26 tanulóknak 12 drb cs. kir. arany és	151	75
Jutalmak czimén könyvben és pénzben 49 tanulóknak	35	86
Ösztöndíj és segélypénz czimén 88 tanulóknak 24 véka gabona és	1897	40
Összesen 12 drb cs. kir. arany, 24 véka gabona és	2085	01
5. Zilahon kiosztatott segély, pályadíjak és jutalmak czimén	484	22
6. Szászvároson kiosztatott jutalmak czimén 2 drb cs. kir. arany és	272	—
Könyvekben	100	—
Gr. Kún-segély czimén	250	24
Kincstári ösztöndíjban	60	—
Egyesek kegyes alapítványaiból 4 tanulóknak	108	96
A „szegények alapjából“ több tanulóknak	77	80
Összesen 2 drb cs. kir. arany és	869	—
7. S.-Szt.-Györgyön kiadatott családi alapítványok, ösztöndíjak és jutalmak czime alatt 32 tanuló közt öt drb érem és	393	38
Könyvjutalmakban 33 tanulóknak	54	85
Összesen 5 drb érem és	448	23
Mind a 7 collegiumban kiosztatott összesen 23 drb cs. kir. arany, 24 véka gabona, 5 drb érem és	23349	16

VÁLYI PÁL

marosi egyházmegyei esperes

ÉLETRAJZA.

Anyaszentegyházunknak buzgó, tevékeny apostola 1824-ben július 20-án Koronkán született, hol hasonnevű atyja pap volt. Tanulmányait Maros-Vásárhelyt jó sikerrel végezve, ugyanazon collegiumban mint köztanító nyert alkalmazást. 1849-ben Nyárad Szentbenedekre apja mellé segédpapnak hivatott meg, mely egyházközség később rendes papjául választván, 33 éven át volt hallgatóinak buzgó, munkás és szeretett vezetője.

Fáradhatlan tevékenysége s a közügyek iránt tanusított meleg érdeklődése folytán szélesebb körben is közfigyelmet s bizalmat keltett maga iránt. A marosszéki márkálisoknak, mint köztiszteletben állott befolyásos tagja s kiváló szónoka s később mint Maros-Tordamegye bizottsági s választmányi tagja, munkás részt vett a közügyek intézésében. A marosi egyházmegye 1869-ben a főjegyzői toll vezetésével tisztelte meg, melyet oly szakavatottan s a közbizalmat kiérdemlőleg vezetett, hogy Péterfi József népszerű esperes elhalálózása után megürült esperesi székre 1873-ban a közbizalom őt hívta meg. Egyházkerületünkben csaknem a legnépesebb és legtöbb egyházközséget számláló egyházmegye vezetésében kiváló előismerést vivott ki azon lankadatlan kitartása által, hogy egyházközségeit személyesen s gyakran látogatva, a hely színén, közvetlenül és alaposan tanulmányozta azok ügyeit s meggyőző beszédmodorával s tapintatos eljárásával mindig eltalálta a helyes útát az egyházi buzgóság, lelkesedés felsekmentésére s az egyenetlenségek megszüntetésére. Egyházkerületünk közgyűlése 1878-ban három évre az állandó igazgató-tanács tagjául, 1881-ben zsinati, 1882-ben pedig konventi póttagul választá, mely kitüntetések mind azon közbizalomnak és tiszteletnek nyilvánulásai, melyet méltán kiérdemelt anyaszentegyházunk ügyei iránt tanusított buzgósága, lelkesültsége s fáradhatlan tevékenysége által.

Az élte delén levő tetterős egyházi férfit megdöbbentő hirtelen és váratlanul ragadta el a halál folyó év január 6-án, mély gyászt hagyva özvegyének, Csont Juditnak, kivel 25 évi boldog családi életet élt, gyászt hagyva egyházközségének, gyermeki szeretettel magához fűzött hiveinek s mély részvétet egyházmegyéjében és anyaszentegyházunkban hátramaradt számos barátainak és tisztelőinek.

Béke hamvaira!

DEBRECZENI JÓZSEF

kolozsvári ev. ref. collegiumi tanár

ÉLETRAJZA.

Született Tordán, 1844-ben, iparos szülék gyermeke. Alsóbb iskoláit e jó magyar városban, középiskoláit a nagy-enyedi Bethlen-főtanodában, a bölcselemi és jogi osztályokat pedig Kolozsvártt 1864-ben végezte, mely utóbbi helyen tanulmányai végeztével mint osztálytanító lett alkalmazva, majd a kolozsvári collegiumunk anyagi támogatása mellett részint Svájcban, részint Berlinben tölté az 1870—71 és 1871—72-dik tanéveket, a természettudományok beható tanulmányozásával foglalkozván, mivel a collegium a természettani tanszékre szánta a jeles képzettségű, kiváló nevelői tapintattal és mérséklettel, mivel modorával e pályára hivatott ifjat. Berlinben a berlini magyar egyesület elnökéül választá. Hazatérvén az 1872—73-ik tanévtől kezdve lett alkalmazva a collegiumhoz a természet- és mennyiség-tan tanítására, és ez állásában igazolta a hozzá kötött várakozásokat. Az előljáróság méltán megérdemlett becsülése 1877-ben tanvezetői tiszttel ruházta föl, melyet hatodfél éven át egész haláláig vitt. Szívtúltengés miatt aláaknázott életerejét egy rohamos tüdőgyulladás megtörte és folyó év január 14-én délután $\frac{3}{4}$ 5 órakor megszűnt nemes szive dobogni, mely még annyi szép törekvéseknek önzetlen buzgalomnak forrása lehet vala.

Szerény, odaadó, ragaszkodó, szeretetteljes és hű vala. Halála a közelebbről különben is két csapással sujtott collegium előljáróit, tanárait, ifjuságát mélyen megrázta, mi temetésén, január 16-kán megható részvétben nyilvánult. A koporsójára szánt koszorukra annyi adomány gyűlt egybe, hogy egy egyszerű siremlékre is maradt fenn összeg. Egyszerű életének emlékére egyszerű jel. Özveggyet és három árva fiucskaát hagyott hátra. Az özveggy tanárnék pénztárnoka is levén, saját özveggye eszi most azon könyvtől ázott kenyeret, melyet e csekély alap nyujthat.

Legyen áldott emléke!